DE

časopis slovenskih delavcev

št. 28

Glavni urednik Marjan Horvat

Odgovorni urednik Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja: 321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 24. junija 1993, št. 28, letnik 52, cena 120 SIT

SKEI PRED STAVKO

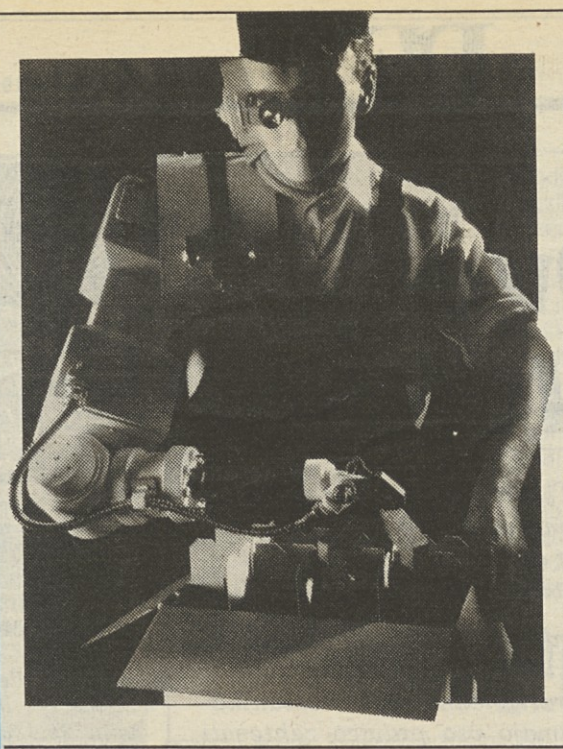

Republiški odbor Sindikata kovinske in elektroindustrije je 21. 6. 1993 sprejel sklep o stavki v tej dejavnosti. Stavka se bo začela 30. junija.

Vlada je bila pretrmasta in noče in noče prisluhniti upravičenim predlogom SKEI. Podrobno o zahtevah in stavki kovinarjev, ki nočejo biti vladni roboti, v **Zaupniku.**

OB DNEVU DRŽAVNOSTI DRŽAVNA AROGANCA POKAZALA ZOBE

Živio Janša!!!

- **Mar bo narodni junak, ki sicer svoja odličja otroško užaljeno vrača, slabši, kot je bil njega dni Branko Mikulić?!**
- **Tožilec preganja novinarja DE zaradi članka »Teritorialci napadli lovca na Gorjancih«!**
- **Vojaški kompleks se očitno že čuti dovolj močnega, da se arogantno loteva medijev. Končno, kaj lahko pričakujemo od organizacije te vrste, za katero še dandanašnji ni jasno, kdo je njen šef?!**

Preberite Ravbarkomando na 15. strani

DE, sreda 14.00

Odličje za dan državnosti

OTROČIČI VRAČAJO ODLIČJA, MOŽ BI SI GA ZASLUŽIL

Primer Lesjak: *»18. 3. 1992 organizira splošno stavko in izsili odmrznitev plač, ki se potem v letu dni povečajo* ***od 385 na 716 mark.*** *Ustrezno rastejo tudi pokojnine.«*

Ko boste prebrali tretji udarec **dr. Petra Glaviča** po sindikatih na 2. strani, vam bo jasno, kdo je pravzaprav zaslužen za ta narod.

Pravkar smo prejeli izjavo poslanske skupine ***Združene liste:*** *Proceduralne zaplete, ki povzročajo blokado parlamenta, ocenjuje za nepotrebne. Odgovornost nosijo pač tisti, ki so blokado povzročili. In odgovornost ni majhna! Pred poslanci so namreč problemi, ki so za slovenske državljane usodnega pomena.*

Parlament je torej blokiran, vlada zrahljana, šef obveščevalcev odstopljen, minister za pravosodje brez potrebe, a zato toliko bolj načrtno blaten...

Prav hecno sestavljena kompanija, v katero so se zbrali ***Igor Bavčar, dr. France Bučar, Janez Janša, Jelko Kacin, Lojze Peterle in dr. Dimitrij Rupel,*** *se je lotila predsednika države z otročjo maloprídnostjo. Saj poznate tisto užaljeno »Jaz se pa več ne grem«...*

Upamo le, da se ne bo kdaj našel kdo in otročičem vrnil lizike.

Pri vseh teh pomembnih rečeh, s katerimi se poigrava cvet slovenstva, le nekaj nikomur zanimivih podrobnosti – SKEI so prisilili k stavki, po mleku in mlečnih izdelkih se je podražil še kruh...

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

Piše: Jože Smole

Dve blokadi

V zadnjih dneh smo bili soočeni z dvema blokadama: s traktorsko zaporo državnih mejnih prehodov in z obstrukcijo poslancev iz vrst opozicijskih strank v državnem zboru. Obe blokadi sta povzročili težke posledice.

Kmetje imajo nedvomno pravico uporabiti stavko kot sredstvo pritiska za uveljavljanje svojih zahtev. Nimajo pa pravice blokirati mednarodne komunikacije. Poslanci opozicije imajo vso pravico zahtevati uvrstitev interpelacije o ministru Kozincu na dnevni red zasedanja državnega zbora. Nimajo pa pravice blokirati dela parlamenta.

Politični dejavniki, ki so uvedli omenjeni dve blokadi, so s tem dejanjem pokazali, da jim ni mar za interese naše skupnosti.

Zaradi raznih zapletov je v javnosti že močno načet ugled poslancev. Z zadnjo obstrukcijo v državnem zboru pa se pri poprečnem državljanu še poglablja mnenje o tem, da se poslanci neodgovorno obnašajo, da zapravljajo denar davkoplačevalcev, da prejemajo visoke plače za nedelo in za brezplodne strankarske zdrahe.

Blokade na raznih področjih vodijo v destabilizacijo naše družbe. Predvsem pa preprečujejo učinkovito reševanje žgočih ekonomskih in socialnih problemov. Razne afere in novonajavljene aferice, škandali in potencirani škandalčki, s katerimi nekateri politični dejavniki skušajo kovati kapital, zamegljujejo bistvena vprašanja razvoja naše družbe.

V državi, v kateri vsak dan propadajo podjetja, pada proizvodnja in se povečuje število brezposelnih, očitno ni uporabna propagandistična prispodoba o »uspešni zgodbi«. Tudi primerjava z vzhodnoevropskimi državami, češ da je Slovenija pred njimi, ni pravi pristop. Kajti Slovenija je bila že v prejšnji družbeno-ekonomski in politični ureditvi daleč pred vzhodnoevropskimi državami. Pravo vprašanje je: Kaj se danes dogaja v Sloveniji, ali ekonomsko napreduje ali nazaduje?

In ker je očitno, da nazaduje, bi morala biti osrednja tema vseh političnih, gospodarskih, znanstvenih, kulturnih, sindikalnih in drugih dejavnikov izdelava strategije razvoja Slovenije. Tega se mnogi zavedajo in imajo ne samo vizijo, temveč tudi konkretne projekte ekonomske oživitve in vsestranskega napredka. Toda njihovi pogledi in predlogi žal v sedanjih političnih razmerah ne morejo priti do veljave. Prvič zato, ker vlada s svojim pragmatizmom izvaja povsem neizdelano ekonomsko politiko, in drugič zato, ker razne blokade preprečujejo, da bi se v državnem zboru odprla resna razprava o strategiji ekonomskega in družbenega razvoja Slovenije.

ODMEVI

Lov na »sindikalne jurišnike«

Odgovor g. Rajku Lesjaku

Najprej nekaj pojasnil cenjenim bralcem glede mojega celjskega nastopa proti nekaterim sindikalnim voditeljem. **primer g. Melanška** *(policijski sindikat): Realne poprečne plače so bile v letu 1992 v primerjavi z letom 1991 na nivoju 96,4% za gospodarstvo in 98,7% za negospodarstvo. Ker je bila stopnja rasti družbenega bruto proizvoda samo 93,5%, so plače očitno padle manj kot proizvodnja, v negospodarstvu manj kot v gospodarstvu. Kljub temu je g. Melanšek izkoristil napako državne administracije in na Ustavnem sodišču izsilil poračun plač negospodarstvu za leto 1992, ki po zgornjih podatkih ni bil upravičen. S tem je odnesel iz proračuna 15 milijard tolarjev in v prvem kvartalu 1993 so bile realne bruto plače v negospodarstvu s 46,8-odstotnim povečanjem v primerjavi z istim obdobjem l. 1992 bistveno višje kot v gospodarstvu s 26,3-odstotnim povečanjem. Poteza sindikatov je bila pravno možna, vendar nepoštena, za delovna mesta, podjetja in državo uničujoča.*

● ***Primer Kmetič:*** *Dobro se spomnimo lanskih štrajkov na železnici. Čeprav je železnica izgubila 54% potniškega in 30% tovornega prometa, so železničarji s štrajki dvignili plače za 40,2% nad poprečje gospodarstva. Sindikalni politiki so izsilili naslednje dodatke, ki v kolektivni pogodbi za gospodarstvo niso predvideni: neenakomerno izmensko delo 35%, dežurstvo v službi ob delavnikih 70%, ob sobotah in nedeljah 105%, dežurstvo na domu ob sobotah, nedeljah in praznikih 30%, delo ob državnih praznikih 150% (v kolektivni pogodbi 50%). Nepošteno za ostale državljane in škodljivo za podjetja!*

● ***Primer Tomažič:*** *Z razgrajanjem pred zgradbama parlamenta in vlade »prepriča« dr. Drnovška, da dvigne delež javne porabe od 46,7% na 49,1%. Na skupščini Demokratske stranke upokojencev zahteva nemogoče: rušenje proračunskega memoranduma vlade, povečanje proračunskih sredstev za nekatere upravičence SPIZ, odpravo dohodnine za večino davkoplačevalcev, kontrolo upokojencev nad skladom, 13. pokojnino itd.*

● ***Primer Lesjak:*** *18. marca 1992 organizira splošno stavko in izsili odmrznitev plač, ki se potem v letu dni povečajo od 385 na 716 mark poprečno na zaposlenega. Ustrezno zrastejo tudi pokojnine. Realne plače so za tretjino višje kot pred letom dni. Zavrne, da bi trošili toliko, kolikor se ustvari, prepreči vezavo plač na rast cen življenjskih potrebščin. Celo največji izgubarji v letu 1992 realno močno povečajo plače zaposlenim. Železarji takoj po sprejemu sanacijskih zakonov dvignejo plače do nivoja kolektivne pogodbe, čeprav se njihov sanacijski načrt izkaže za prevaro. Posledice so: naraščanje brezposelnosti, stečaji podjetij in vse večje davčne obremenitve.*

Za zvišanje plač, ki jih zahtevajo učitelji in z njimi grozijo policisti, kovinarji in električarji, kmetje itd., ni niti potrebe niti sredstev. Sindikati ne morejo zahtevati, da se vlada mesece in mesece pogaja za kolektivne pogodbe, ki v Evropi veljajo tri leta. Pri svojih zahtevah morajo upoštevati padec proizvodnje, vse večje izgube in nezaposlenost, kot je to navada v razvitih državah, npr. na Finskem, čeprav te niso niti približno v takih težavah, kot smo mi. Živeti moramo od izvoza in še vlagati v nova tržišča, nove proizvode in tehnologije. Kdor se zanaša na tujo pomoč, želi da bi postali hlapci v lastni državi. S samoupravnim zapravljanjem se ne bomo rešili iz krize!

● ***Sem član sindikata in imam pravico kritizirati vodstvo,*** *če ne dela pametno, če reže vejo, na kateri sedimo. V kriznih časih je lahko znoriti ljudi z obljubami o dviganju plač. S podobno politiko so v Jugoslaviji zrušili vrsto stabilizacijskih programov in na koncu uspeli spreti med seboj narode. V Sloveniji bomo sprli posamezne skupine zaposlenih in upokojencev. Moje obtožbe sindikatov so etične narave, zato jih ne prijavljam sodiščem. Državni svet je z veliko večino glasov sprejel sklep, da vlada ne sme pristati na višanje plač. V Evropi bi vsaka vlada tako odločitev spoštovala. Za nami ni zakonodajne moči in tajnih služb, temveč argumenti. Nismo smešni in neresni, če nasprotujemo blatenju države v tujini zaradi zamrznitve plač, potem ko so se te zaradi pritiska sindikatov in grabežljivosti zaposlenih realno povečale za tretjino!*

G. Lesjak, ponovno Vas vabim v Ruše, da boste videli, kaj nas čaka, če bomo prepozno ukrepali in še naprej prelivali kapital iz podjetij v plače: Ker smo po številu nezaposlenih na vrhu slovenske lestvice (delež nezaposlenih se približuje 40% aktivnega prebivalstva), bi pričakovali obisk iz sindikalne centrale in takrat lahko razčistimo podrobnosti. Od izgub ne bomo dolgo živeli, rešita nas lahko le varčevanje in dobičkanosno gospodarstvo. Demokracija in oblast delujeta, saj prihajajo na dan vsi grehi, vzroki zanje in mehanizmi, s katerimi nastajajo, pa če krivcu še tako kričijo in kažejo na druge!

Dr. Peter Glavič,
član državnega sveta

PREJELI SMO

Sporočilo javnosti

Zaradi netočnosti v sredstvih javnega obveščanja, zlasti s strani Gorenjske banke Kranj, obveščam slovensko javnost o primeru Tekstilindus Kranj:

1. Javna dražba pravnomočno še ni zaključena, ker sta na Višje sodišče v Ljubljani vloženi dve pritožbi zoper sklep Temeljnega sodišča v Kranju. Zato novega lastnika dela premoženja Tekstilindusa p. o. Kranj še ni.

2. Ljubljanska banka priznava, da je preko svoje firme Tekstilind d. o. o. odobrila finančno injekcijo 1,2 milijona nemških mark. Seveda ni bil cilj prodaja podjetja Tekstilindus tujcem, ki bi bili potrebni finančne injekcije naše banke, pa čeprav njihovi slamnati firmi.

3. Gorenjska banka d. d. Kranj se izmika javno povedani trditvi, da ima firma Aquasava kot sicer slovenska firma namen pridobiti mednarodni kredit ob pomoči Gorenjske banke, pa čeprav preko njene firme Tekstilind. Jasno je, da bo v tem primeru morala jamčiti država Slovenija in da bodo na ta način tujci preko slamnate firme pri nas črpali likviden, od Slovenije najet denar.

4. Nesmiselna je trditev Gorenjske banke d. d. Kranj, da je Aquasava zainteresirana za ustreznega lokalnega partnerja, ki ga je našla v Tekstilindusu d. o. o. Kranj, saj je ta vendar v stečaju.

5. Svet kranjskih sindikatov je na žalost spregledal, da v delu Tekstilindusa, ki je bil predmet javne dražbe, ni redno zaposlen niti en delavec in da tudi potencialni kupec ni s pogodbo prevzel nikakršnih obvez do zaposlenih. To omenjam zato, da pogodbeno zaposleni delavci pri Tekstilindusu p. o. v stečaju ne bi bili zavedeni, kot so bili v zadnjih desetih letih že mnogokrat.

Vitomir Gros,
predsednik
skupščine občine Kranj

Izjava za javnost

Kepanje na robu plazu

Ni nujno, da vsaka snežna kepa sproži plaz. Toda kadar skozi šipe družine slovenskih državljanov neslovenskega rodu sredi noči prileti kamenje, kadar se vandalsko poškodujejo lokali in avtomobili, kadar policija tega ne uspe preprečiti in ko storilci samozavestno izkričijo svoje politično sporočilo – smrt »tujerodcem«, potem gre brez dvoma za kepanje na samem robu plazu.

Vse več je znamenj, da se tudi v Slovenijo seli tista skrajna nacionalistična nestrpnost, ki je povzročila tragične dogodke v Solingenu in drugod. Na to kažeta tudi dogodka v Prevaljah in Postojni. Zato nimamo pravice nojevsko tiščati glave v pesek in se tolažiti, da je od besednega do dejanskega nasilja s tragičnimi posledicami nad drugačnimi zelo daleč. Ta razdalja je pravkar začela izginjati. Še manj pravice imamo optimistično domnevati, da je zelo zelo daleč od posamičnega izgreda do sistematičnega preganjanja drugačnih.

Slovenski demokraciji in slovenskemu nacionalnemu interesu lahko največ škode naredijo prav skrajneži, ki terjajo protiustavne ukrepe in že segajo tudi po nasilju.

Združena lista socialnih demokratov se bo tem težnjam postavila po robu v parlamentu in v vladi z zahtevo po upoštevanju in uveljavljanju pravne države in spoštovanju ustave Republike Slovenije, ki prepoveduje spodbujanje k narodni neenakopravnosti in nestrpnosti, ki prepoveduje razpihovanje narodnega sovraštva. Toda Slovenija pozna tudi diskrecijske pravice ministrstev pri odločanju o dodeljevanju državljanstva in pokojnin. Pozna spore med ministrstvi glede razlag stanovanjskega zakona pri odkupu stanovanj. Ima parlament, v katerem posameznim poslancem ni nerodno predlagati zakonskih določil, ki bi ustvarila državljane dveh redov – Slovence in Neslovence, in kjer samo šibka večina preprečuje, da taki predlogi niso celo izglasovani.

Državljanke in državljani Republike Slovenije! Jasno in javno moramo izreči svoj »NE« vsem, ki hočejo iz Slovenije narediti deželo sovraštva in nasilja.

Združena lista
socialnih demokratov

Prekleti svet!

V podjetju Gostol, kjer delam, se dogaja »prilagajanje realnemu trgu«, tako kot v mnogih drugi podjetjih. Danes bomo 42 delavcem razdelili sklepe, da so odveč. Človek bi zatulil. Če se vam zdi, da je tema aktualna, objavite moja razmišljanja v tem današnjem jutru, 18. 6. 1993.

SLOVO S PRESEŽNIMI DELAVCI

ZATO, DA NE BI PRIŠLO DO SKUPINSKEGA SAMOMORA – pravijo eni;
ZATO, DA BO BARKA LAŽJE ZAPLAVALA – pravijo eni;
ZATO, KER JE TA DRŽAVA PREDRAGA – pravijo eni;
ZATO, KER JE TO ČAS OSTRE SELEKCIJE ZA PREŽIVETJE – pravijo eni;
ZATO, DA OHRANIMO VSAJ DVESTO DELOVNIH MEST – pravijo eni;
ZATO, DA POSTANEMO EVROPSKO PRODUKTIVNI – pravijo eni;
ZATO, KER JE TO KONEC SOCIALIZMA – pravijo eni;
ZATO, DA SE BO VIDELO, ČE NAS JE KAJ V HLAČAH – pravijo eni;
ZATO, KER NAS ZAJEBAVAJO BRATJE RUSI – pravijo eni;
ZATO, KER SE TO DOGAJA V LITOSTROJU, METALNI – pravijo eni;
ZATO, KER SO PLAČE PREVISOKE – pravijo eni;
ZATO, KER... V TRI PIROVSKE!
MENI PA JE HUDO, KER TAKO IZGUBLJAM SODELAVCE,
IN NERODNO MI JE, KER OSTAJAM NA BARKI
IN KER NE DAMO SPODOBNE POPOTNICE ODHAJAJOČIM.
IN KER NE SLUTIM SONCA, TAM KAMOR ME PELJEJO.
PREKLETI SVET!

Ivan Lozej,
Grčna 47, Nova Gorica

Predlogi ob zakonu o lokalni samoupravi

Komisiji za lokalno samoupravo DZ RS (dr. ***Ciril Ribičič****)*
Komisiji za regionalni razvoj DS RS (dr. ***Dušan Plut****)*

Prosimo, da v postopku sprejemanja zakona o lokalni samoupravi zagotovite, da bo med pristojnostmi lokalnih skupnosti tudi beseda le-teh pri posegih v prostor, zlasti z vidika varstva okolja in čuvanja zemlje, primerne za kmetijsko rabo. Noben poseg naj ne bo mogoč brez soglasja prizadete lokalne skupnosti, ki svoj interes oziroma stališče po potrebi izrazi na referendumu. (Za referendum potrebujemo pravi tako nov zakon!)

Ne glede na to, da od 29. decembra lani, od rednega cbčnega zbora SEG, ne delujemo več kot stranka, si dovoljujemo predlagati, naj zakon o lokalni samoupravi jasno zagotovi, da ne bo prinesel novih obremenitev za podjetja in davkoplačevalce. V bistvu je treba le prerazdeliti denar, ki se sedaj zbira v integralnem proračunu. (Ker je stalno govor o švicarskem vzoru, to ne bi smel biti niti najmanjši problem.)

Ekološki pozdrav!

Slovensko ekološko gibanje
Karel Lipič

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika:

Svobodni Sindikati Slovenije

DE časopis slovenskih delavcev • Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Saša Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 120 SIT • Žiro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Polemika

ZASKRBLJUJOČA TAKTIKA ZDRUŽENE LISTE

Izmikajoči odgovori Sonje Lokar »analitične opazovalke razvoja mezdnih odnosov v Sloveniji« v DE 17. junija t. l., sicer ne dopuščajo prav jasnega zaključka, v imenu koga odgovarja na novinarjeva vprašanja o učiteljski stavki, vendar dobršen del njenih odgovorov kaže na zaskrbljujoče nerazumevanje temeljnih družbenih procesov, ki smo jim priča v slovenski državi, predvsem pa bi lahko kazali na nemoč Združene liste socialnih demokratov v vladni koaliciji, katere sestavni del so.

Kolikšna je krivda učiteljev, če so učenci prikrajšani za ustavno pravico do izobraževanja

Verjetno se prav zaradi omenjene nemoči Sonja Lokar zateka k ceneni skrbi za otroke in k očitkom, »da nastaja vtis, kot da učiteljem ni kaj prida mar, da se spopad za njihove pravice lomi na otrocih in mladih ljudeh«, ker da so »ta dejstva še preveč resnična«. Kot še marsikdo je tako skrb za izpolnjevanje ustavnih pravic otrok, pravico do socialne varnosti ter izobraževanja (50., 56. in 57. člen Ustave RS), preprosto naprtila na ramena učiteljev, kot da zagotavljanja teh pravic ni z ustavo prevzela Republika Slovenija, v kateri so jasno določene pristojnosti državnih organov, vključno z vlado, zaradi česar lahko državljani državo tudi tožijo za povzročeno škodo (26. člen Ustave).

Resnica je namreč, da so učitelji izpolnili svoj nujni del obveznosti, ko so izkoristili svojo ustavno pravico do stavke (77. člen Ustave). Med stavko se nobenemu učencu ni pripetila nobena nesreča in poskrbljeno je bilo tudi za varstvo takšnih otrok, kot je tista deklica, ki jo je oče preprosto, brez pojasnila pustil pred šolo, kljub prejetemu obvestilu o stavki. Poskrbljeno je bilo tudi za tistega fantiča iz drugega razreda osnovne šole, ki ga je mati vdova pustila samega v prazni hiši in preprosto odpotovala v Ameriko, njegov starejši nepolnoletni brat pa je skočil na morje.

Dodajmo naj, da stavke otročički niso preveč kruto občutili – letošnji učni uspeh ob zaključku pouka bo boljši kot druga leta. Vsak, ki pa je tiste štiri dni stavke videl na ulici sproščeno mladež, mora vsaj v šali ugotoviti »koristnost« takšne sprostitve pred zaključnim spraševanjem, preverjanjem, testiranjem...

Ali je bilo vodstvo sindikata – SVIZ – enotno s svojim članstvom

Kontradiktorna je tudi trditev, da so »lok razumevanja pravične stvari učiteljev tako nevarno napeli prav sindikati«, saj tudi sama ne more mimo ugotovitve, da je bila stavka do sedaj uspešna. Vse to njeno tiho, sicer ne preveč direktno obtoževanje učiteljskih sindikatov ignorira dejstvo, da je vsaj Sindikat delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti (SVIZ) dosledno spoštoval voljo svojega članstva. Stavko je razglasil na zahtevo članstva potem, ko so se člani tega sindikata osebno izrekli zanjo v velikanski večini (krepko preko 90 % osnovnih in srednjih šol). Če te podpore in zavezanosti članstvu ni, potem namreč noben sindikat ne more opravljati svojega poslanstva, kar SVIZ vedno spoštuje. In tudi ob letošnji stavki učiteljev je bila ta enotnost vodstva sindikata in njegovih članov vsakomur jasna. Sestanek preko petstotih sindikalnih zaupnikov SVIZ-a ni pokazal prav nobenega razkoraka med vodstvom SVIZ-a in ostalim članstvom. Sklepe je formuliralo vodstvo na podlagi večurne razprave. Odločitev, sprejeta z glasovanjem, je bila jasna kljub nekaterim provokativnim nastopom nekaterih posameznikov, med katerimi nekateri niti niso bili člani SVIZ-a.

Ali učitelji ne razumejo gospodarske situacije in ne sprejemajo svojega dela bremena

Očitek učiteljem, da ne znajo prenašati bremen gospodarske krize, zaradi česar bi verjetno morali prenašati ponižujoče plačevanje svojega dela, je žal vsaj do neke mere prepoznavno tudi v politiki stranke, ki ji Sonja Lokar pripada in se je vključila v Združeno listo socialnih demokratov.

Združena lista je v sedanjem sklicu skupščine verjetno napravila eno svojih hujših napak, ko je ob ponovnem glasovanju za zloglasni zakon o omejevanju plač popustila vladi, ker bi se sicer verjetno morala umakniti v opozicijo. Namesto da bi spoštovala lastno deklarirano stališče, da zakona pri ponovnem glasovanju ne bo podprla, ker ne sprejema administrativnega urejanja plač, je pristala na kompromis z vlado in podprla nekoliko okrašen zakon, ki bi brez njenih glasov propadel. Tako je ZL potonila v politiki Drnovškove vlade, ki hoče celotno breme gospodarske krize prevaliti na ramena delavcev, še posebej pa nesmotrno uničuje t. i. družbene dejavnosti, kamor še vedno uvrščamo šolstvo, zdravstvo, socialo, kulturo...

Krivični so očitki, da gre veliko slabše delavcem, »ki neredno dobivajo manj od zajamčene plače, mnogim, ki za dobro delo v izvoznem gospodarstvu zaslužijo zares malo«. Stavkovne zahteve učiteljev slonijo na **uradnih podatkih** o **izplačanih plačah** v gospodarstvu (brez upoštevanja prikritih osebnih dohodkov v obliki različnih bonov, pogodb o delu itd.). Nikjer se ni našel nihče, ki bi lahko pomagal s kakšno visoko plačo učiteljev. Niti nasprotna stran ni mogla trditi, da so plače v šolstvu primerljive z ostalimi plačami. Učiteljska ura preko delovne obveze se plačuje od 270 do 350 SIT! Če je strokovnjak z visokošolsko izobrazbo plačan v gospodarstvu z indeksom 100, v trgovini doseže njegova plača indeks 113, v izobraževanju pa indeks 74. Podoben indeks je pri doktorjih znanosti: v gospodarstvu 100, v trgovini 157, v šolstvu 78, kot navaja vladno poročilo o plačah v negospodarstvu (Poročevalec državnega zbora št. 14, str. 51).

Vsakdo ve, da na konkurenčnost gospodarstva ne vpliva le cena dela, ki jo hoče Drnovškova vlada s svojo koalicijo in s sodelovanjem Gospodarske zbornice na vsak način znižati do neznosnosti. Za konkurenčnost so bolj kot

Zoltan Jan

plače pomembni drugi elementi, npr. cena vhodnih surovin in energije, cena kapitala, predvsem pa kvaliteta proizvoda, ki ob mizernih plačah nujno pada. Nemško gospodarstvo je konkurenčno predvsem, če ne izključno, zaradi kvalitete proizvodov, saj je vse drugo dražje kot drugod po svetu.

Tudi z davčno politiko se da različno obremeniti različne sloje prebivalstva, vendar se tudi tu bremena valijo predvsem na ramena delavcev in ne na nastajajoče in na že obstoječe bogataše, ki veselo privatizirajo (beri kradejo) družbeno lastnino.

Ti procesi so jasno prepoznavni in se jih zavedajo tudi preprosti delavci, ki niso tako naivni, kot bi si želeli nekateri. Zato nastajajo socialni nemiri in nekompromisni boj za prerazporeditev družbenih bremen, ki ga nekateri zlonamerno poimenujejo za izsiljevanje.

V takšni situaciji, ko gre predvsem za boj, da bi se bremena gospodarske krize vsaj proporcionalno, če že ne pravično razdelila, je zelo krivično obtoževati učitelje, da ne razumejo gospodarske situacije in da nočejo sprejeti lastnega dela bremen. Takšna mnenja so poleg Sonje Lokar izrekli tudi nekateri člani ZL na seji komisije DZ za kulturo, šolstvo in šport.

Gospodarske krize rešuje ta narod skupno z učitelji na lastnih ramenih že vse od informbiroja in vsakokrat je gospodarska kriza tako huda kot še nikoli in vsakokrat je treba omejiti vse vrste porabe, potem pa se izkaže, da se omejujejo le nekatere vrste porabe in da nekateri prav v teh najhujših krizah najlepše bogatijo. In tudi tokrat ni nič drugače.

Brezkompromisnost Drnovškove vlade na račun delavcev

Ni res, da je vlada pred stavko ali med njo pokazala kakšno posebno pripravljenost na kompromis, zaradi česar bi bilo mogoče odložiti ali preklicati učiteljsko stavko in se izogniti konfliktu. Povečanje izhodiščne vrednosti s 23.833 na 25.000 SIT bruto bi nanesla že sama rast življenjskih stroškov. V prvih mesecih letošnjega leta so ti narasli več kot za 10 % in bi torej ponujeno povečanje izhodiščne plače pripadalo že zaradi eskalacijske lestvice. Tudi ponujeni povečani regres je bil še vedno nižji, kot ga zahteva **zakon o omejevanju plač,** ki v 13. členu predvideva neto regres v višini 60 % povprečne mesečne plače in bi ga bilo možno od vlade iztožiti. Kasnejša ponudba vlade, da se izhodiščna plača dvigne na 26.000 SIT bruto, je komajda kaj ugodnejša. S povečanjem izhodiščne plače so proporcionalno zmanjšali že tako in tako nezakonito prenizek regres 36.000 na 30.000 SIT bruto. Tako bi v šestih mesecih prihranili večino manjkajočih sredstev zaradi povečanega izhodišča.

Res pa je, da se sedaj problemi šolskih plač vsaj skušajo rešiti v parlamentu, kar so dosegli učitelji samo zaradi svoje stavke. Pred tem se tega problema parlament ni hotel lotiti, kar je Sonja Lokar pozabila povedati. Isti zakon je namreč sedaj že tretjič v parlamentarni proceduri, dvakrat je obtičal v parlamentarnih predalih tudi med sklicem, ko je bila sama poslanka.

Ali so učitelji bolje zaščiteni kot drugi delavci

Najbolj boleči pa so očitki Sonje Lokar, da so učitelji v boljšem položaju kot drugi delavci, kar jim očita tudi vlada, ki meni, da bi morali biti zaradi tega slabše plačani kot v drugih dejavnostih. Sonja Lokar pravi, da je »v mnogo hujšem položaju od njih 125.000 brezposelnih in skoraj sto tisoč delavcev, ki čakajo na stečaj, in med njimi skoraj ni šolnikov. Mnogo slabše gre velikemu številu delavcev na čakanju.« Ko navaja število brezposelnih delavcev, ji na misel ne pride, da bi omenila, kako vlada niti s prstom ni mignila, ko so podjetja na račun večanja plač decembra 1992. odpuščala tudi po 200 delavcev na dan. Predvsem pa pozablja, da učitelji ne letijo na cesto preprosto zato, ker jih pač potrebujejo in jih bodo potrebovali, dokler bo toliko šolarjev, kot jih je danes. Za jutri pa že sedaj vemo, da jih bo vedno manj, ker pada nataliteta.

Tistih nekaj učiteljev, ki jih že letos niso potrebovali, je pač dobilo odpoved tudi letos, nekateri so postali presežek že pred tem ob ukinitvi predmeta o samoupravljanju in ob zmanjšanju števila ur predvojaške vzgoje. Prihodnje leto se bodo pričele zapirati podružnične šole, nato tudi večje šole, čez nekaj let pa tudi srednje šole, kajti otrok pač ni več. Populacija se manjša, pa čeprav tudi zato, ker vlada ne izpelje niti najnujnejših ukrepov družinske politike. In tedaj učitelji prav gotovo ne bodo deležni nobene drugačne zaščite kot delavci v gospodarstvu – leteli bodo na cesto.

Žal je Sonja Lokar tudi pozabila povedati, da je med brezposelnimi tudi precej delavcev s pedagoškim poklicnim profilom, ki pa ne pridejo na šole. Tudi med upokojenimi poslanci prejšnjega sklica se najdejo takšni.

Kakšna je politika neke stranke do problemov šolstva

Zelo zaskrbljujoč je opis taktike ZDRUŽENE LISTE ob učiteljskih protestih, ki jo prikazuje kot *držanje pesti, da se stavka ne bi zlomila.* Zaključuje pa s trditvijo, da je Združena lista naredila s svojo taktiko DOVOLJ: »Bistvo te taktike je navidez preprosto: ne narediti NIČ, kar bi v bistvu upravičen mezdni konflikt spremenilo v neploden ideološki spopad in narediti VSE, da bi ustvarili sistemske pogoje...« (Poudarki avtorice!) Sonja Lokar ni navedla, kaj poleg držanja pesti je tisto VSE, kar je ZL naredila za »sistemsko urejanje položaja učiteljev« v neki daljni »sistemsko urejeni« pravični prihodnosti. Zato lahko samo upam, da njene izjave niso uradna stališča neke stranke, ki je takšne učitelji pač ne potrebujejo.

Zoltan Jan, prof.

arena

Dvomi

Roko na srce, za vse zaplete na začetku tega tedna v parlamentu zaradi interpelacije o pravosodnem ministru Mihi Kozincu je kriv gospod Kozinc sam. Ne zaradi svojega ministrskega stolčka, marveč zavoljo svojega osnovnega poklica – odvetnika.

Odvetnik je pač poklic, ki terja popolno zaupanje v spoštovanje pravil, ki veljajo v odvetništvu. Odvetnik je najpogosteje tisti, ki osumljenca oz. obtoženca brani pred sodiščem in ga skuša obvarovati pred obsodbo. Da bi obramba bila kar se da uspešna, je med obtožencem in njegovim odvetnikom potrebno posebno zaupanje, po domače povedano, drug drugemu naj bi verjela do tiste stopnje, ki omogoča prepričljiv nastop pred sodiščem.

Ker je bil gospod Kozinc, preden je postal minister, odvetnik, so očitki (čeprav še neuradni), da se je o nekem svojem klientu (vsi vemo, da je to bil emigrant Vinko Levstik) pogovarjal z udbovci, torej tistimi, ki so budno pazili, kaj gospod Levstik počne, zelo hudi.

Četudi bi se tajni policaji pri odvetniku Kozincu zanimali zgolj za barvo kravate gospoda Levstika, bi jih ta moral vreči iz pisarne. V tem primeru bi bili lahko prepričani, da imamo opraviti z odvetnikom, ki spoštuje pravila svojega poklica in takšnemu odvetniku gre zaupati.

Jeza nekaterih odvetnikov zaradi primera Kozinc je seveda razumljiva, saj se jim ne more pisati nič dobrega, če bi ljudje kar počez izgubili vero vanje. Kozinčev primer prav gotovo sproža misli, ali odvetnikom zaupati ali ne. Preprosti ljudje pač tako razmišljajo, saj se ne spoznajo na pravnoprocesne podrobnosti in ne morejo oceniti, kdaj je odvetnikovo početje v korist klientu in kdaj ni.

Odvetnika pač zavezuje molčečnost. Znana je anekdota o pisatelju Tavčarju, ki je bil tudi odvetnik: od klienta, ki naj bi ga branil, je zahteval čisto resnico in mu obenem rekel, da bo na sodišču – če bo treba, lagal on, odvetnik, in ne klient. Kaj je laž in kaj resnica, pa veva samo midva, je dodal.

Minister Kozinc bi torej ravnal modro, če bi sam zapustil ministrski stolček; njegovi odvetniški pogovori s tajno policijo pač niso bili modri, kakršnikoli so že bili. Poudarek je torej na odvetništvu in ne na preganjanju čarovnic zaradi sodelovanja z udbo. So pač poklici, ki jim sodelovanja s tajno policijo ne gre spregledati. Denimo, tudi zdravnikom ne, ki bi tajni policiji izdajali podatke o zdravju posameznikov. Minister Kozinc sicer pravi, da ni kriv. Prav, če tako meni. Do tega ima pravico. Kot ima vsakdo pravico dvomiti o omenjeni odvetniški praksi.

Posluh

Vodji poslanskega kluba krščanskih demokratov Nacetu Polajnarju je vsekakor treba priznati politični posluh. Odločitev krščanskih demokratov, da je v teh nemirnih in kritičnih evropskih in svetovnih razmerah treba ohraniti razsodnost – po domače bi temu rekli mirno kri in suhe gate – je vredna pozornosti in pohvale. Razsodnost namreč pomeni ohraniti stabilnost v državi in ne pehati je v kaos, ki se vedno bolj omenja kot slovenska bližnja prihodnost. Z nervoznim sosedom, kakršna je Hrvaška, in s premiki na najbližji italijanski politični sceni, ki gredo vznemirljivo proti skrajni nacionalistični desnici, z nenehno grožnjo o razširitvi balkanske morije in ob še vedno nepozabljeni mačehi Jugoslaviji, ki bi jo marsikje po svetu radi obnovili, kajpak tudi s Slovenijo v družini, je skrajno neumno in politično nepremišljeno državo destabilizirati.

Opoziciji za ta dejstva ni mar. V načelu je opoziciji kajpak treba priznati boj za oblast – ali na volitvah ali z izzivanjem vladnih kriz, z vsem kar ji pride pod roke. Seveda pa mora modra opozicija znati pravico tega načela pretehtati in zaznati, kdaj ga uporabljati in kdaj ne. Destabilizacija za nobeno državo ni prijetna, tudi takrat ne, ko so časi idilično mirni; v negotovih razmerah pa je lahko pogubna. Seveda si opozicija nespoštovanje tega načela in politični neposluh lahko privošči, saj v tej deželi pač nihče za nič ne plačuje računov. Vsak, ki je na oblasti, lahko preprosto dela, kar hoče.

Krščanski demokrati so se tokrat vsekakor pokazali zrele politike. Zbali se niso niti zamere pri kmetih, ki so njihovi volilci, saj so tudi njihovo stavko na mejah ocenili za destabilizacijski oz. ultimativni pritisk.

Seveda bi lahko rekli, da s pozivi proti destabilizaciji branijo sebe – člane vladajoče koalicije, in jim je zato lahko govoriti v korist stabilne države. Vendar so razmere v državi take, da bi si mirne duše lahko privoščili tudi vladno koalicijsko krizo in skušali strmoglaviti liberalno demokratskega Drnovška ter z njim še Združeno listo, izsiliti predčasne volitve in po njih popeljati državo proti desni.

Pri favoriziranju stabilizacije v državi sicer niso popolnoma dosledni. To se tu in tam pokaže tudi v parlamentu, denimo pri oblikovanju privatizacijske zakonodaje. Pa vendarle ima z njihovim obnašanjem Drnovšek, čeprav je med sindikati nepriljubljen, dovolj trdno koalicijo in vlado, kar je še vedno bolje od vladnih kriz, ki si jih dojenček, kakršna je država Slovenija, zares ne sme privoščiti, saj jo bo pobralo, še predno se bo naučila reči a. Z dovoljšnjo mero političnega posluha lahko država ohrani sedanjo stabilnost do naslednjih volitev in tudi s tem dokaže, da ji »Juga« ni več potrebna.

Boža Gloda

Na pohodu politične stavke

Takoj po končani stavki učiteljev in kmetov je novo veliko stavko napovedal SKEI, sindikat delavcev kovinske in elektroindustrije, ki šteje 120 tisoč članov. Enako namero je objavil tudi Sindikat šoferjev cestnega prometa Slovenije. Če bosta novi stavki izvedeni tako, kot si zamišljajo njuni snovalci, lahko pričakujemo skoraj popolno blokado javnih prometnih tokov in oviranje dela in življenja tistih, ki niso krivi za položaj kovinarjev in šoferjev. SKEI bo s stavko zahteval zlasti zaščito podjetij kovinske in elektroindustrije ter ohranjanje delovnih mest. Šoferski sindikat pa bo s stavko izsiljeval odpravo prepovedi vožnje tovornjakov ob petkih popoldne.

Učitelji in profesorji so se tik pred koncem šolskega leta tolkli za višjo ceno svojega dela in za boljši položaj izobraževalne dejavnosti. Dosegli so le 9-odstotni dvig izhodiščnih plač, kar je manj, kot prejemajo zdaj, ko dobivajo tudi poračun za lansko leto. Poslanski klubi so jim obljubili povečanje koeficientov. Če se bo to zgodilo, bomo pravzaprav lahko rekli, da je stavka uspela in da se je učiteljem izplačala kljub temu, da so bili prizadeti učenci, in kljub velikemu negodovanju široke javnosti. Z uspehom šolnikov so si pomagali tudi drugi delavci negospodarstva, ki so ta teden družno podpisali splošno KP. Z njenim podpisom pa zavlačuje SVIZ, ki verjetno čaka na popravilo koeficientov. Podpisal je ni tudi policijski sindikat, ki pravi, da bi se s podpisom odrekel pravici do legalnega boja za višje plače. Uspeh šolnikov in delavcev negospodarstva je na neki način kamen spotike med funkcionarji in članstvom sindikata s področja gospodarstva. Zdi se, da jih ne motijo le, po njihovem mnenju višje plače in višja socialna varnost, ampak tudi možnosti za uspeh stavkovnega boja.

Kmetje, ki so blokirali meje, ceste in celo središče Ljubljane, so dosegli bistveno več. Odkupne cene mleka, žita in živine se bodo povečale in postopno usklajevale s stroški, kot jih prikazujejo proizvajalci hrane. Višjo ceno mleka, sira in drugih mlečnih izdelkov potrošniki že plačujemo iz svojega žepa. Vlada, ki je pristala na izsiljevanje kmetov, pa ne bo primaknila ničesar. Z novimi cenami bo mogoče celo pridobila, saj se z njimi zmanjšuje realna vrednost plač vseh zaposlenih, ki so, objektivno gledano, na ledu. Številni politiki pa tudi ekonomisti nenehno trdijo, da so plače zaposlenih previsoke glede na to, kar ustvarjamo. Zdi se pa, da jih nič ne motijo cene kmetijskih proizvodov, ki so bistveno višje kot na svetovnem trgu. Mogoče mislijo, da naj država reši vsaj kmetijstvo, v katerem ima materialno in socialno varnost le neznaten del prebivalstva. In nič jih ne moti, da je ta ista država uničila skoraj tretjino gospodarstva oziroma tretjino delovnih mest v njem, kjer je bilo zaposleno devet desetin aktivnega prebivalstva.

Kmečka stavka pomeni bolj uspeh politike, ki gradi na kmetstvu in popravljanju krivic, ki jih je kmetom povzročil socializem. Med stavko in po njej so bolj kot kmetje na traktorjih govorili njihovi politiki: Marjan Podobnik, Franc Zagožen in Leo Frelih. Tudi Ivan Oman je pristavil svoj lonček. Stavka je torej bila izrazito politična. Zaradi tega, kar smo videli, bodo verjetno odgovorni morali razmišljati tudi o stavkovni zakonodaji, s katero bo prepovedano škodovati drugim dejavnostim in tudi širokim slojem prebivalstva naše mlade države.

Tudi najnovejša stavka SKEI je objektivno gledano v domeni politike. Vodstvo SKEI pravzaprav pritiska na vlado, državni zbor in politične stranke za spremembo odnosa do industrije, ki je v dveh letih plačala levji delež osamosvajanja države in prehoda iz socializma v liberalni kapitalizem. Zahteve SKEI so bolj načelne, kot so bile zahteve kmetov, zato bo uspeh stavke težji in težje merljiv. Da bi minister Maks Tajnikar lahko pomagal kovinarjem, mora kje dobiti vsaj kakšno milijardo DEM, sicer pomoč ne bo zalegla. SKEI bo verjetno pritiskal tudi na ministrstvo za delo, ki načrtuje občutno krčenje in znižanje socialnih pravic. Zdi se, da bi stavka proti takšni politiki ministrice Jožice Puhar lažje uspela, saj bi jo verjetno podprli tudi upokojenci in stotisoč glava množica nezaposelnih delavcev. Nerodno je le to, da je ministrica v isti stranki kot jedro funkcionarjev SKEI.

Smo tik pred vročim poletjem in začetkom dopustov, ki so pred leti izpraznili žepe večine zaposlenih. Mislimo, da bo letos večina ostala doma, kjer bo skušala dodatno zaslužiti, saj jim plače ne zadoščajo niti za skromno življenje, kaj šele za dopust.

Jeseni pa bo kljub temu zelo vroče, zlasti če bo obveljal scenarij, po katerem bodo plače zamrznjene, naraščale pa bodo cene hrane, komunale in energije. Vse to je namreč mogoče, ker vlada takoj po zamrznitvi plač ni pokazala nobene prave volje za sklenitev socialnega pakta. Če se bo to tudi v resnici zgodilo, pa lahko v septembru pričakujemo spontane in širše socialne nemire. Prav bi bilo, da nezadovoljstvo delavcev svobodni sindikati izkoristijo za pravočasen in oster konflikt z vlado, ki v teh dneh res ne kaže simpatij do delavstva.

Franček Kavčič

SKEI NE BO OVIRAL PODPISA SPLOŠNE KOLEKTIVNE POGODBE ZA GOSPODARSTVO

Republiški odbor SKEI je na seji 21. junija razpravljal tudi o splošni KP za gospodarstvo. **Albert Vodovnik je uvodoma povedal, da so v SKEI mislili, da naj splošna kolektivna pogodba odmre, da bi sindikati dejavnosti prek panožnih kolektivnih pogodb postali bolj razpoznavni.** Člani republiškega odbora pa so v zvezi s pogodbo postavili še nekaj vprašanj, ki so jih namenili zlasti gostom: **Dagmarju Šusterju, Dušanu Semoliču in Rajku Lesjaku.**

»Zakaj ste tako hiteli in članstvu niste omogočili niti razprave,« je vprašal **Pavle Blažič.** »Povejte nam, če bo splošna kolektivna pogodba veljala tudi za podjetja, last Sklada,« je dodal **Franc Trbuc.** »Se gospodarska zbornica strinja, da je splošna kolektivna pogodba le minimum možnega,« je vprašal **Franjo Miklavc.** Obsežneje pa se je v razpravo vključil **Bogdan Ivanovič.** Dejal je, da se je SKEI pred časom odločil proti rušenju splošne kolektivne pogodbe. Postavili so nekaj zahtev, ki so našle mesto v pripombah sveta ZSSS. Gre zlasti za določbe KP za kovinsko industrijo, ki so ugodnejše od določb v novi splošni KP, in teh je kar nekaj. **Če bo zbornica pristala na to, kar zahteva svet ZSSS, so v SKEI lahko zadovoljni.**

Na te izzive je prvi odgovoril **Rajko Lesjak.** Dejal je, da je svet svobodnih sindikatov postavil zelo visoke pogoje za sprejem splošne KP, o kateri se ni mogoče izjasnjevati z referendumom. Visoke ovire pa postavlja tudi gospodarska zbornica. Svobodni sindikati se morajo o svojih pripombah uskladiti z drugimi sindikati in pot do podpisa splošne KP je še dolga. Odzval se je tudi **Dagmar Šuster, ki je najprej povedal, da zbornica ni postavila nobenega ultimativnega pogoja za podpis splošne KP,** dobila pa je toliko zahtev, da se jim zdi, da se vračajo na začetek pogajanj. Po Šusterjevem mnenju daje nova pogodba delavcem več kot prejšnja in tudi sindikati so dobili več. Pripombe sindikatov so pripravljeni resno proučiti, vendar vseh ne bodo mogli sprejeti. Vsi tisti, ki so načelno proti splošni KP, morajo vedeti, da je takšna pogodba predvidena tudi v zakonih.

Šuster meni, da sindikati nasprotujejo zlasti plačni politiki v drugem polletju. Predlog za črtanje 39. člena ni sprejemljiv, ker so plače letos višje že eno četrtino, s črtanjem tega člena pa bi porasle še za 20 odstotkov. Splošna KP ne more zaobiti dogovorov o plačni politiki.

Zbornica kljub drugačnim možnostim načelno podpira sistem splošne in panožnih pogodb. Vse posebnosti v panožnih pogodbah pa je treba na novo utemeljiti. Splošna KP je za Dagmarja Šusterja le minimum. Kolektivne pogodbe pa so pomembna, vendar ne najpomembnejša listina. O tem ga prepričujejo gospodarstveniki, ki pravijo, da bodo plače šle po svoji poti ne glede na to, kaj piše v KP. SDK je objavila podatek o 1700 podjetjih pred stečajem. Število delovnih mest v gospodarstvu se vsak mesec zmanjša za 3.000. Prava tema torej ni KP, ampak neustrezna gospodarska politika, ki povzroča neugodne posledice v gospodarstvu.

Gospodarska zbornica Slovenije se ne vsiljuje za podpisnika v imenu podjetij, ki so last Sklada Republike Slovenije. Več kot desetkrat pa so se dogovorili, da bodo partner tudi za ta podjetja. Uroš Korže je dal soglasje za predlog splošne KP za gospodarstvo.

Dagmar Šuster sindikalistom: »Le trije odstotki delavcev dobivajo plače z večjo zamudo.«

Po tem, kar je povedal Dagmar Šuster, je **Albert Vodovnik** dejal, da so glavni problem sindikata podjetja, kjer delavci dobijo plače z veliko zamudo. Zato je splošna KP, ki je direktorji ne jemljejo resno, nepotrebna in je za delavce zakon lahko boljša rešitev. Šuster mu je odgovoril, da **po podatkih zbornice dobiva plače v rednem roku oz. z majhno zamudo 97 odstotkov delavcev v gospodarstvu.** Prepričan je, da kljub težkemu položaju podjetij direktorji KP jemljejo zelo resno.

Na te besede je **Ivan Selinšek** povedal, da delavci TVT dobivajo le 61 odstotkov plač po kolektivni pogodbi in da tisti, ki gredo na zavod, dobijo le 23000 tolarjev nadomestila. **Edo Ozimič je menil, da je splošna KP neužitna, da jo delavcem nekdo vsiljuje, in da je treba dograditi le panožno KP.** Rajko Lesjak mu je takoj odgovoril, da je treba trditve tudi dokazati. **Franc Trbuc** je orisal položaj v Agisu Ptuj, kjer se je število delavcev prepolovilo in kjer kljub temu, da so last sklada, dobivajo le 50 odstotkov plač po KP. Delavci, ki pri njih izgubljajo delo, dobijo le 13 tisočakov nadomestila.

Po tem, kar je povedal **Rudi Špes** iz Celja, bi bili pri njih zadovoljni, če bi plače dejansko znašale 80 odstotkov izhodišč iz KP. Po njegovem mnenju bi moral SKEI bolj pritiskati na sedanjo vlado, tako kot na vlado Lojzeta Peterleta, ko je pomagal k njenemu padcu.

Postopek sprejemanja nove splošne KP poteka povsem normalno, je dejal **Dušan Semolič.** Po pogovoru v Radovljici in po seji, ki je bila prejšnji teden, je svet ZSSS sprejel zahteve do gospodarske zbornice. Nove splošne pogodbe ne more nihče podpisati, če se z besedilom ne bo strinjal svet, ki je postavil pogoje za nadaljevanje pogajanj. **Splošna KP je po Semoličevem mnenju le minimum in ne more ovirati posameznih sindikatov, ki se bojujejo za višje plače in druge pravice.**

Dušan Semolič se je strinjal, da morajo sindikati zaostriti odnos do vlade, ki se skuša izogniti obveznostim do podjetij in delavcev. Prejšnji parlament je izglasoval zakon, po katerem lahko dobijo pomoč podjetja, ki so utrpela škodo zaradi poslovanja z Irakom. Ministrstvo za finance je s svojo uredbo to pravico omejilo in zato ima velike težave tudi zelo uspešno podjetje, kot je Tib Elektric. **Po Semoličevem mnenj ima SKEI veliko prednosti pr drugimi sindikati. S svojo števil nostjo lahko doseže tisto, o čem drugi sindikati lahko le sanjajo.**

Svobodni sindikati pa po Semo ličevem mnenju ne smejo dovoli da bi delavci ostali tako br splošne kot tudi brez panožn KP. Takšno stanje ne bi bilo d bro za delavce in sindikate.

Po Semoličevi razpravi je A bert Vodovnik skušal sejo zaklj čiti na tale način: »Še vedno m slim, da ne potrebujemo splošn KP. Pripombe SKEI je svet ZSS upošteval. Naše nasprotovan splošni KP bi lahko škodilo dru gim sindikatom, zlasti tistim, so v slabšem položaju. O panož KP se bomo pogajali še bolj inte zivno. Podpisa splošne KP SKEI ne bo oviral.«

Po tem predlogu sklepa so čla republiškega odbora opravili nov krog nekoliko mučne ra prave, v kateri so se znova prepi čevali o tem, kaj je in kaj ni pra Iz te razprave je nastal konč sklep, da **SKEI ne bo oviral po pisa splošne KP in da bo sam koj nadaljeval pogajanja o p nožni KP.** Le štirje člani repub škega odbora, med njimi je tudi **Branko Medik,** so nasprot vali takšnemu sklepu.

Franček Kav

BO ZBORNICA POPUSTILA?

Prejšnji teden smo poročali o glavnih zahtevah sveta ZSSS v zvezi z izboljšanjem vsebine splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. S temi pripombami se v veliki meri strinjajo drugi sindikati, možni podpisniki te pogodbe. Gospodarska zbornica Slovenije nanje še ni odgovorila, je pa oblikovala svoj predlog sprememb in dopolnitev pogodbe, ki s sindikalnim nima skoraj nobenih stičnih točk.

Sestanek pogajalcev obeh strani je mogoč šele konec tega tedna, podpis pa v prihodnjem tednu. Zdi se, da je interes tako sindikatov kot zbornice za splošno KP večji od vztrajanja prav pri vseh zahtevah, ki bi lahko pomenile le odstop od kolektivne pogodbe. V tem primeru bi seveda dobili le nov zakon in z njim povezano administrativno urejanje plačnega sistema in konkretnih izplačil.

Najpomembnejši spreminjevalni predlogi sindikatov se nanašajo na člene pogodbe, ki opredeljujejo plače in druge prejemke. **Predmet spora je zlati 39. člen, v katerem piše, da se v panožnih KP določijo kriteriji, po katerih se izhodiščne plače lahko zmanjšajo za 20 odstotkov.** Svobodni sindikati predlagajo črtanje tega člena, skupina pogajalcev vseh sindikatov pa meni, da določba s približno takšno vsebino lahko pride le v tarifno prilogo, kamor spadajo vse interventne omejitve izplačil v letošnjem drugem polletju.

Drugo težje sporno vprašanje je besedilo 42. člena. Sindikati namreč predlagajo, obveznost plačila izgubljenega zaslužka delavcem, ki stavkajo zaradi delodajalčeve kršitve kolektivne pogodbe. Sindikati pravijo, da ima takšno določbo tudi splošna KP za negospodarstvo.

Za sindikate je zelo pomemben tudi 49. člen, kjer predlagajo urejanje možnosti za neprofesionalno delo sindikalnih zaupnikov, npr. predsednikov republiških odborov sidnikatov, predsednikov sindikatov območij. Sindikati predlagajo, da bi nadomestilo plače sindikalnih zaupnikov znašalo 10 odstotkov več kot njihova redna urna postavka.

Namesto sedanje eskalacijske lestvice v tarifni prilogi sindikati predlagajo lestvico iz predloga socialnega pakta, kakršnega je pripravila vlada Republike Slovenije. Ta lestvica naj bi se po njihovem mnenju uporabljala kumulativno.

Za sindikate dejavnosti je pomemben tudi predlog dopolnitve 9. točke tarifne priloge. Če bo ta predlog sprejet, bi morali podpisniki panožnih kolektivnih pogodb najkasneje do 31. oktobra letos sprejeti nove oz. dopolnjene panožne kolektivne pogodbe.

Iz predloga dopolnil kolektivne pogodbe, ki ga je pripravila gospodarska zbornica, navajamo mnenje, po katerem bi imeli prost vstop v podjetje le predstavniki sindikatov, ki so v njem organizirani. Zbornica predlaga tudi znižanje števila plačanih ur za sindikalne zaupnike. **Neuradno smo obveščeni, da bi zbornica raje kot na fond plačanih ur glede na število članov sindikata pristala na plačevanje profesionalnih sindikalnih zaupnikov.**

Če smo Dagmarja Šusterja, ki je sodeloval na seji SKEI, prav razumeli, zbornica ne more pristati na črtanje 39. člena ob nespremenjeni lestvici in višini plač v tarifni prilogi. O tem ključnem vprašanju se bo torej treba sporazumeti in podpis splošne kolektivne pogodbe je odvisen le od uspešnosti pogajanj o tej zadevi.

Sindikat

NOVA KNJIGA ZALOŽBE ČZP ENOTNOS

RUDI ČAČINOVIČ:

MED DVEMA CERKVAMA

Zapisi dvakrat razočaranega vernika

Devetinsedemdesetletni avtor, znan slovenski publicist in diplom v knjigi pripoveduje o svojem razočaranju najprej nad katoliško potem še komunistično »cerkvijo« ter iskanju tretje, svoje p Zajema čas med vojnama, vključno s Hitlerjevim napadom na Juj slavijo.

Tudi naša mlada država danes išče novih, tretjih poti – med kapita mom in sistemom, od katerega se poslavljamo. Čačinovičevi Za našo dediščino bogatijo z njegovimi pričevanji in spoznanji – dra cenim prispevkom za našo sedanjost in prihodnost.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova telefon 321-255, 110-033. Cena je 1920 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) .....

izvod(ov) knjige MED DVEMA CERKVAMA. Naročeno pošljite na naslov:

. . . . . .

Ulica, poštna št., kraj: . . . . . .

Ime in priimek podpisnika . . . . . .

1. naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. kot ind. naročnik naročam po povzetju

Naročeno, dne ... Žig Podpis naroč

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI

(Spremembe in dopolnitve)

1. člen

To kolektivno pogodbo sklene Vlada Republike Slovenije in sindikati negospodarskih dejavnosti in državnih organov.

2. člen

Stranke kolektivne pogodbe se strinjajo, da se do sklenitve nove kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti uporabljajo določila kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 18/91) s spremembami in dopolnitvami, ki so dogovorjene s to pogodbo.

3. člen

V splošnih določbah se drugi odstavek točke 2.c spremeni tako, da se glasi:

»Kolektivna pogodba ne velja za predsednika republike, poslance ter druge funkcionarje in delavce državnih organov, ki jih voli ali imenuje Državni zbor Republike Slovenije, Vlada Republike Slovenije, skupščine občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti, njihovi izvršni sveti oziroma v skladu z zakonom drugi državni organi.«

4. člen

V splošnih določbah se na koncu prvega odstavka točke 2.d doda besedilo, ki se glasi: »Ta pogodba se uporablja od 1. junija 1993 dalje.«

5. člen

V 3. členu se črta četrti odstavek.

6. člen

V 6. členu se doda stavek: »Komisija za pomirjanje se konstituira najkasneje v 60 dneh.«

7. člen

Doda se nov 9.a člen, ki se glasi:

Če ena od strank ne imenuje arbitrov in se ne udeležuje sej ter tako ovira odločanje arbitraže, lahko nasprotna stranka sproži spor pred stvarno pristojnim sodiščem.«

8. člen

V 10. členu se doda stavek: »Organ se konstituira najkasneje v 60 dneh.«

9. člen

Prvi podnaslov poglavja III. Normativni del se spremeni tako, da se glasi:

Obveščanje in dajanje mnenj«.

10. člen

Drugi podnaslov poglavja III. Normativni del se črta.

11. člen

Prva alinea 13. člena se spremeni tako, da se glasi:

politiki zaposlovanja in odpuščanja delavcev;«

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

Na zahtevo sindikata oziroma organizacije delavcev mora direktor v osmih dneh organizirati razgovor glede upoštevanja nasprotnih razlogov delavcev.«

Sedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

12. člen

14. člen se črta.

13. člen

V zadnji vrsti 16. člena se za besedo »razmerja« doda besedilo:

»v javnih zavodih, organizacijah in organih, ki se pretežno financirajo iz javnih sredstev, pa tudi podatke o plačah vseh in vsakogar.«

14. člen

V 18. členu se na koncu prve alinee doda nov stavek, ki se glasi:

Sindikalnim zaupnikom se zmanjša delovne obveznosti oziroma normativ ali pa se jim povečan obseg dela posebej plača, kot delo v rednem delovnem času.«

15. člen

V 19. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

Če delavci stavkajo zaradi neizpolnjevanja določil kolektivne pogodbe in je kršitev pogodbe ugotovljena s strani pristojnih organov, so upravičeni do nadomestila za čas stavke v višini plače, kot da bi delali. Nadomestilo gre v breme delodajalca.«

16. člen

V četrtem odstavku 24. člena se črtata besedi »v zavod«.

17. člen

Drugi in tretji odstavek 27. člena se nadomestita z novim drugim odstavkom, ki se glasi:

»Prehod na 40-urni teden se opravi do 1. 1. 1994. Prehod ne sme povzročiti zmanjšanja učinkovitosti in povečati stroškov poslovanja.«

18. člen

V prvem odstavku 28. člena se črtajo besede: »ko zavod ne dela«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da glasi: »Delovna doba oziroma določena starost in drugi kriteriji se pri določanju dolžine letnega dopusta delavca upoštevajo, če so izpolnjeni v koledarskem letu, za katerega se določa dolžina letnega dopusta.«

19. člen

33. člen se spremeni, tako, da se glasi:

1. V pogodbi o zaposlitvi zavod in delavec določita osnovno plačo delavca. Osnovna plača delavca za polni delovni čas in normalne delovne pogoje ne more biti nižja od izhodiščne plače za tarifno skupino, v katero je delavec razporejen.
2. Izhodiščne bruto plače za posamezne tarifne skupine so določene v naslednjih razmerjih do najnižje izhodiščne plače iz točke 3 tega člena.

Tarifna skupina		**Količnik**
I.	Enostavna dela (osemletno osnovno šolanje)	1,00
II.	Manj zahtevna dela (osemletno osnovno šolanje s priučitvijo)	1,10
III.	Srednja zahtevna dela (2-letna srednja šola)	1,24
IV.	Zahtevna dela (3-letna srednja šola)	1,38
V.	Bolj zahtevna dela (4–5-letna srednja šola)	1,55
V. a	Bolj zahtevna dela – nosilni poklici	
VI.	Zelo zahtevna dela (višja strokovna izobrazba)	1,86
VI. a	Zelo zahtevna dela – nosilni poklici	
VII.	Visoko zahtevna dela (visoka str. izobrazba)	2,10
VII. a	Visoko zahtevna dela – nosilni poklici	
	Najbolj zahtevna dela (visoka str. izobrazba z magistrskim in specialističnim izpitom)	2,52
VIII.a	Najbolj zahtevna dela – nosilni poklici	
IX.	Izjemno pomembna – najbolj zahtevna dela (doktorat znanosti)	3,02

3. Izhodiščna plača za I. tarifno skupino (količnik 1,00) za mesec junij 1993 znaša 26.000 SIT bruto. Izhodiščna plača ne more biti nižja od zajamčene plače.
4. Izhodiščna plača iz 3. točke se povečuje ob upoštevanju naslednje eskalacijske lestvice:
   - v primeru rasti cen življenjskih potrebščin do vključno 3 % mesečno se izhodiščna plača ne poveča;
   - v primeru rasti cen življenjskih potrebščin nad 3 % do vključno 5 % se za vsak odstotek rasti cen življenjskih potrebščin nad 3 % izhodiščna plača poveča za 0,7 %;
   - v primeru rasti cen življenjskih potrebščin nad 5 % do vključno 8 % se za vsak odstotek rasti cen življenjskih potrebščin nad 5 % izhodiščna plača poveča za 0,8 %;
   - v primeru rasti cen življenjskih potrebščin nad 8 % se za vsak odstotek rasti cen življenjskih potrebščin nad 8 % izhodiščna plača poveča za 0,9 %;
5. Podpisniki soglašajo, da se zgoraj navedena lestvica nadomesti z eskalacijsko lestvico iz socialnega pakta ali z lestvico iz kolektivne pogodbe za gospodarstvo, če je ugodnejša.
6. Podpisniki soglašajo, da se v primeru, ko bi kumulativna stopnja inflacije od 1. 6. 1993 dosegla 15 %, dogovorijo o sprejemu nove eskalacijske lestvice.

20. člen

Razprava o tarifnem delu se prične ob pripravi vsakoletnega proračuna.

21. člen

Črtata se 34. in 35. člen.

22. člen

V 38. členu se v zadnji alinei druge točke črtata besedi: »in zveznem.«

23. člen

V 40. členu se na koncu 1. točke doda besedilo: »Za leto 1993 znaša regres 30.000 SIT in se izplača v mesecu juniju.«

24. člen

V 41. členu se črta besedilo v oklepaju.

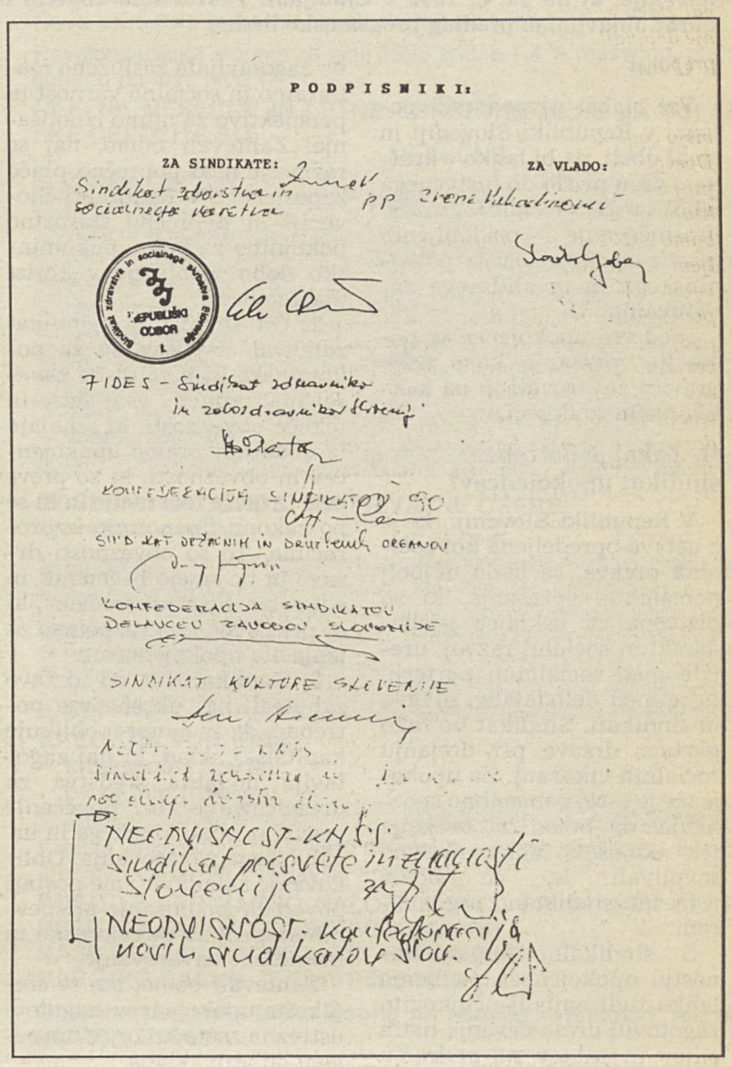
PODPISNIKI:

ZA SINDIKATE:

ZA VLADO:

Sindikat zdravstva in socialnega varstva

pp Zvone Vehovec [?]

FIDES – Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije

Konfederacija sindikatov 90

Sindikat državnih in družbenih organov

Konfederacija sindikatov delavcev zavodov Slovenije

Sindikat kulture Slovenije

Neodvisnost-KNSS Sindikat prosvete in znanosti Slovenije

Neodvisnost, konfederacija novih sindikatov Slov.

KOMPROMIS, KI JE ZA SINDIKAT ZMAGA

V ponedeljek je ROS državnih in družbenih organov podpisal kolektivno pogodbo. Dileme, ali je podpis zmaga ali poraz, smo skušali rešiti v pogovoru s sekretarjem republiškega odbora Dragom Ščernjavičem:

»Po številnih soočanjih različnih, pogosto sila konfliktnih interesov, smo se dokopali do kompromisa z vlado. Podpis namreč je kompromis, pred tem si nima smisla zatiskati oči. Ima svoje pozitivne in negativne lastnosti, bil pa je nujen! Razmere v vladi in parlamentu so tako nepredvidljive, da bi bil nepodpis preveliko tveganje.«

SVIZ in policijski sindikat nista podpisala. Ali to pomeni, da razmere ocenjujeta drugače – in danes, v torek, lahko v Delu beremo tudi kritiko Tomšičevega sindikata…

»O taktiki **Melanška** in **Tkalca** le toliko – je stara in sindikatom dobro znana. Pogajanja začnemo skupaj, na istih osnovah in za isti cilj. Ko ga dosežemo, nekdo pač odstopi in seže po višjem. Mi mu seveda le držimo pesti, da bi ga dosegel. S tem pripomore naslednji skupni akciji.

Govoriti o **Francetu Tomšiču**, o njegovem sindikatu, ki ga ni pa še posebej, je brezpredmetno. To, kar počne Delo, je napihovanje praznega balona. Tomšič članov že tako nima, na našem področju menda prav nobenega. Kaj mu torej preostane drugega, kot da se pusti napihovati od medijev?! Zakaj ti nasedajo njegovim pozerskim fintam, je spet drugo vprašanje. Govoriči namreč kar mu pade na pamet, ker ni nikomur odgovoren.«

Vrnimo se k temi, h kolektivni pogodbi. Ta kompromis je torej za vaše članstvo vendarle zmaga?

»Brez dvoma! Tudi sindikati smo sposobni lobiranja do te mere, da zvemo, kaj naš pogajalski partner skriva v rokavu. Za marsikoga v vladi je bil ta podpis precejšnje razočaranje. V žepu so držali figo in na tihem upali, da sindikati ne bomo podpisali. S tem bi jim ponudili izgovor za zakon, ki je bil že pripravljen. Verjemite, da bi bil bistveno manj ugoden kot je podpisana pogodba.«

Novo vprašanje – zakaj je potemtakem podpisala vlada?

Drago Ščernjavič: »V naše akcije smo vselej vključevali članstvo. Ko so na pogajanja prišli vsi predsedniki konferenc, se je Jožica Puhar skušala celo izmotati, češ da je soba premajhna. Od takšnega načina pogajanj bi se lahko marsikdo kaj naučil.«

»Naš republiški odbor je v pogajanja vložil toliko moči, pritiska, znanja, složnosti, da vladi drugega ni ostalo. Hudičevo dobro je zaznala vso notranjo dinamiko in se zbala posledic.

Nas pa je to pogajanje, ob drugih izkušnjah seveda, znova izučilo, da vlada ne upošteva argumentov oziroma da je zanjo edini argument grožnja, izražena tako ali drugače.«

Grožnja?

»Naj ponovim. Vse aktivnosti so sprožile tolikšno notranjo dinamiko v našem sindikatu, zavelo je vzdušje tolikšne napetosti, da je vse to pomenilo grožnjo samo po sebi.«

V pogovor se je vključil strokovni sodelavec sindikata delavcev državnih in družbenih organov Vinko Kastelic. Ker se o njem ve, da ga člani cenijo kot strokovnjaka in da neobremenjen z milo rečeno notranjimi sindikalnimi zgodbami,« vliva zaupanje, je bilo vprašanje zanj prav o tem:

»Za pogajanja in njihov zaključek smo imeli od članstva seveda mandat. Kljub temu, če ne prav zato pa smo poskrbeli, da so bili člani v pogajanja vključeni in sproti ter temeljito obveščeni. Vsak korak je bil »požegnan« soglasno ali vsaj z veliko večino.

To je aktivnostim dajalo posebno težo. Zato uspeh. Žal pa mi je, da uspeh še ni dokončen. Vlade namreč nismo uspeli premakniti, da bi sprejela naš koncept izenačevanja plač v negospodarstvu. Od tod nesmiselne razlike v izhodiščnih plačah, ki so nihale od 23.800 do 36.000 tolarjev. To sicer enostavno logiko bomo vladi še morali vbiti v glavo.«

Vinko Kastelic: »Med pogovorom so klicali z vlade, da bodo izdali ugotovitveni sklep o junijski izhodiščni plači 26.000 tolarjev in z njo izplačanem regresu 30.000 tolarjev.«

Dopolnil ga je Drago Ščernjavič:

»To in še marsikaj drugega bi nam uspelo prej in lažje, če bi zveza sindikatov, njeni organi pravzaprav, bolje sodelovali. Ne vem, ali je to nesodelovanje rezultat nerazumevanja ali nemoči pri usklajevanju resnično heterogenih interesov znotraj organizacije.«

Ciril Brajer

ZDAJ PA ZARES!

Naročnike obveščamo, da bomo upoštevali vsa naročila za to knjigo od januarja 1993 dalje.

ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Vsebina

- Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij
- Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij
- Odredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja

Zakon razlagajo: mag. Tone Rop, dr. Alenka Žnidaršič – Krajnc (oba s seminarja ZSSS) in Gregor Miklič

Cena 1.800 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefona: 321-255, 110-033, telefaks: 061-311-956.

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo … izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov: ……

Ulica, poštna št., kraj: ……

Ime in priimek podpisnika: ……

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne: …… Žig …… Podpis naročnika

PROGRAMSKA LISTINA SINDIKATA UPOKOJENCEV SLOVENIJE

V prejšnji številki DE smo objavili sklep o sklicu ustanovne skupščine Sindikata upokojencev Slovenije, ki bo 29. 6. 1993 v Ljubljani. Takrat smo objavili dnevni red ustanovne skupščine, tokrat objavljamo predlog programske listine.

I. Uvod

Vse slabši gospodarski položaj v Republiki Sloveniji in slabi obeti, da bi lahko v kratkem času prišlo do bistvenega izboljšanja, resno ogrožajo uresničevanje pridobljenih pravic upokojencev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Pred vse upokojence se postavlja vprašanje, kako svoje pravice zavarovati in na kakšen način to doseči.

II. Zakaj je potreben sindikat upokojencev?

V Republiki Sloveniji, ki je z ustavo opredeljena kot socialna država, se bodo najbolj pomembna vprašanja, ki so bistvena za usklajen gospodarski in socialni razvoj, urejala med socialnimi parterji, to je med delodajalci, državo in sindikati. Sindikat bo tako partner države pri urejanju socialnih vprašanj. Za upokojence je torej pomembno spoznanje, da bomo na urejanje teh odnosov lahko aktivno sovplivali le, če bomo ustrezno sindikalno organizirani.

S sindikalno organiziranostjo upokojencev pa bomo lahko tudi najbolj učinkovito zagotovili uresničevanje tistih ciljev in zahtev na področju ekonomskega, gmotnega in socialnega položaja, ki so skupni zaposlenim in upokojencem.

III. Kaj želimo doseči?

(Programski cilji)

1. Sindikat se bo zavzemal za takšno raven pokojnin, ki bo zagotavljala zasluženo materialno in socialno varnost in perspektivo za njuno izboljšanje. Zahtevali bomo, naj se razmerje med poprečno plačo zaposlenega v Republiki Sloveniji in poprečno starostno pokojnino za polno pokojninsko dobo izboljšuje v korist upokojencev.

2. Od države bo sindikat zahteval, naj Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje poravna vsaj stare in tekoče obveznosti, ki izhajajo iz dodatnih pravic upokojencev in obveznosti, ki so prevzete iz bivše federacije in ki se po zakonu financirajo iz proračuna. To so obveznosti države in ne smejo bremeniti in s tem zmanjševati sredstev, ki so pri Zavodu na razpolago za izplačila upokojencem.

3. Sindikat bo od države zahteval, naj ukrene vse potrebno, da se čimprej oblikuje kapitalski sklad, ki naj zagotavlja dodatna sredstva za uresničevanje in povečanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Oblikovanje sklada ne sme postati povod za zmanjšanje prispevnih stopenj za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Zahtevali bomo, naj se sindikatu upokojencev zagotovi ustrezna zastopanost v upravnem odboru sklada.

4. Zavzemali se bomo za aktivno sodelovanje pri oblikovanju stanovanjske politike Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in gospodarjenju s sredstvi stanovanjskega sklada Zavoda ter drugih solidarnostnih stanovanj. Zato bomo zahtevali, da se sindikatu upokojencev zagotovi ustrezna zastopanost v upravnem odboru sklada Zavoda.

5. Od Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje bomo zahtevali čimprejšnjo uresničitev zakonske možnosti za prostovoljno zavarovanje za dodaten obseg pravic.

6. Sindikat bo od Ministrstva za zdravstvo zahteval, naj za upokojence spremeni status negativne liste zdravil.

7. Zavzemali se bomo za popolno zdravstveno zavarovanje (brez doplačil) za upokojence, katerih pokojnina ne dosega višine zajamčenih plač.

8. Zahtevali bomo spremembo davčnega sistema z uvedbo oprostitve davkov za socialno najbolj ogrožene upokojence.

9. Da bi zagotovili širšo podporo zahtevam za socialno zaščito upokojencev, bomo vzpostavili sodelovanje s sindikati upokojencev evropskih, zlasti pa sosednjih držav.

IV. Kako bomo cilje dosegli?

1. Da bi zavarovali in izboljšali socialnoekonomski in gmotni položaj upokojencev, bomo sodelovali s poslanci državnega zbora, političnimi strankami in njihovimi upokojenskimi organizacijami ter Zvezo društev upokojencev Slovenije in drugimi oblikami organiziranega delovanja upokojencev. Sproti jih bomo seznanjali s stališči, predlogi in zahtevami sindikata upokojencev.

2. Preko predstavnikov ZSSS v državnem svetu bo sindikat upokojencev predlagal sprejem zakonov in ukrepov za varovanje in izboljšanje socialnoekonomskega in gmotnega položaja upokojencev.

3. Da bi zagotovili svoj vpliv, bo sindikat upokojencev s svojimi predstavniki ali preko predstavnikov ZSSS sodeloval pri upravljanju Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, njegovega kapitalskega in stanovanjskega sklada in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter tako pomembno vplival na oblikovanje politike in odločitev teh zavodov.

4. Pomagali bomo upokojencem, da se seznanijo z oblikami lastninjenja podjetij ter možnostmi, da v podjetje, v katerem so delali, vložijo svoje lastninske certifikate in sodelujejo pri interni razdelitvi delnic ter pri notranjem odkupu.

Še posebej to velja za upokojence, ki imajo do podjetja terjatve iz naslova obračunanih in neizplačanih osebnih dohodkov v skladu s kolektivnimi pogodbami.

5. Za svoje člane bo sindikat upokojencev zagotovil brezplačno pravno pomoč za uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega in zdravstvenega zavarovanja ter iz stanovanjskih razmerij.

6. V sodelovanju z društvi upokojencev in njihovimi zvezami bomo sodelovali v prizadevanjih za izboljšanje razmer v bivalnih okoljih, v katerih žive upokojenci, zlasti pa v domovih za ostarele občane. Sodelovali bomo pri organiziranju mreže pomoči za ostarele ljudi ter posebno pozornost namenjali ustanavljanju takoimenovanih negovalnih bolnišnic.

7. Za dosego svojih programskih ciljev se bo sindikat upokojencev posluževal tudi ustavne pravice do peticije in pobude splošnega pomena (45. člen ustave), zakonodajne iniciative (88. člen ustave) in seznanjanja javnosti s socialnimi in gmotnimi razmerami, v katerih živijo upokojenci, te zahtevami sindikata, da se te razmere izboljšajo. V primerih neupoštevanja naših zahtev bomo izvajali tudi različne oblike pritiskov in sindikalnega boja, kot so protestni shodi in masovna zborovanja.

Prvi pogoj za našo uspešnost pa je naša lastna trdna organiziranost, zato se nam pridružite.

Predsednik Sindikata upokojencev Slovenije

Pravna pomoč vsakemu desetemu delavcu

Zadnji del prispevka pod gornjim naslovom, ki je bil objavljen v 27. št. DE, se pravilno glasi takole:

... Sicer pa se sindikati te dni tolčejo še za 273 delavcev, ki so po stečaju Procesne opreme vložili na sodišču svoje zahtevke oziroma terjatve do podjetja. O zahtevku več kot 300 delavcev za lastninske deleže v Gorenju EKO po stečaju pa bo te dni odločalo Sodišče združenega dela v Celju.

ZGODBA O PODJETJU SOP OPREMA KRŠKO

Nekoč je bilo podjetje. Sedaj res že lahko rečemo nekoč.

Bilo je eno najboljših, tako po delu, plačah, programih, nekateri so ga imenovali celo za paradnega konja. Mogoče upravičeno.

Pa so prišle v podjetju in v družbi spremembe. V podjetju se je zamenjal direktor, in to generalni, ki je bil bolj mila duša, iz tozdov so nastala podjetja, ki so šla vsako po svoji poti, generalni direktor se je upokojil.

V družbi so se začeli pogovarjati o privatizaciji podjetij.

Na čelu največjega podjetja od tistih, ki so šli narazen, je ostal direktor, ki je v njem že prej direktoroval. Na delavskem svetu je povedal, da ne bo več direktor v družbenem podjetju. Se menda ne izplača, pa še kar naprej ti kak nebodigatreba visi na vratu s kakimi vprašanji in zahtevami.

Za vsak primer je direktor, pardon, podjetje, ustanovilo mešano podjetje s poslovnimi partnerji. Menda zaradi lažjega poslovanja. Določeno je bilo tudi plačilo za sedež v upravnem odboru, čeprav menda ni bilo nikoli izplačano. Kdo pa je sedaj v upravnem odboru, pa se tako ve.

Po vsem tem je direktor prišel na idejo, da bi ustanovili vzporedno podjetje v zasebni lasti, ki bi počasi prevzelo družbeno podjetje in pa tudi ljudi. Seveda tiste, ki bodo »pridni«.

Ker je pri vsej zadevi nekaj smrdelo, podjetje je vidno hiralo, pojavila se je izguba, ni bilo dela, čeprav je bil še pred pol leta dokaj visok dobiček, dela pa obljubljenega za več kot pol leta, so v podjetju nekateri začeli razmišljati.

Ko je direktor iskal možnosti, kako bi izplačal plačo, ne da bi deblokiral žiro račun, saj bi potem izgubili pogoje za uvedbo stečajnega postopka, je ljudem prekipelo.

Niso se več strinjali z uvedbo stečajnega postopka, ne ustanovitvijo vzporedne firme, ne z direktorjem, začeli so stavkati.

V istem dnevu so zamenjali delavski svet, direktorja, zastavili vse na nanovo.

Povezave odstavljenega direktorja so bile vseeno premočne. Podjetje je šlo v stečaj.

Za stečajnega upravitelja je izvršni svet imenoval svojega človeka, sodišče pa je naredilo po svoje, pravzaprav po zakonu in po svojih pristojnostih.

Imenovalo je človeka, ki je bil sposoben. Vsaj za sebe, kar je dokazal kasneje.

Podjetje stečajnega upravitelja, v katerem je tudi solastnik, je ustanovilo novo firmo, ki je pobrala smetano, programe in novo stavbo v Ljubljani, no ja, same malenkosti.

Seveda to ne bi bilo tako lahko izvedljivo, če ne bi mesec dni pred izvedbo stečajnega postopka stečajni upravitelj vrnil pooblastilo, ker je menda stvar preveč zamotana in je on ne more rešiti, kupil, pardon, zaposlil pa je v svoji firmi visokega državnega uslužbenca, ki je bil z vso zadevo tesno povezan. Res sposoben stečajni upravitelj, saj mu celo takratni pravosodni minister ni mogel priti do živega, kljub oblasti in razpoložljivim podatkom.

Večina delavcev pa je ostala na cesti, razen nekaterih »pridnih«.

Novo, zasebno podjetje še vedno pridno uporablja programe v stečaju propadlega podjetja, stari direktor, ki je hotel zadevo izpeljati na isti način, dela v svoji firmi, nekatere delavce še vedno kdaj pa kdaj pokličejo na delo, včasih po pogodbi, včasih za določen čas, da lahko privatno podjetje še krepko zasluži, prezaposleni visoki državni uradnik se je vrnil na prejšnje delovno mesto, državne institucije, ki bi pravočasno morebiti še lahko kaj naredile, so se zbudile prepozno, kar je, je naredil sindikat. Pa tudi ta ni vsemogočen.

V starem družbenem podjetju, ki je prestalo stečaj in v katerem je še nekaj lastnine, ni menda nobenega zaposlenega, družbeno premoženje pa počasi prehaja v privatno podjetje.

Bivši stečajni upravitelj že sanira drugo veliko firmo, kdove, morda se bo spet dalo kaj dobiti.

In karavana gre dalje.

Da, da, nekoč je bilo podjetje SOP Oprema Krško.

Sindikalni zaupnik iz Posavje

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 700,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjen in primeri praktične uporabe njegovih določil
Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.
Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.
Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače
Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 680,00 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov
Cena 580,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti ..... izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na ..... izv. ● Nova ureditev...
..... izv. ● Stanov. razmerja ..... izv. ● Kariera kot .....
..... izv. ● Delavci in uprav. ..... izv. ● Socialna država
..... izv. ● Nova del. zakon. ..... izv. ● Zdrav. zav. .....

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št. in kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig ..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

PONUDBO PRILAGAJAJO KUPCEM

Mešano podjetje **Gorenje Turizem** je na široko odprlo svoja vrata v slovenski prostor in s svojo ponudbo, pa tudi z izjemno ugodnim načinom plačevanja oziroma odplačevanja najrazličnejših aranžmajev, hitro širi krog tistih, ki novincu na turističnem trgu zaupajo. Ob naših bolj praznih kot polnih žepih vzbujajo pozornost zelo ugodni plačilni pogoji, ki jih nudi Gorenje Turizem. Vse račune je moč poravnati v **treh obrokih.** Prvega pred pričetkom počitnic, drugega dva v dveh zaporednih mesečnih obrokih po dopustu. Pa še ena ugodnost: posojilo je **brezobrestno.**

Med vsemi možnostmi plačevanja storitev, ki jih ponuja Gorenje Turizem, pa je najugodnejša tista, ki predvideva sistem obrestovanih predplačil. Kupec ob prijavi ali že pred tem vplačuje avanse za svoj aranžma, ki mu jih obrestujejo po ugodni obrestni meri. Nastali dolg pa poravna po počitnicah, in to v obrokih, ki mu ustrezajo. Obresti za dolg so take kot za kratkoročne kredite ali nižje. Ta sistem odplačevanja je mnogim zelo pogodu, saj je edini, ki jim omogoča počitnice. Poslužuje se ga že več kot tisoč ljudi.

Kaj ponuja Gorenje? Veliko: počitnice v vseh štirih letnih časih, potovanja, izlete, oddih za zdravje v naših naravnih zdraviliščih, šole v naravi in podobno.

Lahko bi zapisali, da vse tisto, kar si sami najbolj želite. Podjetje namreč vztrajno prilagaja svojo ponudbo zahtevam in željam svojih strank oziroma kupcev. V Gorenju težijo k temu, da bi ljudje, s takšnimi in drugačnimi željami, sami izoblikovali svoj turistični aranžma.

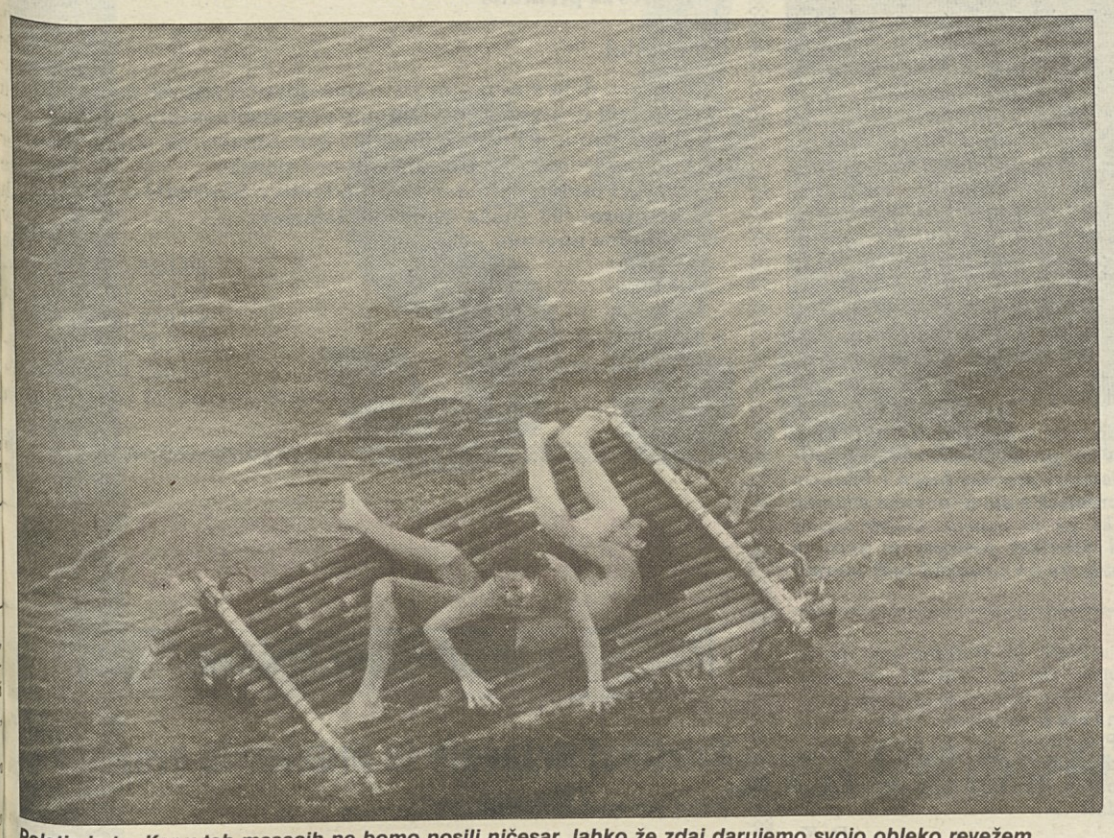

Poletje je tu. Ker v teh mesecih ne bomo nosili ničesar, lahko že zdaj darujemo svojo obleko revežem.

Za poletje 93 ponuja Gorenje Turizem dopustovanja povsod po Sloveniji, pa tudi v tujini. Med drugim se lahko odločite za oddih na tej ali oni turistični kmetiji. Polni penzion v sobi prve kategorije vas bo veljal dobrih 40 mark, pri čemer so najmlajši, pa tudi starejši, deležni posebnih popustov. Račun za svoj dopust boste poravnali, kot že rečeno, v treh ali **več** mesečnih obrokih.

Ob morju ponuja Gorenje turizem svoje aranžmaje na slovenski obali, pa tudi v Istri in na kvarnerskih otokih. Cene sedemdnevnih počitnic s polpenzionom so od Ankarana do Portoroža od 247 do 423 mark, v vrhu sezone, to je od 10. julija do 21. avgusta, pa od 253 do 570 mark. V apartmajih so cene nekoliko višje.

Kajpak bodo cene nekoliko nižje južneje od Dragonje. V Umagu in njegovi okolici bo treba v polni sezoni odriniti za sedemdnevne počitnice s polpenzionom od slabih 200 do 285 mark. Podobne cene veljajo tudi za Poreč, Vrsar, Pulo in Medulin.

Poleg morja in Gorenjske ponuja Gorenje Turizem za počitnikovanje tudi slovenska naravna zdravilišča. V Moravskih toplicah bo treba za sedemdnevne počitnice odriniti od dobrih 300 do 500 mark. Seveda imajo v vseh zdraviliščih popuste, še posebej za upokojence.

Gorenje Turizem je svojo ponudbo za poletje 93 predstavil v dveh prospektih. Če bi kdo želel kaj več oziroma drugačne počitnice, mu bodo pri Gorenju gotovo ugodili. Svojo ponudbo namreč nenehno prilagajajo željam svojih kupcev.

Andrej Ulaga

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 6. 1993** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za junij 1993 znaša 1,4 % mesečno, preračunano na letni nivo 18 %.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLARSKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	0,98 %–1,26 %	12,59 %–16,45 %
– vezava sredstev nad 1 mesec	1,48 %–1,80 %	19,18 %–23,90 %
– vezava sredstev nad 2 meseca	1,80 %–1,95 %	23,90 %–26,26 %
– vezava sredstev nad 3 mesece	1,95 %–2,03 %	26,26 %–27,44 %
– vezava sredstev nad 6 mesecev	2,03 %–2,19 %	27,44 %–29,80 %
– vezava sredstev nad 12 mesecev	2,19 %–2,34 %	29,80 %–32,16 %

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev	MESEČNE	LETNE
– do 30 dni	1,48 %	19,18 %
– od 30 do 90 dni:		
– do 10.000,00 SIT	1,95 %	26,26 %
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	2,12 %	28,62 %
– nad 50.001,00 SIT	2,19 %	29,80 %

KREDITNA PONUDBA:

– kratkoročni krediti privatnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	3,0 %	42,00 %

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.
NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!
NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

V ŽAKLJU NISO SAMO MAČKI

Prodaja po pošti – bodisi preko katalogov, prospektov ali oglasov – se je pri nas začela uveljavljati kasneje kot na Zahodu, zato pa hitro napreduje. Ta način je praktičen, cene so pogosto dokaj ugodne, majhna težavica je le v tem, da je mogoče v lepem barvnem katalogu s sliko in besedo predstaviti izdelek v veliko lepši luči, kot je v resnici.

Nekaj teh stvari bo uredil Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za opravljanje trgovinske dejavnosti in pogojih za prodajo blaga zunaj prodajaln, ki ga je izdalo ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj in je začel veljati 19. junija. Pravilnik določa, da se lahko po pošti prodaja vse vrste blaga po nomenklaturi trgovinskih strok. Prodajalec mora poskrbeti, da je njegova ponudba jasna, točna in nedvoumna, torej mora natančno opisati značilnosti izdelka, čas veljavnosti ponudbe in podatke, kako lahko kupec blago reklamira.

Pri prodaji blaga po pošti se uporablja dokument, to je pogodba ali naročilnica. Trgovec se obveže, da kupcu dostavi blago v brezhibnem stanju in v dogovorjenem roku. Če želi kupec blago vrniti, lahko to stori v 15 dneh po prevzemu, vendar mora biti blago nepoškodovano. Trgovec ga je dolžan sprejeti na lastne stroške.

Podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo po pošti, je v Sloveniji kar nekaj. Po lastni presoji smo izbrali celjsko podjetje Fit Media, ki je v svojih katalogih in poslovanju nasploh, kot pravijo, v glavnem poslovalo tako, kot zdaj zahteva pravilnik.

Fit Media izdaja katalog vsako četrtletje. V njem je ponudba 70 podjetij, ki prodajajo 300 do 350 izdelkov. Po besedah direktorja Jožeta Volfanda prodajajo na različne načine: »Približno za polovico podjetij opravljamo pogodbeno prodajo in za to pač poberemo določeno maržo, nekaj podjetij v našem katalogu pa prodaja blago tudi neposredno ali pa s promocijskimi oglasi.«

Volfand pravi, da novi pravilnik za njih ne bo prinesel bistvenih sprememb. Je pa bil potreben, saj zanimanje za tak način kupovanja narašča.

Prav zato menimo, da bodo morali prodajalci osvojiti kupce s posebnimi ponudbami. V Fit Medii smo izvedeli, da vam naročeno blago, ki je neprimerno za pošiljanje po pošti (televizor), pripeljejo tudi na dom. Prevoz v katerikoli kraj Slovenije stane 450 tolarjev. Blago, ki kupcu ni všeč, seveda sprejmejo nazaj (če je nepoškodovano), vendar kupci, ki kupujejo po njihovem katalogu, le redko vračajo naročeno blago.

B. C.

Zakaj morajo biti učitelji dobro plačani? Zato, ker nizko cenjeni učitelji dajejo nizke ocene.

Evgen Jurič

Trotil + trotli = Balkan

Milan Fridauer

Tudi svinje se zgražajo, ko jim poveš, da so svinje.

Matija Logar

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 24

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 326-982; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. **Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.**

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Apartmaji na Kopah – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 35 DEM.

2. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – koča ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarski protivrednosti.

3. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni, termini v maju. Cena 38 DEM v tolarski protivrednosti.

4. Podkoren – komfortne sobe s kopalnico. Najem dve- ali štiriposteljne sobe. Cene nočitve 14 DEM, nočitev z zajtrkom 19 DEM v tolarski protivrednosti. Otroci do 10. leta imajo 50 % popusta. Možnost prehrane v gostišču ob bivališču.

5. Kranjska Gora – Jasna – tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi sanitarijami. Cena polnega penziona 32 DEM, polpenziona 27 DEM v tolarski protivrednosti.

6. Avtocamp Vransko – bivanje v prikolicah, penzion ali polpenzion. Kamp ima bazen z ogrevano vodo, teniška igrišča, jahalno šolo in organizira izlete, piknike in še kaj. Lahko se dogovorite za postavitev svoje prikolice. Penzion 33 DEM, polpenzion 23 DEM. Člani Svobodnih sindikatov Slovenije imajo 5 % popusta. Postavitev prikolice 1.100 DEM – možno plačilo na obroke.

7. Počitniški dom na Sorici – približno 50 ležišč. Cena penziona 21 DEM na osebo dnevno.

8. Kranjska Gora – mali apartma za dve osebi, cena 26 DEM v terminih do 25. junija in 29 DEM od 12. do 24. junija oz. 22. do 31. julija.

9. Počitniške sobe v Podkorenu – dve- ali štiriposteljne sobe. Termini po izbiri. Informacije na Atrisu.

Morje

1. Apartmaji v Lanterni pri Poreču: termini od 10. 7. do 20. 8.

ap. za	
3 osebe	57
4 osebe	71
5 oseb	85
6 oseb	98

2. Hotel Tamaris pri Poreču: termini od 10. 7. do 20. 8.

polpenzion	
enoposteljna s.	56
dvoposteljna s.	52

3. Apartmaji Pical pri Poreču: termini od 10. 7. do 20. 8.

ap. za	
4 osebe	76
5 oseb	81
6 oseb	86

Predlagamo vam čimprejšnjo rezervacijo, saj se bomo tako lahko ob 40-odstotni akontaciji dogovorili še za 2 obroka pred odhodom na dopust.

4. Fiesta – počitniški bungalovi – za dve, tri, štiri ali pet oseb, s penzionom ali polpenzionom. Termini: 31. 7. do 7. 8., 14. 8. in 21. 8. Cene polpenziona od 10. 7. do 28. 8.: odrasli 37 DEM, otroci 20 DEM; penzion: odrasli 42 DEM, otroci 22 DEM.

5. Nerezine Mali Lošinj – tri-, štiri- ali večposteljni apartmaji s celotno opremo, možnost lastne priprave hrane. Cene:
od 7. 6. do 11. 7. 16 DEM/osebo/dan
od 12. 7. do 22. 8. 19 DEM/osebo/dan
od 23. 8. do 12. 9. 16 DEM/osebo/dan.

6. Poreč – počitniški dom s penzionom. Polni penzion za odrasle 30 DEM, za otroke od 2 do 10 let 22 DEM v tolarski protivrednosti.

7. Duga uvala pri Puli – enosobna stanovanja. Cena 30 DEM na dan.

8. Počitniški dom Piran – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe, možnost samo nočitev, polpenzion ali penzion. Termini tedenski. Cene: nočitev 19 DEM na osebo, polpenzion odrasli 32 DEM, otroci 18 DEM, penzion odrasli 37 DEM, otroci 20 DEM v tolarski protivrednosti.

9. Malinska, otok Krk – apartmaji za

	DEM
2 osebi	23
3 osebe	33
4 osebe	43
5 oseb	54

10. Červar – apartma za štiri osebe. Prosti termini od 20. junija dalje. Cena 47 DEM v tolarski protivrednosti.

11. Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Puli – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Termini od 26. 6. do 1. 9. Cena 35 DEM.

12. Trisobno stanovanje v Novigradu – opremljeno za 6 oseb. Termini 15. 7. do 25. 7. in od 24. 8. dalje. Cena 42 DEM v tolarski protivrednosti.

13. Počitniško stanovanje Mareda pri Novigradu – opremljeno za 4 do 5 oseb: dve spalnici, kuhinja, kopalnica, balkon. Cena 45 DEM v tolarski protivrednosti. Termini: 1., 11., 21. 7. in 1., 11., 21. 8.

C. KUPIMO

Kupimo **prikolico za 4 osebe** v vrednosti do 100.000 SIT.

E. VZAMEMO V NAJEM

1. Počitniški dom z urejeno kuhinjo za približno 45 oseb v Slovenskem primorju iščemo. Ponudbe zbira Atris.

G. RAFTING PO SLOVENSKIH REKAH

Možnosti: Sava: Zasip–Šobec, Sava: Šobec–Otoče, Sava: Tacen, Idrijca: Spodnja Idrija–Stopnik, Soča: Čezsoča–Trnovo, Soča: Srpenica–Trnovo.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40 % celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30 % celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7 %. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja.**

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

sindikalni ZAUPNIK

24. junija 1993

»Za« za zahteve, »ne« za metodo!

Ali bo v ponedeljek, 28. junija, promet na slovenskih cestah povsem ohromel ali ne? Po prvih pogajanjih predstavnikov Sindikata cestnega prometa Slovenije z zastopniki ministrstva za notranje zadeve odgovor na to vprašanje še ni jasen, jasno pa je, kaj naj bi se zgodilo, če bi nadaljnja pogajanja padla v vodo. Iz načrta cestnih zapor je namreč razbrati, da bi šoferji s tovornjaki v prvi fazi blokirali vse vpadnice proti Ljubljani in vse pomembnejše cestne povezave na Štajerskem, Gorenjskem ter na jugu in severu Primorske; za drugo fazo so predvideli popolno zaporo mejnih prehodov in carinarnic, za tretjo pa še obkolitev poslopja slovenske vlade. Nedavni kmečki punt naj bi bil, skratka, mačji kašelj v primerjavi z napovedano stavko cestnih prevoznikov!

Kako pa na napovedano stavko Sindikata cestnega prometa Slovenije gledajo v Sindikatu delavcev prometa in zvez Slovenije, ki je pod okriljem ZSSS? O tem smo se tik pred zaključkom redakcije (22. t. m.) pogovarjali z njegovo **sekretarko Hildo Žežko.**

– Držite s kolegi ali ne?

»Naš sindikat podpira vse njihove zahteve, ne pa tudi načina, kako jih nameravajo doseči. Še zlasti zdaj, dober teden po kmečki zapori cest, ki je doživela tako negativen odziv v javnem mnenju.«

– Cestni sindikat želi z napovedano stavko doseči predvsem uskladitev časovne omejitve prometa z evropskim sistemom. Z drugimi besedami to pomeni, da zahtevajo odpravo prepovedi vožnje tovornih vozil ob petkih popoldne med 17. in 23. uro. Še bolj kot slovenskim cestnim prevoznikom te omejitve otežujejo vožnjo šoferjem iz drugih držav, ki morajo zaradi takih prepovedi pogostokrat čakati do ponedeljka, in to največkrat ob cestah, kjer ni poskrbljeno niti za najnujnejše higienske pogoje.

»Ta ukrep zadeva vse voznike, torej tudi naše. Ni pa nov, saj ga navsezadnje poznamo že, odkar se v Sloveniji gremo turizem. Naše članstvo ga razume in tudi upošteva. Prepričano pa je tudi, da bi se ga dalo precej omiliti, če bi bila policija bolj fleksibilna. Če bi bila, bi lahko s parkirišč ob cestah pri manjšem prometu spuščala tovornjake na ceste in jih spet izločala iz prometa, ko bi se za njimi začele nabirati kolone. Dokler ne bomo imeli boljših cest, bi na ta način že lahko omilili slabo voljo...«

– Med stavkovnimi zahtevami je na drugem mestu dosledno spoštovanje kolektivnih pogodb.

»To ves čas terjamo tudi mi, zato smo tudi tako ostro protestirali, ko jo je partner odpovedal. Vendar zaradi tega še ni treba iti na cesto! O tem se je treba pogovoriti v kolektivih, torej tam, kjer kršijo njena določila. Naj primejo direktorje in jim izprašajo vest, kako so organizirali delo in zakaj je prišlo do kršitev. Gospodarska zbornica jih k temu gotovo ni ščuvala...«

– Skratka, podpirate zahteve, ne pa metode?

»Tako je. Sodimo pa, da je prav, da je Sindikat cestnega prometa Slovenije spet opozoril na vse te probleme, ki nas tarejo. Prepričani smo, da bodo nadaljnja pogajanja uspešna in da bodo stavko lahko odpovedali...«

D. K.

(Slika: Sašo Bernardi)

Takšni so bili prizori s slovenskih cest 6. decembra 1991, torej ravno na dan, ko je Sindikat delavcev prometa in zvez Slovenije podpisal kolektivno pogodbo za dejavnost prevoza blaga v cestnem prometu. Ker se Sindikat cestnega prometa z njo ni povsem strinjal, je organiziral opozorilno stavko, ki pa ni uspela. Dober mesec kasneje se je premislil in zaprosil Sindikat prometa in zvez za soglasje, da bi le bili njen sopodpisnik. Se bo premislil tudi tokrat?

Zadnja vest

Ker je bil na zadnjih pogajanjih na ministrstvu za notranje zadeve »dosežen napredek«, je Sindikat cestnih prevoznikov »pogojno« in »za nedoločen čas« prestavil stavko, napovedano za ponedeljek, 28. junija.

Sindikalna lista

Prvi del	**maj 1993**
1. Dnevnice	**SIT**
– cela dnevnica (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.414
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.240
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	891
2. Kilometrina	(od 16. 4. 93 dalje) 19,00 SIT
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	862
5. Regres za prehrano	5.120

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje januar '93 do marec '93 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe.

Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od **januarja '93 do marec '93** znaša **40.069,00 tolarjev.**

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	20.035,00 tolarjev
– za 20 let	30.052,00 tolarjev
– za 30 let	40.069,00 tolarjev
2. Nagrada ob upokojitvi	120.207,00 tolarjev
3. Solidarnostne pomoči	40.069,00 tolarjev

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat državnih in družbenih organov

Zdaj pa nad količnike!

Republiški odbor sindikata državnih in družbenih organov ugotavlja, da je sklenitev in podpis kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti 21. junija kompromis, ki ima tako dobre kot tudi slabe lastnosti. V normativnem delu so izboljšani nekateri delovnopravni instituti, ki bodo z aktivnostjo sindikata omogočili večjo pravno varnost zaposlenih in sindikat bo lahko aktivno sodeloval pri nastajanju predpisov in ukrepov, ki zadevajo socialni in materialni položaj delavcev. Prav tako je izboljšan normativni položaj sindikata in sindikalnih zaupnikov. To bo potrebno tudi operacionalizirati in konkretizirati v pogodbah o pogojih dela sindikata v posameznem okolju. Nova izhodiščna plača s 1. junijem znaša 26.000 tolarjev bruto (namesto zdajšnjih 23.833), regres pa je 30.000 tolarjev bruto. Obveljala naj bi eskalacijska klavzula kot v gospodarstvu, razen če v socialnem sporazumu ne bo določeno drugače. Pogodba naj bi veljala leto dni, pogajanja o novi izhodiščni plači pa bi se začela z oblikovanjem novega proračuna, ne pa šele, kot se je dogajalo do zdaj, po sprejetem proračunu. Tako so se plače povečale za 9,1 odstotka in z eskalacijsko lestvico je zagotovljeno povečanje plač, če bo inflacija višja od 3 odstotkov. Prav tako je pomembno, da izhodiščna plača po tej KP ne more znašati manj od zajamčene, določene z zakonom. Dogovorjeno je, da se najkasneje do 1. januarja 1994 v vsem negospodarstvu uvede 40-urni delovnik.

Republiški odbor ocenjuje, da bo potrebno aktivnosti v posameznih organizacijah in konferencah usmeriti na vprašanje količnikov za najbolj enostavno in najbolj zahtevno delo, na njihova razmerja in delitev stimulacije in dodatkov ter na tej podlagi oblikovati stališča in jih posredovati vladi. Pripravljen je delovni osnutek zakona o razmerjih plač v javnih zavodih in državnih organih, ki naj bi ga obravnavali na julijski seji državnega zbora.

Drago Ščernjavič, sekretar

Sindikat finančnih organizacij

Podpisali sporazum o sodelovanju s Čehi

Prejšnji teden je bila pri Sindikatu finančnih organizacij Slovenije in Sindikatu poslovnih bank Slovenije na tridnevnem obisku šestčlanska delegacija Sindikata denarništva in zavarovalništva Češke pod vodstvom predsednice ph. dr. Marie Kluzove. Gostje so si ogledali mestno hranilnico ljubljansko in Zavarovalnico Triglav, kjer so se seznanili tudi z delovanjem sindikalnih organizacij, sprejel pa jih je tudi predsednik ZSSS Dušan Semolič (na sliki).

Osrednji dogodek med obiskom pa je bil seveda podpis sporazuma o sodelovanju, ki naj bi temeljil »na izmenjavi izkušenj pri delovanju sindikatov na prehodu v tržno naravnane ekonomsko-socialne sisteme v obeh državah«. (Slika: Sašo Bernardi)

DE KANAL – DE

Film tedna Incident s svojo filmsko zgodbo ne razkriva le malo znane strani iz ameriške zgodovine, ampak je predvsem hvalnica pravni državi, njenemu sodišču, pred katerim so vsi enakopravni, tudi ujeti vojaki sovražne države. Na sporedu bo v sredo, 30. t.m. ob 20.35 na TVS 1.

Incident

Zgodba o nastanku filma Incident se začne nekega dne 1982. leta, ko se je James Norrel – nekoč novinar, danes priznan scenarist – zakopal v papirje v pisarni šefa Vojaške zgodovine. Napisal naj bi knjigo o vojnih ujetnikih v ZDA v času druge svetovne vojne. O njih je vedel že marsikaj, ne nazadnje tudi zato, ker je bil njegov oče nekoč šef Vojaške zgodovine. In vendar so ga podatki, ki jih je odkril, zelo presenetili. V času druge svetovne vojne je bilo širom po Ameriki precej ujetniških taborišč, v katerih je bilo 400.000 Nemcev, 50.000 Italijanov in 5.000 Japoncev! Toda še bolj kot številke so Jamesa Norella pritegnile »zgodbe« posameznih dokumentov...

Zakon v razsulu

Zakon v razsulu je prava hollywoodska pravljica za odrasle, njeni junaki pa so Frank Sinatra, Dean Martin in Deborah Kerr.

Filmska zgodba opisuje krizo, ki jo po devetnajstih letih zakona izzove nezadovoljna žena šefa uspešne reklamne agencije. Poleg nje pa so za težave v družini krivi še prezgodaj odrasla hči, jezikavi sin in večno moralizirajoča tašča, ki se ne zavedajo, da živijo prijetno in lagodno življenje. Toda ko se sproži plaz, ga je težko zaustaviti...

Zakon v razsulu si boste lahko ogledali v nedeljo, 27. t.m. ob 17.10 na TVS 1.

PRAVNIK SVETUJE

Vprašanje:

Delavki, ki ji je bilo odpovedano delovno razmerje zaradi presežka delavcev, je potekel šestmesečni odpovedni rok 30. 1. 1993. Ali je delavka upravičena do letnega dopusta za leto 1993 in doplačila regresa za letni dopust?

Odgovor:

Po zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 14/90 in 5/91) velja načelo, da delavec izrabi letni dopust v tisti organizaciji, kjer je pridobil pravico do njegove izrabe (50. člen). Če delavec sklene delovno razmerje v drugi organizaciji, mu mora prva organizacija zagotoviti najmanj sorazmerni del letnega dopusta, preostali del pa delavec izrabi v novi organizaciji, kjer je sklenil delovno razmerje.

Glede na tako zakonsko ureditev je naše mnenje takšno:

Če je delavka ostala po poteku odpovednega roka brez zaposlitve, potem je bila upravičena tudi do izrabe celotnega letnega dopusta v organizaciji, v kateri ji je prenehalo delovno razmerje. S tem v zvezi velja opozoriti tudi na sodno prakso, ki poudarja, da ima delavec pravico do izrabe celotnega letnega dopusta, brž ko izpolni pogoj šestmesečnega nepretrganega dela, in sicer ne glede na to, ali gre za izrabo v začetku leta oziroma v prvem polletju ali v drugem polletju koledarskega leta (odločba sodišča združenega dela Republike Slovenije, št. 991/92–3 z dne 5. 11. 1992, Zbirka odločb sodišč združenega dela v Republiki Sloveniji, IX. knjiga, stran 111).

Če se je oziroma če se bo delavka zaposlila v drugi organizaciji in bo hkrati imela nepretrgano delovno razmerje, potem velja navedena odločba zakona o delovnih razmerjih glede izrabe sorazmernega dela letnega dopusta v drugi organizaciji. V tisti organizaciji, v kateri delavec izrabi letni dopust, uveljavlja tudi regres za letni dopust in sicer v sorazmerju z izrabljenim letnim dopustom. Delavec, ki izrabi letni dopust v času čakanja na delo oziroma med odpovednim rokom, ima za tiste dni, ko izrabi letni dopust, pravico do nadomestila za izrabo letnega dopusta, ki je praviloma višje od tistega, ki ga prejema zaradi čakanja na delo (tako tudi odločba sodišča združenega dela Republike Slovenije, št. Sp 359/92 z dne 9. 4. 1992, objavljena v isti zbirki na strani 112). *(I. Ž.)*

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Ne prezrite!

Slovenski parlament je sprejel za nas dva pomembna zakona, in sicer zakon o gospodarskih javnih službah in zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij. Sindikalni zaupniki naše dejavnosti so se o spremembah v zvezi z organiziranjem gospodarskih javnih služb seznanili na seminarju, ki smo ga imeli meseca marca. Že takrat so bila postavljena tudi vprašanja v zvezi z lastninjenjem in je bil sprejet dogovor, da bomo takoj po sprejemu ustrezne zakonodaje ponovno pripravili usposabljanje naših zaupnikov. **Zato pripravljamo 2. julija nadaljevanje seminarja s temo novosti na področju gospodarskih javnih služb, lastninsko preoblikovanje in javni gospodarski sektor ter lastninjenje in notranji odkup. Poleg bomo na njem obravnavali tudi plače v naši panogi in bodoče urejanje te problematike.**

Predavatelji na seminarju naj bi bili uveljavljeni strokovnjaki, ki jih je pa težko najti; zato je tudi razpis nekoliko pozen. Seminar bo že v dopustniškem času, ker roki za uskladitev organiziranosti in glede lastninjenja ne dopuščajo njegove odložitve na september. Upamo, da bo vsaka organizacija poslala na seminar vsaj enega predstavnika. Če bo zanimanje in možnost, pa bomo tak seminar lahko jeseni ponovili.

Miloš Mikolič, sekretar

skei sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

organizira

30. junija 1993

stavko

ker vlada še naprej vztraja na svojih stališčih in ne upošteva dosedanjih predlogov in zahtev SKEI

STAVKOVNE ZAHTEVE

1. SPREJEM TAKOJŠNJIH UKREPOV ZA ZAŠČITO DELOVNIH MEST V KOVINSKI IN ELEKTROINDUSTRIJI

Kovinska in elektroindustrija je v času od osamosvojitve Slovenije doživela kritične spremembe v pogojih gospodarjenja, z velikim padcem proizvodnje, izgubo trgov in zaposlenosti. Posledica takega stanja je veliko število stečajev v podjetjih te panoge, veliko število podjetij, ki so zrela za stečaj, pa ta zaradi moratorija še ni bil uveden, veliko število podjetij, ki so se zatekla v varstvo države (sistem Slovenskih železarn, podjetja v lasti Sklada) in veliko število brezposelnih iz podjetij naše panoge, ki tvorijo velik delež delavcev na zavodu za zaposlovanje. Država resda prispeva znaten delež sredstev za kritje osebnih dohodkov in nadomestil v podjetjih naše panoge, vendar samo za gašenje nastale situacije, ne pa za izboljšanje razmer. Pogoji poslovanja se ne izboljšujejo, novega zagona poslovanja ni, vse skupaj pa vodi v zaprt krog ponovnega odpuščanja delavcev, neizplačevanja niti zajamčenih plač, povečanja proračunskih sredstev iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti in zmanjševanja pravic brezposelnim. **Država z velikim številom socialno ogroženih ne more biti dolgo niti pravna niti demokratična država.**

Zaščita delovnih mest mora temeljiti na ustvarjanju takšnih pogojev s strani države, ki bodo podjetjem omogočala konkurenčno poslovanje, dvig produktivnosti in novo zaposlovanje.

2. ZAGOTOVITEV SOCIALNE IN MATERIALNE VARNOSTI DELAVCEV

Kljub delovnopravni zakonodaji in sistemu kolektivnih pogodb je raven socialne in materialne ter pravne varnosti delavcev nevzdržno nizka. Zakon se ne spoštuje, kolektivne pogodbe se kršijo, inšpekcija dela in družbeni pravobranilec samoupravljanja nimata niti moči niti sredstev za ustrezno poseganje v takšno stanje, sodišča združenega dela pa se zaradi preobremenjenosti, neustrezne organiziranosti in zastarele zakonodaje dušijo v sporih. Odločbe sodišč so v največ primerih neizvršljive, delavci pa zaradi vsega nezaščiteni in prepuščeni samovolji delodajalcev. Kljub zakonsko določenemu minimumu se izplačujejo nižje plače, zamiki plač so vedno večji, del plač se še vedno izplačuje v bonih, marsikje pa plač delavci sploh ne dobijo.

Nujno je zato potrebno poostriti nadzor z ustrezno organizirano mrežo inšpekcijskih služb, reorganizirati sodišča združenega dela ter zaradi nadzora takoj sprejeti zakon o soupravljanju.

3. SPREJEM ZAKONA O KOLEKTIVNIH POGODBAH

Sprejem zakona o kolektivnih pogodbah naj zagotovi ureditev odnosov med kolektivnimi pogodbami samimi in hkrati nadzor nad njihovim izvajanjem. Čeprav zakon zagotavlja, da so kolektivne pogodbe obvezni pravni akt, le-ta ni ustrezno sankcioniran, poslovodstva pa se skoraj prostovoljno odločajo za uporabo oz. neuporabo kolektivnih pogodb. Pravna država ne more temeljiti le na moči sindikata, da ta v podjetju doseže spoštovanje kolektivne pogodbe, ki je že po zakonu obvezen pravni akt.

4. ODPRAVA ADMINISTRATIVNEGA UREJANJA PLAČ

Administrativno urejanje plač je ostanek iz prejšnjega sistema, ki vedno boleče poseže v avtonomijo pogodbenih strank pri kolektivnih pogodbah in ki do sedaj nikoli ni dalo pričakovanih rezultatov. S sprejemom ustreznega zakona o kolektivnih pogodbah bo urejanje plač mogoče v celoti prepustiti pogodbenim strankam kot zrelim partnerjem in pogajale se bodo po sistemu, ki ga poznajo države s tradicijo v kolektivnih pogajanjih. Sedanji zakon o izplačevanju plač bo sicer meseca junija prenehal veljati, zahtevamo pa, da parlament njegove veljavnosti ne podaljša.

5. UMIK PREDLOGA VLADE ZA SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONA O ZAPOSLOVANJU IN ZAVAROVANJU ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

Vlada je že oblikovala predlog za spremembe in dopolnitve zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki naj bi ga državni zbor sprejel po skrajšanem postopku. Po tem predlogu naj bi se ponovno zmanjšala socialna in materialna varnost delavcev. Ob grozečem valu novih brezposelnih in že sedanjem številu brezposelnih to pomeni revščino za 60 odstotkov slovenskih državljanov. Tega SKEI ne bo dopustil, zato zahtevamo, da se reševanje problematike brezposelnih usmeri v možnosti novega zaposlovanja in ne zmanjševanja pravic.

6. UKINITEV PLAČILA DOHODNINE NA NAJNIŽJE OD

Zahtevamo tudi spremembo zakona o dohodnini. Delavci z nizkimi plačami nimajo več sredstev za pokrivanje minimalnih življenjskih potreb, hrane, obleke in šolanja otrok. Zato je nevzdržno, da morajo ob pomanjkanju plačevati še dohodnino kot davek od osebnih prejemkov. Zakon naj se spremeni tako, da bodo delavci z nizkimi plačami oproščeni plačila dohodnine.

Albert Vodovnik, predsednik SKEI Slovenije

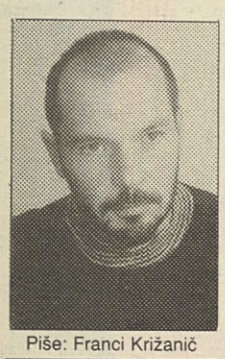

Piše: Franci Križanič

Hitro upadanje proizvodnje

Slovenska industrijska proizvodnja od letošnjega februarja naprej nenehno in hitro upada. Potem ko se je marca njeno zmanjševanje nekoliko umirilo, se je v aprilu in maju zopet pospešilo. Aprila je slovenska proizvodnja upadala kar po 24 % letno, maja pa dobrih 10 % letno. V zadnjih štirih mesecih (od februarja do maja) se je industrijska proizvodnja zmanjševala povprečno po dobrih 13 % letno (v vseh petih mesecih, če torej upoštevamo še januarsko rast, pa po slabih 9 % letno), kar je že primerljivo z zmanjševanjem proizvodnje v prvi polovici leta 1992 (povprečno po 17 % letno). Naraščanje proizvodnje, ki se je začelo v lanskem juliju in se ob nihanju oziroma občasnem upadanju nadaljevalo do letošnjega januarja (v tem obdobju je slovenska proizvodnja naraščala povprečno po 2 % letno), se je tako pomladi končalo. Gospodarska depresija v naši državi se je začela zopet poglabljati.

V aprilu letos je bila slovenska proizvodnja za 7 %, v maju pa 5,5 % pod primerljivo lansko ravnijo. V primerjavi s svojim največjim v preteklosti doseženim obsegom je bila aprila letos manjša (kot v enakem mesecu 1986) kar za 41 %, maja pa za 38 % (glede na svojo raven maja 1986 in 1989). Primerjava proizvodnje za nazaj lepo kaže ponovno poglabljanje depresije, saj je bila januarja letos »samo« 35 % pod svojo največjo v preteklosti doseženo ravnijo, torej kar za nekaj odstotnih točk manj kot pa maja (aprilski globoko negativni rezultat je, podobno kot decembrski in februarski, deloma posledica uvedbe novih praznikov).

V prvih petih mesecih letos je bila slovenska proizvodnja 7 % manjša kot pred letom in 37 % pod najvišjo primerljivo ravnijo, doseženo v letih 1986, 1987 in 1989. To pomeni, da je v Sloveniji dovolj delovne sile in kapitala za skoraj 59 % večji obseg proizvodnje kot med januarjem in majem letos. V tem obdobju je bila naša industrijska proizvodnja na najnižji primerljivi ravni po letu 1974.

Za razliko od obdobja počasne rasti slovenske proizvodnje (med julijem 1992 in januarjem 1993), ko so bili negativni medletni rezultati posledica predhodnega hitrega upadanja, je od letošnjega februarja naprej vzrok zaostajanja dejavnosti za primerljivo lansko ravnijo kar tekoče zmanjševanje proizvodnje. Pospeševanje in upočasnitev upadanja lahko, vsaj do neke mere, opazimo tudi v večjih ali manjših odstotkih zaostajanja letošnje za primerljivo lansko ravnijo slovenske proizvodnje. Na nekoliko ugodnejši (manj negativen) medletni rezultat maja (–5,5 %) v primerjavi z aprilom (–6,9 %) je vplivalo počasnejše upadanje, pa tudi dejstvo, da je bilo letos in lani aprila enako število delovnih dni, medtem ko je bil v maju letos en delovni dan več kot enakega meseca lani (prvomajski prazniki so bili letos na dela prosti konec tedna). Po drugi strani je bila proizvodnja lani aprila zelo nizka (kar je ugodno vplivalo na letošnji aprilski medletni rezultat), maja pa ni več tako hitro upadala, zaradi česar je bil letošnji majski medletni rezultat nekoliko slabši.

Junija letos je bil, podobno kot maja, en delovni dan več kot v enakem mesecu lani. To pomeni okoli 5 % več delovnega časa in nekoliko ugodnejši (verjetno samo manj negativen) medletni rezultat, kot pa bi ustrezalo dejanski dinamiki (upadanju ali rasti) proizvodnje. Medletnemu rezultatu bo pomagala tudi izjemno nizka raven slovenske gospodarske dejavnosti v lanskem juniju. V primeru stagnacije in ob predpostavki (ki sicer ne drži) enakega števila delovnih dni bi bila letošnja junijska produkcija slabe 3 % pod primerljivo lansko. Če upoštevamo več letošnjega v primerjavi z lanskim delovnim časom, pa bi se že samo s prekinitvijo upadanja (torej ob stagnaciji v juniju) slovenska produkcija povzpela kakšna 2 % nad svoj lanski junijski obseg.

Vzroki novega »vala« krčenja gospodarske dejavnosti na Slovenskem od letošnjega februarja dalje so: upadanje izvoznega povpraševanja, nadomeščanje domačega povpraševanja po doma proizvedenem blagu in storitvah s povpraševanjem po dobrinah iz uvoza in padec zaupanja slovenskega gospodarstva v lastne sposobnosti in v sposobnost naše ekonomske politike. Slednje je povzročilo velik gospodarski pesimizem, zaradi katerega se je naša proizvodnja ob sprejemanju »interventne zakonodaje« v starem jugoslovanskem slogu februarja letos začela zmanjševati, »kot bi odrezal«.

Da je poglabljanju gospodarske depresije v Sloveniji zadnje mesece v večji meri kot krčenje trga botroval velik gospodarski pesimizem (ta se je, kot rečeno, od vlade, ki je začela »intervenirati«, širil na gospodarstvo in prebivalstvo), kažejo podatki o nihanju prodaje v trgovini na drobno in nadaljnjem zmanjševanju zalog neprodanega blaga pri slovenskih industrijskih proizvajalcih. Prodaja v slovenski trgovini na drobno je bila aprila in prve štiri letošnje mesece skupaj približno enaka kot pred letom, zaloge neprodanega blaga pa so upadale in bile 9 % manjše kot aprila lani. Izboljšanju domače prodaje v marcu je sicer sledilo poslabšanje v aprilu, obseg povpraševanja pa je kljub temu takšen, da je prodaja na lanski ravni, zaloge neprodanega blaga pa se pri slovenskih industrijskih proizvajalcih še naprej zmanjšujejo.

Slovenija in bivši jugoslovanski trgi

LE ŠE DESETINA KUPČIJ

Vse hujša gospodarska stiska, ki pesti Slovenijo, je naše gospodarstvenike končno le prisilila, da so se začeli zanimati, kako spet navezati (obnoviti) trgovske stike vsaj s tistimi kraji in pokrajinami nekdanje Jugoslavije, ki niso v vojni. A edina takšna (republika) je Makedonija. Izguba južnih trgov postaja namreč za Slovenijo vse bolj pogubna.

Obseg slovenske menjave s trgi republik nekdanje Jugoslavije se je zelo skrčil (s skoraj 25 odstotkov celotne prodaje in dobrih 21 odstotkov vseh nakupov v letu 1990 na 6,5 odstotka celotne prodaje in 5,7 odstotka nakupov v letu 1992). SDK je te podatke zbrala na podlagi ankete med velikimi in srednjimi slovenskimi podjetji – obrazce za lansko leto je izpolnilo in poslalo 1527 podjetij, kar je približno 80 odstotkov slovenskega gospodarstva. Od teh podjetij jih je lani skoraj 85 odstotkov (1287) poslovalo z republikami nekdanje Jugoslavije; delež teh podjetij pa se zmanjšuje, prav tako tudi vrednost prodaje in nakupov. Za večino teh podjetij sicer velja, da niso usodno vezana na te trge, saj tam opravijo manj kot 10 odstotkov vseh svojih prodaj in nakupov.

Vendar: v sedanjih hudih časih je za Slovence (125.000 nezaposlenih) tudi teh 10 odstotkov kupčij upoštevanja vreden podatek.

In tako se je pred dnevi v Skopju (pod vodstvom mag. Dagmarja Šusterja, predsednika GZS) posebna delegacija gospodarstvenikov iz Slovenije dogovorila, kako v prihodnje okrepiti sodelovanje med našo državo in to republiko. Možnosti za to je obilo. Po podatkih SDK je še leta 1992 poslovalo z Makedonijo 538 srednjih in večjih podjetij iz Slovenije. V letu 1992 so bili največji izvozniki iz Slovenije v Makedonijo Lek, Ilvetra in Veletekstil iz Ljubljane, velenjsko Gorenje GA, novomeška Krka, mariborski TAM Autotrading, Krasoprema iz Dutovelj, Papirnica iz Vevč ter Lesnatrade iz Slovenj Gradca. Med največjimi uvozniki pa so še vedno Mercator Mednarodna trgovina, Slovenijavino, Veletekstil, Alkaloid, Makedonija Tabak in Tobačna – iz Ljubljane, poleg njih pa še ravenska Železarna, kranjski Merkur, novomeška Novotehna ter Emo-Kemija iz Celja. V letošnjih mesecih slovenski izvoz v Makedonijo stalno narašča: v prvih treh mesecih je znašal 46,3 milijona dolarjev. Težnja po rasti je tudi pri uvozu, ki pa je bil v tem času za več kot polovico manjši od izvoza in je dosegel vrednost 22,2 milijona dolarjev.

Slovenija in Makedonija sta na ravni vlad že podpisali sporazum o gospodarskem sodelovanju, sporazum o menjavi blaga v letu 1992 na podlagi blagovnih listin ter plačilni sporazum. Ti sporazumi so začeli veljati že pred več kot letom dni – 29. maja 1992.

Prvi med temi sporazumi je bistveno prispeval k urejanju statutarnih in lastninskih vprašanj slovenskih poslovnih enot v Makedoniji to je pri ustanavljanju mešanih in lastnih podjetij po načelu recipročnosti. Plačilni sporazum omogoča plačila v konvertibilni valuti, prek nerezidenčnih računov in s plačili prek klirinškega računa. Glede na dosedanje izkušnje pa bi bilo najbolj primerno plačevanje bodisi v konvertibilni valuti ali v tolarjih. Sporazum o menjavi blaga na podlagi list (predvidena je bila v višini 420 milijonov mark) v obe smeri pa »ni zaživel«, ker v letu 1992 niso bila urejena vprašanja, kot so določitev tečaja obračunske enote marke kot osnove za vrednotenje menjave blaga, določitev roka plačila blaga, ki bi moral biti največ 30 dni, česar slovenski devizni zakon še ne omogoča, ter odločitev glede kreditiranja začetnega salda na klirinškem računu.

Nekaj izmed teh vprašanj so že rešili v neposrednih pogovorih obeh delegacij, ureditev preostalih pa bo v pristojnosti skupne gospodarske zbornice, ki so jo ustanovili na obisku naše delegacije v Skopju.

Vinko Blatnik

HE VRHOVO – ČRNA GRADNJA?

Prva v predlagani verigi vodnih elektrarn na Savi, HE Vrhovo, utegne postati po merilih spremenjenega zakona o urejanju naselij in drugih posegih v prostor črna gradnja. Tako menijo pri Slovenskem ekološkem gibanju in kot vzrok za trditev navajajo nekaj dejstev. Najprej: akumulacijsko jezero so začeli polniti, še preden so graditelji izpolnili poglavitne pogoje iz lokacijskega dovoljenja. Najvažnejši pogoji so bili očiščenje reke Save in zaščita krajev ob bodočem akumulacijskem jezeru, posebej še Radeč. Območni odbor SEG iz Radeč javlja, da je od jezu navzgor že mogoče čutiti smrad, saj v dolžini kakega kilometra in pol že nastajajo usedline. Ribiči pa opozarjajo, da je vodni živelj tudi že ogrožen.

Zaradi vsega tega so IO SEG Slovenije skupaj s Pokrajinskim odborom SEG Celje ter območnim odborom iz Radeč naslovili protestno izjavo zaradi ravnanja oblasti pri izgradnji HE Vrhovo na vlado, posebej pa še poslanskemu klubu Združene liste in ministrom iz te stranke. V tej stranki so 5. junija, ob dnevu varstva okolja, pripravili na Savi akcijo, katere namen je bil zagotoviti čistejšo reko. Ker gre za stranko, ki je v vladni koaliciji, člani SEG od nje pričakujejo (posebej pa še od ministrov iz njenih vrst), da bodo v vladi podprli ustrezne ukrepe. Državnemu zboru pa je SEG predlagala, naj problematiko zaščite okolja v primeru HE Vrhovo uvrsti na dnevni red najkasneje do letošnjega septembra.

Gibanje bo morda prisiljeno ponoviti protestno akcijo, ki so jo organizirali lani decembra, če ukrepi, ki jih je vlada sprejela že pred leti, ne bodo uresničeni. V tem primeru bodo zaprli magistralno cesto v Radečah – za daljčasa.

B. R.

VODO V VSAKO VAS

Štefan Prša, referent za obveščanje v podjetju Nafta Lendava, se čudi, da v 20. stoletju na Slovenskem v mestih, krajevnih skupnostih in vaseh primanjkuje pitne vode, še zlasti, ker sta znanje in tehnologija za iskanje vode tako dovršena. Zato vrtalci Nafte iz Lendave predlagajo, sporoča Štefan Prša, naj bi povsod tam, kjer pitne vode primanjkuje, vrtali vrtine – studence, denimo sredi vasi, za čas, dokler ne bi bilo zgrajeno vodovodno omrežje. Tak način, pravi, je najcenejša pot do vode za gospodinjske potrebe in za namakanje polj, stroški vrtanja pa se povrnejo najkasneje v dveh sezonah. In še en kavelj je: na ta način se je mogoče izogniti težavam, ki bi nastale bodisi zavoljo pomanjkanja denarja ali pa tam, kjer bi bila gradnja vodnih zajetij morda ekološko vprašljiva. Vrtalce iz Nafte je treba pohvaliti, saj se z vrtanjem vodovodnih izvirov ukvarjajo, čeprav imajo, kot pravijo, dovolj drugega dela. Celo več: predlagajo celo, da bi akcijo iskanja vode po »sušnih« krajih nadaljevali v precej večjem obsegu kot doslej, ko so v Prekmurju vrtali za nekaj naročnikov.

B. R.

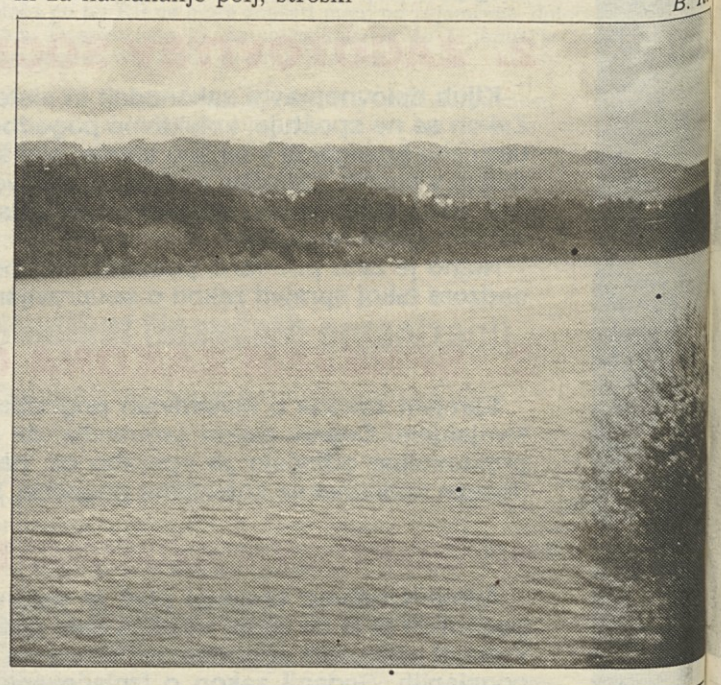

PIŠKOTI ZA PREŽIVETJE

Ljubljansko podjetje Medex internacional, d.d. se je lotilo peke piškotov po licenci italijanskega proizvajalca Crich, zato da bi prebrodilo krizo, v katero je zašlo po izgubi jugoslovanskega trga in zaradi velikega navala cenenega medu iz vzhodnoevropskih držav na trge zahodnoevropskih, kamor je svojčas Medex, pretežni proizvajalec medu in izdelkov iz medu, izvažal. Podjetje se je po razpadu Jugoslavije že reorganiziralo v delniško družbo, pa tudi močno zmanjšalo obseg proizvodnje in prodaje medu (za več kakor trikrat). Upad proizvodnje so občutili tudi delavci, saj jih je bilo 30 razglašenih za trajni tehnološki presežek, kakih 50 pa jih je »po naravni poti« zapustilo podjetje. Da ne bi bilo treba še naprej odpuščati ljudi in nemara celo »zapreti štacune«, je lani MEDEX, zdaj že »internacional« in »d.d.,« začel uvažati piškote italijanskega proizvajalca Crich, s katerim se je letos dogovoril za postavitev proizvodne linije v Ljubljani s proizvodnjo kakih 1500 ton piškotov letno. Ob tej liniji, ki je veljala dva milijona mark, milijon pa še ureditev skladišča, bo delo obdržalo 38 delavčev. V bodoče, nam je povedal direktor Medexa internacional, d.d., Aleš Mižigoj, pa bodo verjetno postavili še drugo linijo za peko piškotov (prostora imajo za tri) in z Italijani ustanovil mešano družbo, Crich pa naj bi Medexu prepustil tudi trg v Rusiji...

B. R.

KILOGRAM STOTAKOV ZA POL KILOGRAMA KRUHA

Kam je Srbijo (ali, če hočete, takoimenovano Zvezno republiko Jugoslavijo) pripeljala vojna, je še najbolj (raz)vidno po nabitih denarnicah srbskih kmetov, ko se vračajo z beograjskih tržnic. Po zadnji devalvaciji je bankovec za en dinar, ki ga v denarnem obtoku sicer ni, vreden (vreden?) 0,000 007 nemške marke. Ali drugače: za eno nemško marko dobijo ljudje, ki še hodijo devize menjavat v banke ZRJ, 700,000 dinarjev.

Na »črno«, na beograjskih ulicah pa je marka dosegla ceno milijon dinarjev. Kmetje na tržnici pa so dinar tudi že denominirali: z vseh cen so črtali po tri ničle. Tako denimo za paradižnik, ki stane 700,000 dinarjev (torej eno marko), kmetje pravijo, da stane 700 dinarjev. Nadaljnjih ničel nihče več ne šteje.

Po devalvaciji ni druge možnosti kot uradna denominacija dinarja – vsaj iz tehničnih razlogov. Za kakšen denarni nered gre v ZRJ, najbolje dokazuje naslednji primer: Neka upokojenka je s kilogramom bankovcev po 100 dinarjev v Beogradu lahko kupila le pol kilograma kruha.

V. O.

Dr. Emil Rojc

Kariera kot spreminjanje

Podjetništvo in razvoj kadrov

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Cena priročnika je 850 SIT.

STROŠKI DELA V NEKATERIH DRŽAVAH

Ta čas, ko se sindikati (negospodarski nič več) pogajajo z delodajalci o višini plač, je zanimivo videti, kolikšni so dejanski stroški dela, se pravi vsi stroški, ki jih delodajalec izplačuje delavcem v obliki plač, prejemkov ob delu in iz dela, bolniških in drugih nadomestil ter prispevkov, ki se stekajo v državno blagajno. Po podatkih zbornične službe za konjunkturo in ekonomsko politiko so bile slovenske povprečne plače v marcu (gledane z očmi delodajalcev) nekako na ravani grških, portugalskih, turških plač. Marca so stroški za plače znašali 1290 DEM (po takratnem tečaju), neto pa 639 DEM – v gospodarstvu, v negospodarstvu pa so bili stroški dela za kakih 44 % višji. Povprečna cena dela za delodajalce bi bila nekako med 8 in 10 DEM po urni postavki. Dejansko pa je ta postavka precej višja, saj bi morali zraven prišteti še stroške za nadomestila plač, bruto plač, ki ne bremene samega podjetja, izplačila iz sklada skupne porabe in nematerialne stroške. Pri tem samo stroški za nadomestila za upravičene odsotnosti z dela povečujejo stroške delodajalca za kakih 17 odstotkov. Tako namreč sodijo nekatera podjetja.

Primerjava povprečnih stroškov dela za letošnji marec (novejših podatkov žal nimamo) pokaže, da so bili povprečni stroški dela najnižji (in s tem tudi plače) v obrti in dejavnosti osebnih storitev, pa v gradbeništvu ter industriji in rudarstvu, in sicer za 8 % v industriji, do 14 % (v obrti) nižji od povprečja za gospodarstvo.

Vzrok: kvalifikacijska struktura zaposlenih in finančne zmožnosti podjetij. Absolutno najvišje stroške dela, kar za 36 % nad povprečjem, so marca imeli delodajalci v dejavnosti financ in drugih poslovnih storitev, skoraj tik za njimi so bili delodajalci v gospodarstvu. Ali ti stroški naraščajo? Da, v tolarjih. Ker pa se je medtem tečaj marke popravil, so stroški dela v tej valuti od januarja do marca zrasli za 5,6 %, v tolarjih pa za skoraj 11 odstotkov. Marčevsko znižanje stopnje prispevkov za socialno varnost pa na zniževanje stroškov dela skorajda ni vplivalo.

Država	Povprečne urne postavke v DEM
ZR Nemčija	42
Švica	38
Italija	32,9
ZDA	25
Velika Britanija	22,8
Grčija	8-11
Portugalska	8-11
Turčija	8-11
Slovenija	9-10

VIR: Raziskava nemškega inštituta DIWW »Stroški dela v 22 državah«, objavljena v maju 1992. Slovenija: izračun na ocenah SKEP GZS.

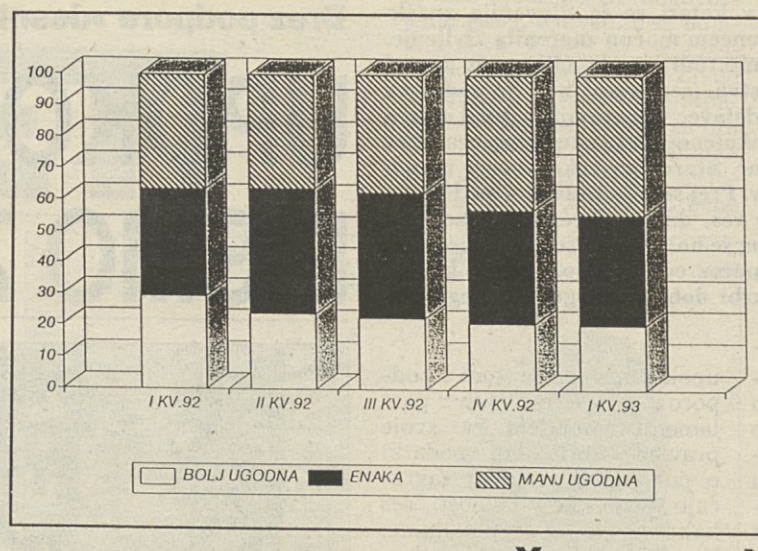

Konjunkturna usposobljenost slovenskega gospodarstva

TREND SPLOŠNE SLIKE KONKURENČNOSTI SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA V LETU 1992 IN 1. KVARTALU 1993

Vir: Anketa GZS v vzorcu podjetij GZS – Služba KEP

SDK: NEBOLEČI STEČAJI

Služba družbenega knjigovodstva se je kljub moratoriju na prijavljanje podjetij, zrelih za stečajne postopke, sodiščem odločila, da to stori vsaj za tista zasebna podjetja, ki nimajo nobenega zaposlenega delavca in ki z nerednim plačevanjem računov povečujejo finančno nedisciplino. Od začetka veljave moratorija, julija leta 1991 pa do konca letošnjega maja, se je »nabralo 1723 podjetij s skupno 131186 delavci, med katerimi jih je bilo v zasebni lasti 1157, ki pa so zaposlovala vsega 2606 delavcev. In od teh, zasebnih podjetij, zrelih za stečaj, je SDK prijavila sodišču skupaj 726 podjetij, ki niso imela nobenega zaposlenega delavca. Vzrok: služba meni, da za taka podjetja ni nobenega razloga, da ne bi obšla moratorija, saj gre za podjetja, ki imajo blokirane žiro račune predvsem zaradi neporavnanih akceptnih nalogov, ki so jih dala svojim upnikom, zaradi nevnovčenih sodnih sklepov in odločb za neporavnane davke in obveznosti. Med njimi, trdijo na SDK, tudi ni malo takih podjetij, ki so blokirana iz spekulativnih razlogov – lastniki so se zadolžili, zdaj pa podjetja puščajo propadati in obenem hitijo ustanavljati nova. Ker ta zasebna podjetja tudi ne nosijo nobenih bremen iz preteklosti, jih je po prepričanju SDK treba obravnavati drugače kakor podjetja, ki gospodarijo z družbenim kapitalom in ki imajo seveda tudi precej zaposlenih ljudi. Pritisk na socialo bi bil v tem primeru prevelik, saj bi bilo na cesti sorazmerno hitro dodatnih 100 tisoč delavcev ob sedanjih 125000 brezposelnih.

B. R.

Razgovor z Antonom Rousom – predsednikom mariborske mestne vlade

MARIBOR – NAJBOGATEJŠE SLOVENSKO MESTO?

»Maribor, ki ima sicer dolgo, bogato in pozitivno industrijsko tradicijo, pestijo v sedanjih kriznih razmerah hude gospodarske težave, zelo pereča pa je tudi socialna problematika v mestu. Poleg tega pa ima Maribor zagotovo tudi eno najmočnejših, če že ne kar najmočnejšo regijsko organizacijo Svobodnih sindikatov v Sloveniji – tako po številu članov kakor po razpredenosti in organiziranosti. Že ta dejstva dovolj povedo, kako zahtevno delo in naloge ima tukajšnja občinska vlada,« pravi malce zares in malce hudomušno predsednik izvršnega sveta skupščine občine Maribor Anton Rous.

Anton Rous je na mariborski politično-oblastni sceni že od prvih večstrankarskih volitev leta 1990 zagotovo ena osrednjih osebnosti. Na čelo mariborske mestne vlade je prišel nepričakovano v vlogi »rešitelja«, saj v mariborskem občinskem parlamentu zaradi enakega razmerja sil kar nekaj tednov po volitvah nobena stranka ali strankarska koalicija ni mogla dobiti dovolj glasov za sestavo svoje strankarske ali koalicijske občinske oziroma mestne vlade.

Sliši se nenavadno, je pa resnično. Anton Rous je dosegel stabilnost mestne vlade s tem, da je ostal neodvisen in da je ohranil enako »distanco« do vseh strank, sile za Maribor pa je združil v nadstrankarskem »Forumu slovenske Štajerske«.

Spopad s konkretnimi problemi

»Mislim, da nisem v napoto nobeni stranki in da si z vsemi prizadevam za rešitev razvojnih problemov Maribora,« pravi Anton Rous, ki spada med tiste ljudi in politike, ki raje delajo in ukrepajo kakor govorijo in obljubljajo.

Doslej je že večkrat pokazal, da je njegov politični kredo zavzemanje za to, da bi življenje v Mariboru kljub težkim gospodarskim razmeram teklo čim normalneje in s čim manj socialnimi stiskami, nemiri in pretresi. Po drugi strani pa si je mestna vlada pod Rousovim vodstvom prizadevala skupaj z republiško vlado pripraviti in začeti uresničevati novo razvojno strategijo mesta.

»Sicer je lepo, pa vendar tudi žalostno, da Slovenija daje že več kot polovico republiškega proračuna za reševanje socialnih stisk in zagat,« pravi Rous in dodaja, da tudi mariborsko gospodarstvo s svojimi proizvodi še ni uspelo dovolj prodreti na konvertibilna tuja tržišča, v čemer vidi osnovni problem. »V Mariboru ne žalujemo za jugoslovanskim tržiščem, pač pa obžalujemo, da bivšega jugoslovanskega tržišča še nismo bili sposobni nadomestiti z drugimi tržišči...«

Anton Rous je v preteklosti dvignil precej prahu s tem, ko je pisal svoja znana pisma državnemu vodstvu in ga opozarjal na stanje v Mariboru ter terjal pomoč pri razreševanju problemov. »Republika je Mariboru precej pomagala in mu še ogromno pomaga – pa saj pravzaprav ne gre za pomoč. To kar sedaj počne, je dolžnost države – konec koncev se je tudi akumulacija iz mariborskega gospodarstva vrsto let nekam stekala,« pravi Rous in dodaja, da je država vendarle vgradila v svojo politiko vrsto ukrepov in regulativ, ki omogočajo relativno miren prehod iz enega ekonomskega sistema v drugega.

Rous za razliko od marsikaterega mariborskega politika za težave Maribora ne krivi drugih. »Mislim, da bi bilo krivično za težave Maribora obtoževati republiko. Včeraj smo imeli en ekonomski sistem, danes imamo drugačnega. V novem sistemu se je vsak znašel s svojo startno osnovo, ki je različna v Mariboru, Kranju, Ljubljani ali Murski Soboti.

V preteklosti je tisto, kar je nastajalo na mariborskih proizvodnih trakovih, dobivalo vrednost skozi organizacijo izvozno-uvozne dejavnosti v Ljubljani. V republiškem središču se niso tako kakor v Mariboru trudili za čim več ton in metrov različnih proizvodov, pač pa za sodoben razvoj gospodarske infrastrukture, storitev, izvozno-uvoznih dejavnosti. S to dejavnostjo so zajeli veliko akumulacije. Saj vemo: kdor ima informacije, ima tudi kapital, informacije pa so tam, kjer je gospodarski menedžment.

Bo Maribor bogato mesto?

Vendar je Rous prepričan, da vsi nikoli ne bomo mogli samo trgovati, pač pa bo treba tudi proizvajati. »Čez 10 do 15 let bo, vsaj upam tako, Maribor eno najbogatejših mest v državi. Da ima te možnosti, je pokazala tudi študija in strateški načrt razvoja ‚Maribor jutri', ki so ga izdelali skupaj z domačimi strokovnjaki sodelavci ameriškega inštituta SRI International iz Stanforda v Kaliforniji. Ena poglavitnih razvojnih prednosti, ki jih ima Maribor, ki leži v središču regij Alpe-Jaran, je ravno v njegovi delovni in proizvodni tradiciji,« pravi Rous. Meni, da bo »industrijska mentaliteta« Mariborčanom omogočila, da se bodo hitro prilagodili in gospodarstvo prestrukturirali ter se vključili v ekonomske tokove v tem delu Evrope. Sedaj je treba pridobiti le tuje vlagatelje, ki bodo to prednost Maribora videli in ki bodo pripravljeni vložiti kapital za prestrukturiranje.

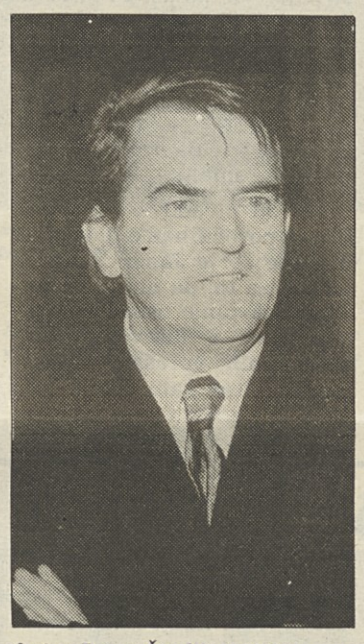

Anton Rous: Študija SRI International je pokazala številne možnosti Maribora. Zdaj je treba s tem seznaniti tuje vlagatelje in jih pridobiti za investiranje v mariborsko gospodarstvo.

»Čeprav bo mariborsko gospodarstvo sposobno zagotoviti delo in soliden zaslužek večini prebivalstva, pa bo vendarle večji del ljudi kakor doslej moral živeti od zemlje oziroma od kmetijske dejavnosti, seveda ob spremembah regulative na tem področju,« je prepričan Rous, na kar da opozarja tudi 27 tisoč brezposelnih v Podravju. »Deagrarizacija prebivalstva je bila v preteklosti prehitra in prehuda,« pravi Rous, in sedaj bodo morali nekateri ponovno najti socialno varnost v kmetijski dejavnosti.

Pozitivna funkcija sindikata v prerazporeditvi bremen

Tako kakor do političnih strank je mestna vlada Antona Rousa imela »distanco« tudi do dejavnosti sindikatov. »Sindikat in mestna vlada – vsak imata svojo funkcijo in vsak od njiju je dolžan svojo funkcijo upravičiti,« je kategoričen Rous. »Na to, da bomo plačali ceno za prehod iz enega sistema v drugega, smo v preteklosti vsi računali, sedaj pa gre za to, da si breme prehoda enakopravno in enakomerno porazdelimo. V tem vidim tudi pozitivno funkcijo sindikatov, ki morajo biti pomemben partner v tem procesu,« pravi Anton Rous. »Njihova vloga je še posebej pomembna, ker so bili v preteklosti slabi delavci preveč zaščiteni, sedaj pa so premalo zaščiteni dobri delavci,« meni Rous, o čemer da govorijo tudi številne upravičene pritožbe delavcev na sodišča združenega dela.

V številnih slovenskih občinah in mestih imajo manj problemov kakor v Mariboru, vendar občinske in mestne vlade padajo in se majejo kot po tekočem traku. Maribor pa ima v teh nelahkih časih zaenkrat vsaj stabilno mestno vlado, v veliki meri tudi zaradi vztrajnosti in pragmatičnosti njenega predsednika. Bo to pomagalo tudi k večji stabilnosti gospodarskih razmer in k razumnemu in mirnemu reševanju strateških razvojnih vprašanj Maribora in Štajerske?

Tomaž Kšela

ZAKON O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU S KOMENTARJEM

v brošuri

mag. Alekseja Cvetka

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Cena 580,00 SIT. Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255, 110-033.

Huda gospodarska stiska, v kateri se je Slovenija znašla v zadnjih letih, je tudi upokojencem močno zagrenila življenje. Ne le zaradi (pre)nizkih pokojnin, tudi zaradi očitkov, da postajajo vse hujše breme gospodarstva, (še) zaposlenih. Po podatkih uradne statistike je povprečni delavec v Sloveniji zaslužil marca 43.576 tolarjev čiste plače, upokojenec pa je istega meseca letos prejel 30.999 tolarjev pokojnine. Starostna pokojnina je marca presegla 34 tolarskih tisočakov. Prej so bile zadeve v medsebojnih razmerjih še hujše. Je že res, da so slovenske pokojnine v primerjavi s tujimi nizke, je pa še bolj res, da so tudi plače zelo nizke: torej bi bilo težko na počez očitati upokojencu, ki »na splošno« in res brez večjih skrbi dobi več zagotovljenega dohodka, kot ga dobi delavec.

Brez podpore »desnih« in »levih« strank

UPOKOJENCI SESTAVLJAJO PISMO ZA SVET EVROPE

Za zaposlene (gospodarstvo) so upokojenci hudo breme. In zakaj? Najprej je treba vedeti, da smo po statističnih podatkih ob koncu marca imeli manj kot 638 tisoč zaposlenih, obenem pa imamo skoraj 452 tisoč upokojencev. Število prvih upada, drugih pa ne in dolgoročno tudi ne bo. V gospodarstvu je bilo ob koncu letošnjega tretjega meseca zaposlenih 498.000 oseb (in prav gospodastvo naj bi ustvarjalo denar za upokojence).

Vsekakor je treba tudi vedeti, da se pri nas prebivalstvo postopno stara tako zaradi nižje rodnosti kot zaradi podaljševanja življenjske dobe, ki je značilno za vso Evropo. Dodatno pa imamo Slovenci (upokojenci) še smolo: prispevke, zbrane v delovno sposobnem gospodarstvu, takoj porabimo za pokojnine upokojene generacije. Pokojninsko zavarovanje predstavlja zato politično izjemno občutljivo področje, saj imamo opravka s področjem pridobljenih pravic, ki je utemeljeno z dolgoletnim vplačevanjem prispevkov.

In prav to dejstvo, da pri mesečnem odmerjanju pokojnin ne gre za miloščino države (sedanje generacije zaposlenih), podarjevano upokojencem, temveč za vračanje tistega, kar so ti zaslužili s svojim minulim delom, motivira upokojence, da se (tudi s podporo svojih »strank« in v parlamentu) bojujejo za svoje pravice. Statistični podatki o pokojninah namreč zavračajo vse očitke v javnosti, češ kako visoke da so pokojnine. Za marec je kar 32 odstotkov vseh slovenskih upokojencev prejelo le od 9000 do 25.000 tolarjev pokojnine. Takšne zneske je torej prejelo prek 134 tisoč od skupno 450.000 slovenskih upokojencev. Vsak tretji torej. Blizu polovice vseh upokojencev prejema pokojnino do 31.000 tolarjev in kar 60 odstotkov vseh upokojencev pa prejme le do 35.000 tolarjev pokojnine. Samo 3,9 odstotka vseh slovenskih upokojencev ima več kot 65.000 tolarjev pokojnine.

Najbolj odločno se za pravice upokojencev v zadnjem času zavzema Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DESUS), ki se je nedavno tega na svoji skupščini v Celju odločila za samostojne nastope v javnosti (brez tesnejše opore na to ali ono stranko, saj da zanje nimajo dovolj posluha).

Že ob uvodu v razpravo o vseh poročilih in o programu stranke se je Janez Železnik zavzel za to, da naj bo strankino delovanje usmerjeno prvenstveno v reševanje eksistencialnih vprašanj upokojencev. Prav zato ostaja DESUS še naprej v prvi vrsti interesna stranka, v katero se lahko včlanijo vsi, tudi če so člani drugih strank. Kot prvo pa naj se stranka, to imajo zapisano v akcijskem programu kot eno prednostnih nalog, upre spremembi pokojninske zakonodaje, kakršno predvideva memorandum vlade ob sprejetju letošnjega proračuna, sicer da se upokojencem »pišejo črni dnevi«.

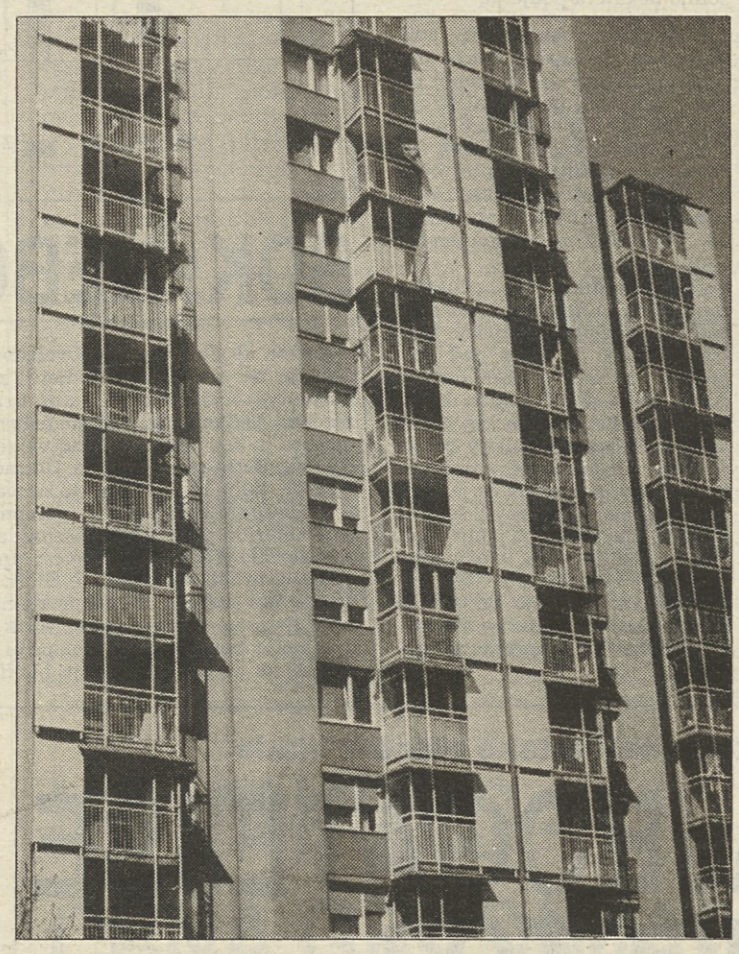

»Lahko nam očitajo, da smo nestvarni, toda nimamo česa čakati!« je kmalu po skupščini stranke na tiskovni konferenci pojasnjeval stališča stranke njen predsednik Jože Globačnik. Pojasnilo se je nanašalo tudi na sklepe strankine skupščine v Celju, da ostanejo samostojna stranka, ki sprejema v svoje vrste upokojence, borce in invalide, ne glede na njihov svetovni nazor.

Vodstvo DESUS je novinarjem še povedalo, da ni občutljivo le za materialne težave upokojencev, ampak tudi za socialno stisko tistih družbenih slojev, ki postajajo vse bolj ogroženi – brezposelni in delavci na čakanju, sodobni »hlapci Jerneji«, ki predolgo čakajo na svojo pravico pred sodišči...

Tako so v DESUS trdno odločeni predlagati razpis zakonodajnega referenduma, s katerim naj bi se ljudje opredelili do intervencijskega zakona o usklajevanju pokojnin, in če ne bo šlo drugače, bodo to svojo pobudo uveljavili tudi z zbiranjem podpisov upokojencev. Nikakor ne soglašajo, da jih vlada, parlament oziroma država obravnavajo kot materialno (za gospodarstvo) obremenjajočo kategorijo prebivalstva, saj so svoje pokojnine odslužili s svojim minulim delom. Bojijo se tudi tega, da bo pokojninski sistem vse bolj podlegal različnim omejitvam, in da jih oblast sprejema kot socialne podpirance svojega razširjenega proračuna, ob tem, da država dolguje pokojninskemu zavodu vse več denarja, katerega vračilo pa odlaga in odlaga...

Z bivšimi strankami Združene liste, s katerimi so skupaj nastopili na volitvah in z enim poslancem potem vstopili v parlament, bodo sicer še sodelovali tako kot z drugimi, ki si tudi prizadevajo za varovanje temeljnih socialnih pravic vseh skupin prebivalstva. Socialne pravičnosti pa je po mnenju upokojencev, vse manj, kar navsezadnje dokazuje tudi več kot deset tisoč tožb delavcev na sodiščih združenega dela. Stranka meni, da si država, ki nič ne ukrene zoper množično kršenje delovnopravnih pravic zaposlenih, zasluži, da se jo »zatoži« pristojnim ustanovam Sveta Evrope. In to bodo s posebnim pismom, naslovljenim na Svet Evrope, tudi storili.

Še posebno pa so seveda ogorčeni zaradi znižanja pokojnin, pri čemer jih ne moti le vsebina zakona, s katerim je država posegla v pravice upokojencev, temveč predvsem način, kako je to storila. Sredstva pokojninskega sklada niso nikakršen sklad za podpore, upokojenci pa ne socialni podpiranci, za kakršne jih ima aktualna oblast, ki očitno noče razumeti, da so prispevki za pokojnine normalni strošek slehernega dela.

V. B.

BEDA V SLIKI

Ko se zbudiš, ta svet ni lep.

SOCIALNA DRŽAVA – ZBORNIK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali – **reformirano SOCIALNO DRŽAVO,** brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države.
Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE SLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Leva Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) ..... izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Naročeno dne: ....
Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

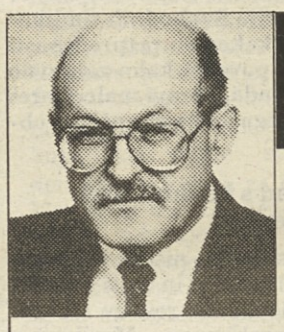

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Tudi slavni ljudje so bili božjastni

Ko se delavec ponesreči, ko mu po prometni nesreči zaradi poškodbe odrežejo nogo ali ko kdo nenadoma zboli za božjastjo, se marsikdo vpraša: »Zakaj prav jaz?« To vprašanje sem zelo pogosto slišal. »Zakaj je doletelo prav mene, zakaj hodi okrog mene sto in sto popolnoma zdravih ljudi, ki jim ničesar ne manjka? Kaj bo sedaj z menoj, ali bom lahko sploh še delal, ali bom enakopraven član družbe, ali me bodo morda vsi zaničevali?« Odgovor je zelo težak. Nihče od nas, ki nimamo velikih hib, ne more biti v koži takega bolnika, nihče ne more razumeti, kako se počuti in kaj čuti. Ne v tolažbo, ampak v razmišljanje skušam takim ljudem dopovedati, da je na svetu zelo malo popolnoma zdravih ljudi, zlasti če upoštevamo definicijo zdravja Svetovne zdravstvene organizacije.

Razmišljajmo sedaj o božjasti. Cela vrsta znanih ljudi je bila božjastna. Pravijo, da so bili božjastni Cezar, Peter Veliki, Cromwell, Dostojevski, Flaubert, Petrarca, Paganini, Handel, morda Napoleon, Muhamed, Dante in van Gogh. Poudariti moram, da v nobenem teh primerov ni diagnoza popolnoma gotova, saj je bilo njihovo bolezen zelo težko razlikovati od histerije ali nevroze. Iz novejše zgodovine vemo, da je imel Hitler tipično histerično slepoto, da sta imela Cezar in Peter Veliki večkrat napade krčev. Ker je nevrotične krče oziroma, kot so jim nekoč rekli, napade histerije včasih zelo težko razlikovati od božjasti, bom o tem prihodnjič napisal kaj več.

Opisal sem že, da se začno napadi božjasti nenadoma, da bolnika vrže po tleh in se pri tem krčijo mišice rok, nog in tudi obraza. To imenujemo *»grand mal«* ali po naše velika bolezen. Obstajajo tudi napadi samo v obliki absence oziroma *»petit mal«*, kar bi po naše imenovali odsotnost. Pri teh napadih se bolnik zastrmi v neko točko in se za trenutek ali več trenutkov ne zaveda svoje okolice.

Poglejmo, kakšne so posledice božjasti ali delazmožnosti in zmožnost za vožnjo. Menim, da je vsem popolnoma jasno, da ljudje, ki imajo take napade, ne sodijo za volan, ker nikoli ne vedo, kdaj jih lahko napad preseneti in zavozijo s ceste. Posledice so lahko strašne.

V pravilniku o zdravstvenih sposobnostih, ki ji morajo izpolnjevati vozniki motornih vozil, piše, da so nesposobni za vožnjo vozniki, ki imajo božjast, razen tistih, ki dve leti po prenehanju jemanja zdravil (antiepileptikov) niso imeli nobenega napada.

Ne bom pozabil božjastnega delavca, ki sem ga dobro poznal in tudi zdravil. Po daljšem zdravljenju so napadi prenehali. Tudi zdravil ni več jemal. Po dveh letih se mi je prismejal v ordinacijo, češ sedaj pa bom dobil zdravniško spričevalo za vožnjo, saj sta minili dve leti, odkar ne jemljem več zdravil. Krasno! Dobil je spričevalo, opravil izpit. Pa se je nekega lepega dne sončil in v bazenu dobil napad. Prvo pomoč mu je nudil prometni miličnik!?

DE za dan državnosti

PRED 50 LETI

Tako je bilo:

V letu 1942 in 1943 je bilo v Ljubljani sedem rajonskih odborov OF in okrog 400 terenskih odborov OF (vaških, uličnih in hišnih), poleg teh pa še veliko tako imenovanih matičnih odborov OF, ki so se ustanavljali v upravnih službah in vseh javnih ustanovah, vključno s policijo. Leta 1942 so Ljubljančani plačali več davka OF kot italijanski oblasti (5.900 lir).

V Ljubljani je delovalo 6 tiskarn in več ilegalnih tehnik, izhajalo je 8 periodičnih glasil, pol leta je deloval radio Kričač. Leta 1942 je v Ljubljani delovalo 5 bataljonov narodne zaščite z okrog 3000 člani.

Ljubljana je imela leta 1941 60.000 prebivalcev. Italijani so imeli v tako imenovani Ljubljanski pokrajini v 167 garnizonih 64.000 vojakov, poleg teh pa še čete belogardistov in četnikov. Dobršen del oboroženih sil je bil v Ljubljani, in sicer skoraj na vsakega Ljubljančana po en italijanski vojak. Kljub temu je visoki komisar Grazzioli zahteval od Rima okrepitve. O tem piše 18. maja grof Ciano v svojem dnevniku: »Videti je, da so ljubljanske ulice neprehodne za naše enote. Vsak vhod, vsaka zavesa na oknu skriva kako zasedo.« Ljubljano so že leta 1942 obdali z bodečo žico in številnimi bunkerji, večkrat pa so, zlasti ob raznih racijah, Ljubljano razkosali še s španskimi jezdeci.

Slovence iztrebiti

Cilj fašističnih zavojevalcev je bil uničiti slovenski narod in na to ozemlje naseliti Italijane. O tem pričajo številni italijanski dokumenti: dnevnik grofa Ciana (Slovence uničiti kot Eritrejce), sestanek Mussolinija z generalom Rabottijem in drugimi 31. julija 1941 v Gorici, ukaz poveljstva 2. armade Roatta 2. junija 1942, naj pripravijo v Italiji taborišča za 30.000 internirancev. Pred poletno ofenzivo leta 1942 je general Rabotti velel svojim vojakom: »Torej popolna izselitev. Kamor boste prišli, si spravite vse prebivalce izpod nog.« Ta general je izdal uredbo, naj vsak vojak, ki ubije civilista, dobi mesec dni dopusta. Od 27. junija 1942 do februarja 1943 so Italijani z izdatno pomočjo kolaboracionistov pričeli čistko v Ljubljani. Ustanovili so vojaško sodišče in uprizorili 8737 sodnih procesov proti 13186 upornikom. Izrekli so poleg zapornih kazni 83 smrtnih obsodb. V Gramozni jami so ustrelili 124 upornikov in talcev, v internacijo so odgnali okrog 6000 ljudi. Samo v eni raciji, decembra na božični večer 1942, so belogardisti zaprli 1000 Ljubljančanov.

Julija 1943 je general Gambara poostril ukrepe v Ljubljani. Ljubljano je razglasil »za operacijsko področje«. Prepovedano je bilo zbiranje ljudi. Streljali so brez opozorila. Fašistični teror se je stopnjeval, hkrati pa tudi upor Ljubljančanov.

»Nasvidenje prihodnjo sredo«

– V sredo, 21. aprila 1943 je bila prva ženska demonstracija pred poveljstvom 11. armadnega zbora na Kongresnem trgu. General Gambara je izjavil, da delegacije žensk pred veliko nočjo ne more sprejeti. Ženske so rekle: **»Dobro, nasvidenje prihodnjo sredo!«**

Zahteva žensk: dovoljenje za redno pošiljanje paketov internirancem in bolj človeško ravnanje v taboriščih. Udeležilo se je je nekaj 10 žensk.

– V sredo, 28. aprila 1943 se je na tem mestu zbralo že več žensk. Gambara delegacije žensk ni sprejel, ampak po oficirju sporočil, naj gredo do visokega komisarja Grazziolija.

Zahteva žensk: izpust internirancev: bolnih, starčkov, porodnic in dojenčkov. Udeležilo se je že okoli 100 žensk.

– V sredo, 5. maja 1943. Gambara jih spet ni sprejel. V ogorčene ženske so se vojaki in karabinjerji zagnali s puškami v rokah in jih začeli pretepati in razganjati.

Zahteve žensk: enake, kot prejšnji. Demonstracije se je udeležilo 2.000 žensk. Prišlo je z vodnimi brizgalnami.

pismo iz italijanskega taborišča, v katerem se interniranci zahvaljujejo za prizadevanje žensk iz Ljubljane in pravijo, da jim to daje moč za preživetje trpljenja.

– V sredo, 12. maja 1943 so se ženske zopet zbrale na istem mestu. Vojaki in karabinjerji so jih zopet napadali, komandant jih ni sprejel, zato so se napotile k Grazzioliju pred današnjo vladno palačo. Delegacija ni prišla do njega, spomenico je sprejel tajnik njegovega kabineta. Zahteval je, naj mu povedo, kdo jo je napisal in kdo stoji za temi akcijami. Seveda ženske tega niso povedale.

Zahteve žensk: enake, demonstracije se je udeležilo 2.000 žensk.

Tokrat se je teror fašistične soldateske zelo stopnjeval. Z nasajenimi bajoneti so vojaki in karabinjerji skušali pregnati množico, v kateri so bile tudi starke in matere z dojenčki v rokah in v vozičkih. Nastopila je borbena ženska skupina, ki je branila prav te nemočne pred najhujšim nasiljem. Branile so nemočne in hrabrile manj hrabre.

– V sredo, 21. junija 1943 se je pred palačo visokega komisariata in ljubljansko škofijo zbralo od 2500 do 3000 žensk.

10. junija so se zavezniki izkrcali na Siciliji. Tisoči Italijanov so bežali proti severu. Razmere v taboriščih so se znatno poslabšale. Postala so ena sama bolnišnica, gospodarili so skorbut, tifus, TBC, griža.

Zahteva: »Ne prosimo, ampak zahtevamo! Zahtevamo, da izpustite naše ljudi.« Ponovil se je teror. Fašisti so naperili puške z bajoneti. Sledilo je geslo: »Pred škofijo, ženske! Če nas ne posluša novi komisar Lombarasa, nas bo poslušal naš škof.« Kot hudournik so ženske drvele pred škofijo. Škof jih ni hotel sprejeti, svoje jih vernike. Razgnali so jih udeležilo 200 žensk. Prišlo je z vodnimi brizgalnami.

Ko je šlo zares

– 1. avgusta, 1943 pred sodiščem in zapori.

Po padcu Mussolinijevega fašizma, pred skorajšnjo kapitulacijo Italije, je 27. julija italijanska vlada ukazala izpustiti politične zapornike in razpustiti taborišča. General Gambara pa je 29. julija ukazal, da to za ljubljansko pokrajino ne velja in prepovedal vsakršno zborovanje.

Zbralo se je 10.000 demonstrantov in poizkušalo osvoboditi zapornike. Enako so bili pripravljeni na poziv tudi interniranci in zaporniki v Ljubljani in Italiji.

Po mestu so bile močne patrulje vojakov s številnimi oficirji, ker vojakom očitno niso več zaupali. Med njimi je bilo tudi nekaj belogardistov. Vključila se je tudi motorizacija: blindirani avtomobili, motorna kolesa in celo tanki.

Žvižg siren ob 10. uri je napovedal začetek demonstracije. Iz sodnih zaporov je močno zadonela Internacionala in vzkliki: »Pace e pane«. Tedaj so množice pridrvele kot pobesneli hudourniki z vseh strani na Miklošičevo cesto. Ni se menila za vojake in preplašene oficirje, ki so z naperjenimi pištolami naganjali vojake proti golorokim ženam, otrokom in možem, ki so vpili: »Izpustite nam naše ljudi.« Ogorčeni demonstranti se niso držali od OF dogovorjenih gesel, temveč so se pojavila nova. Začeli so vse glasneje vpiti »Živela OF«, »Živeli partizani«, »Smrt okupatorju«. Vse glasnejši pa so bili tudi zaporniki. Pred sodiščem se je pričel pravcati boj. Delovati so začele ženske borbene skupine, ki so zopet zaščitile žene z otroki in starejše. Marsikaterega so rešile pred aretacijo.

Pred dnevom državnosti, ki ga bomo slavili v petek, je bilo kar nekaj proslav. Če proslavo izsesaš iz prsta in slaviš 400 let zmage nad Turki pri Sisku, potrebuješ pač dekor...

...Če pa je proslava prava in od srca, dekor ni potreben. Takole je bilo v ponedeljek pred vladno palačo. Pred 50 leti so ženske organizirale množične demonstracije pred bansko palačo, sodiščem, Kazino in škofijo, da bi izpustili 6.000 zapornikov. To je bilo v mestu, obdanem z žico, in v času popolnega fašističnega terorja gotovo herojsko dejanje.
Zakaj so Turki v vseh časopisih, te proslave pa ni niti v enem, je kajpak posebno vprašanje.

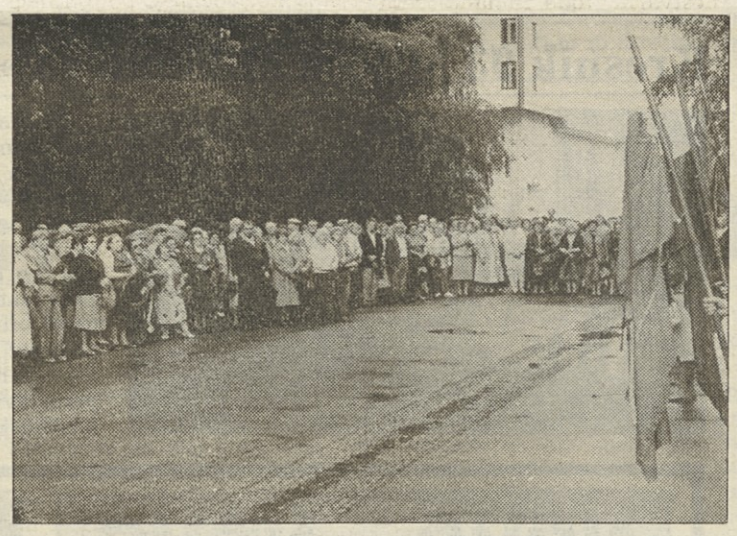

Junaški boj Ljubljančanov

Italijani so dobili nove okrepitve. Zagnali so se v množico. Množica se je razdelila na več strani, kot so predvidevali organizatorji demonstracij, in drveli so pred novo zbirališče na Kongresni trg. Silno je odmevala pesem: »Hej Slovani«, »Naprej zastave slave«. Začeli so vpiti: »Živel mir«, »Živeli italijanski protifašisti«. Italijani so dobili še nove okrepitve. Kakor blazni so se zagnali med ljudi, tako vojaki kot oficirji, in začeli z bajoneti in puškinimi kopiti udrihati po demonstrantih. Demonstrante so obkolili, toda ti so prebili blokado in se v divjem diru razpršili po vseh bližnjih ulicah. Najhuje je bilo v ozki Židovski ulici, kjer so se bežeči demonstranti zagozdili.

Okupator je aretiral 15 žensk in 16 moških in jih poslal pred izredno vojaško sodišče. Obsojeni so bili na 12, 8 in 5 let ječe. Še isto noč so jih s posebnim transportom odpeljali v Italijo.

Po desetletjih sta se zopet pojavila strah in skrb. Ženske so se zopet udeležile manifestativnih demonstrativnih akcij. Zopet za življenje v svobodi in miru. Za zanikanje legitimnosti vojaških sodišč za civilne osebe in za uveljavitev človekovih pravic in svoboščin. Udeležile so se plebiscita za svobodno Slovenijo, si prizadevale za vrnitev slovenskih nabornikov iz JLA. Organizirale so mirovna povezovanja in zborovanja za mir in proti vojni, človeškim žrtvam in uničevanju materialnih in kulturnih dobrin v Sloveniji, na Hrvaškem in v BiH. Skrbijo za pomoč in delo z begunci v zbirnih centrih. S številnimi akcijami poskušajo v novih družbenih okoliščinah uveljavljati človekove pravice in svoboščine, ohranjati že pridobljene socialne pravice in varstvo otrok, bolnih in ostarelih, zagotoviti dejansko skrb za brezposelne in vplivati na odločujoče v Sloveniji, naj storijo vse, da bomo ohranili mir, in porazdelijo bremena gospodarske krize na posameznike po njihovi ekonomski moči.

Ženske, povezane v številnih in najrazličnejših skupinah in društvih ter političnih strankah, se tudi danes zavedajo, da lahko le povezane in organizirane dosežejo upoštevanje njihovih potreb in zahtev, ki so v bistvu temeljne potrebe naše družbe in zahteve po človeka vrednem življenju v miru in svobodi. To je lok, vsebinski lok med ženskimi demonstracijami proti okupatorju v letu 1943 in ženskimi akcijami v zadnjih letih v Sloveniji.

Niko Lukež

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Pri založbi ČZP Enotnost je izšel roman Petra Božiča

Zdaj, ko je nova oblast

Božiča literarni teoretiki uvrščajo med začetnike slovenske modernistične proze pa tudi modernističnega gledališča. Objavljal je v vseh kasneje prepovedanih slovenskih literarnih revijah, njegova avantgardna gledališka dela so uprizarjali v alternativnih gledališčih, marsikomu je šel in gre v nos kot neutruden aktualnopolitični publicist, člankar, polemik in pamfletist v večini slovenskih časnikov.

»Literatura v bistvu vedno pomeni negacijo ali afirmacijo vrednot in vrednostnega sistema,« pravi Božič. *»Pri mojem pisanju gre za povsem drugačno vsebino, popolnoma druge oblike.«*

»Pri vsem, kar sem doslej povedal, ni šlo za nekakšne literarne vzorce, bivše ali sodobne, temveč za izrazito avtopoetiko izpovedi. Na ta način je nastala tudi moja struktura romana, ki sploh ni od začetka do konca ena sama sklenjena zgodba. Gre za polifono strukturo zgodb, ki se dogajajo v enem prostoru in v različnih časih. Poenostavljeno rečeno gre za freske usod posameznih ljudi v tem času, ki se srečujejo, razhajajo in so njihove zgodbe nedokončane tudi, ko se končajo.«

Naj vam prišepnemo, da je prizorišče romana predmestna gostilna nasproti psihiatrične bolnišnice, kjer se dogajajo tudi mnoge zlorabe v imenu »višjih ciljev«.

Figure v romanu so avtentične, pravi avtor, veliko opisanega se je res zgodilo. Čeprav gre za aktualnopolitični naslov, se dogajanje razpenja skozi štirideset let. To je obdobje avtoritarnega sitema, zaradi katerega se je vse v romanu zgodilo, in skozi usode junakov prihaja na dan politikum.

»Takega romana mi pred petimi leti ne bi objavila nobena založba,« pravi Peter Božič. *»Še huje, tudi napisal ga ne bi, saj šele sedaj opažam, koliko podzavestne avtocenzure je bilo v nas.«*

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) .....

izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST** avtorja Petra Božiča.

Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Naročeno, dne .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Cena 1.720 SIT

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

Žig Podpis naročnika

Kulture ni moč deliti

V Šentvidu pri Stični so se že štiriindvajsetič srečali zborovski pevci iz vse Slovenije in zamejstva in tako najbolje dokazali, da tabor pevskih zborov ni preživela politična manifestacija. Okoli 6.000 pevcev je na nedeljskem množičnem nastopu navdušilo zveste obiskovalce tabora. Slavnostni govornik, minister za kulturo Sergij Pelhan je poudaril, da resnične kulture ni mogoče deliti na predalčke, kultura je ena sama, merilo zanjo pa kakovost.

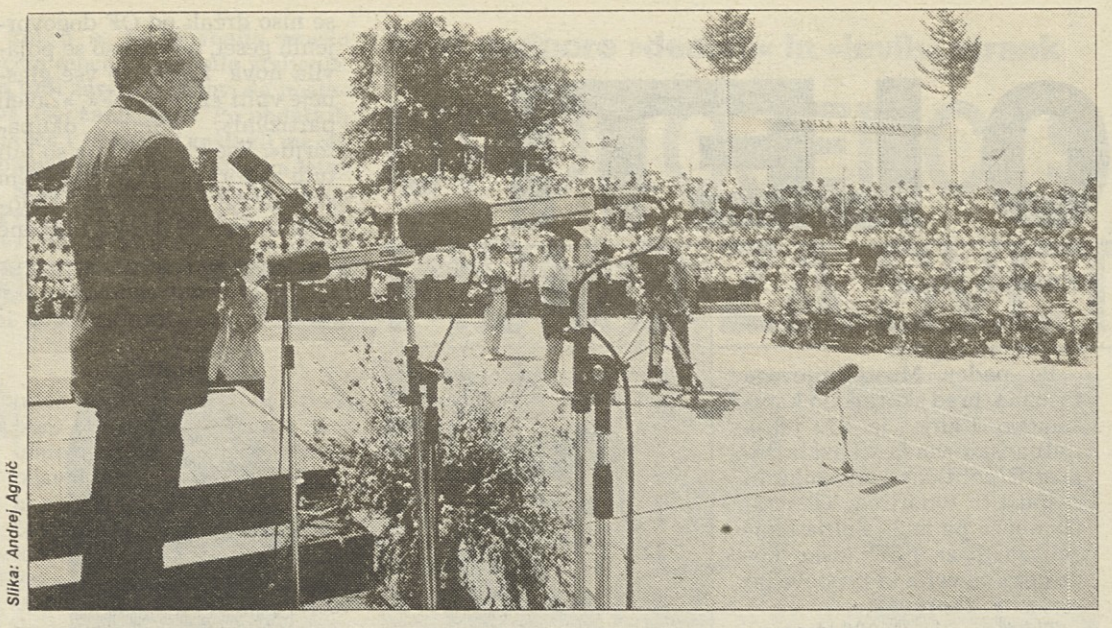

Slika: Andrej Agnič

Ena sama Slovenija je!

Gospod Marković, predsednik bivše jugoslovanske vlade, je dejal, da je šele v neposrednem telefonskem pogovoru spoznal in zvedel, da slovensko državno vodstvo čepi v bunkerju, in je skušal stvar urediti. Potem so prišli na mejo tanki in vojaki in začela se je zmagoslavna slovenska osvobodilna vojna, ki se je končala v pacifizirani Primorski, ko so ladje odvažale ostanke JLA, kot se je uradno imenovala, in ne JA, kot smo jo mi na silo krstili.

Doma smo nekajkrat stekli v zaklonišča in poslušali bleščeče izjave ministra za informiranje. Vedeli smo za vse in pripravljeni smo bili na vse. Potem nam je vojska odpeljala mnogo tega, kar nas danes drago stane (raketno-opazovalno-radarski center na Vrhniki). Mi pa smo v proračunu zagotovili denar za konjenico.

Obletnica tega dogajanja je. Moja Tržaška ni več minirana, na njenem obrobju pa sta dva begunska centra. Ko sem se imel priložnost pogovarjati s pobudniki znamenite 57. številke Nave revije, seveda še pred njenim izidom, sem opozoril, da bo na prostoru Jugoslavije nastala klavnica. To življenje živimo danes. Nedaleč od nas se stvari dogajajo, mi pa se militariziramo in hitro vključujemo v Atlantski pakt, misleč, da nas bo to obvarovalo kataklizme.

Vsega tega seveda ne bo, ker smo že preveč v Evropi, še posebej zato, ker smo slavnostno proslavili zmago pri Sisku. Ugnali smo Turke, to ni bila kosovska bitka; čeprav je bilo krščanske vojske desetkrat manj kot turške, je zmagala pamet in veščina. Toda, ali je v imenu vsega tega potrebno danes delati zapore na mejnih prehodih in se iti nove kmečke punte na način, ki ga Slovenci ne sprejemamo. Vsak od nas se srečuje s tujim trgom in vsak ve, da je trg trg. Vsakdo ve, kaj je treba zaščititi, kje pa mestni ljudje in polkmetje izrabljajo sebi v korist in korist svojega dobro plačanega političnega poslanstva svojo politično moč. V teh primerih človeka zaboli glava in um pošlje na dopust!

Pri nas se je začelo na mejah in očitno se bo na mejah tudi končalo! Demokrati lahko zapuščajo parlament skupaj s predstavniki kmetov in ljudstva, vendar interpelacija velja tudi zanje. Razum, gospoda, razum, ko je treba graditi, kar je porušeno! Porušen pa je socialni mir te dežele in vse več ljudi je na cesti. Tega ni moč zanemariti. Ljudje, ki so danes oblast, vse bolj dobivajo svojo podobo.

Vse pa se je začelo z Vami, gospodje poslanci, ki ste si svoje delo in njegovo ceno odmerili za naše razmere nenormalno visoko, hkrati pa od nas terjate poštenost, skromnost in samoodpovedovanje. Preverite en sam teden in preštejte, koliko vladnih in vaših ljudi je v tujini in kaj so tam opravili, potem boste spoznali da dveh Slovenij ne more biti.

Ena sama bo in NAŠA! Bog pomagaj.

MILAN BRATEC

Velikopotezni piknik naj bi prikril klavrne odnose

O dogajanju v Mestnem gledališču ljubljanskem smo nazadnje pisali konec lanskega leta, ko so – zlasti zaradi prizadevanj odbora sindikata delavcev v kulturi v MGL – vendarle konstituirali svet zavoda in izpeljali imenovanje novega umetniškega vodje. Upoštevajoč dosežke na umetniškem področju je bilo videti, da je v MGL nastopilo obdobje ustvarjalnega miru in da se posvečajo svojemu osnovnemu poslanstvu – gledališkemu ustvarjanju.

Pa smo se kar nekaj časa dogovarjali za pogovor o položaju v gledališču s predsednikom sindikata Markom Simčičem, kar je po prejšnjih izkušnjah kazalo, da znova ne gre vse po maslu. In ko smo dobili v roke še odprto pismo umetniškega vodje MGL Zvoneta Šedlbauerja povabljencem na piknik MGL, ki ga je objavilo tudi dnevno časopisje, je postalo očitno, da je v odnosih večine kolektiva z direktorjem Janezom Pretnarjem vse po starem.

Že Šedlbauerjevo pismo skopo povzema vse trenutne probleme gledališča: finančni položaj je na meji zloma; s honorarnimi sodelavci niso sklenjene avtorske pogodbe, kar ogroža priprave na novo sezono; gledališčnikom grozi petnajstodstotno znižanje že tako »kraljevskih« plač; utegne se zgoditi, da abonentom ne bodo mogli izpolniti repertoarnih obetov, saj grozi zmanjšanje produkcije, že za Narodov blagor s težavo zbirajo najnujnejša sredstva za nakup materiala.

Stališčem o velikopoteznem pikniku, ki naj bi ga plačal sponzor, se je pridružil tudi sindikat, pozneje pa tudi svet MGL. Vsem se je zdelo dvolično in blefersko, da bi se veselili pri Repanšku na bogati vrtni zabavi, ko ne vedo, če bodo jutri sploh še preživeli svoje družine.

Pogovor z Markom Simčičem, ki ga mimogrede direktor Pretnar ima za predsednika nelegalnega in nelegitimnega sindikata in se z njim noče pogovarjati, ker mu pač hodi po žuljih, je še dodatno osvetlil trenutne težave.

V gledališču so ugotovili, da so v tekoči sezoni do novega leta pripravili le klavrnih (po številu) 66 predstav, ob nadaljevanju takega tempa pa bi bil rezultat ob koncu sezone porazen. Po prihodu novega umetniškega vodje, ki je vztrajal, da je osnovna naloga gledališča uprizarjati predstave, so začeli pripravljati tudi po tri predstave na dan, upoštevajoč oba odra. Očitno je bila direktorju bliže logika manj predstav – manj stroškov, razmišljal je celo o najetju tuje predstave, ki naj bi bila cenejša (da domači igralci ne bi bili izkoriščeni, ni pomembno), kar ni daleč od logike, da MGL ne bi bilo več repertoarno gledališče, marveč prireditvena poslovalnica.

Očitno takšni pogledi danes pri nas niso osamljeni, saj jih v podobni obliki srečujemo tudi v drugih kulturnih ustanovah in za tako usmeritev obstaja zunanja podpora. Končno to spominja na nekatera znana stališča o privatizaciji gledališč in to bi bila tudi plodna tla za nesojeno prireditveno firmo, ki so jo ustanovili v MGL – Teatro, ki bi polnila proste termine z kdovekakšno vsebino in denarci.

Že po prvih treh letošnjih mesecih so v sindikatu zaslutili, da se finančni položaj gledališča slabša in pridobili o tem pisno informacijo. Izkazalo se je, da v treh mesecih gledališče izkazuje alarmantno izgubo v višini 25 milijonov tolarjev, kar pomeni četrtino od države predvidenih dohodkov za redno dejavnost. Ob tem so ugotavljali, da ne svet podjetja, ne umetniški vodja, ne kolektiv nima relevantnih podatkov, da direktor zato ne uživa več zaupanja v kolektivu, saj so informacije, ki jih daje, večkrat neresnične in prirejene, nepopolne in premeteno zavajajoče. Zato so svetu MGL predlagali, naj ustanovitelju naslovi pobudo za razrešitev direktorja MGL. Svet je to sprejel, od (ne)delovanja mestne skupščine pa je odvisna njegova nadaljnja usoda.

Medtem so šli dogodki v MGL svojo (ali pa staro) pot.

Finančno stanje se še naprej slabša. Osebnih dohodkov niso uskladili na raven, ki jo je predvideval sklep ustavnega sodišča, maso osebnih dohodkov so že tako prekoračili za 25 odstotkov. Dotacije za materialne stroške ne zadoščajo, saj gre skoraj dve tretjini dobljenih sredstev za fiksne stroške, za produkcijo in avtorske honorarje zunanjih sodelavcev pa ostane veliko premalo, kar oži prostor za osnovno dejavnost – produkcijo predstav. Iz postavke materialnih stroškov plačujejo vse zunanje sodelavce (teh je veliko, saj so v zadnjih dveh letih igralski ansambel zmanjšali za 12 ljudi).

Ob tem, da zaposleni nimajo urejenih osnovnih zadev v zvezi z delovnim razmerjem, da je nagrajevanje voluntaristično in samovoljno, direktor ne spoštuje in ignorira sklepe sveta zavoda, ohranja monopol informacij, vodi gledališče v izgubo in likvidacijo, sindikata ne priznava za sogovornika in nikoli ni podal pregleda dotoka sponzorskih sredstev, s katerimi je obetal konsolidirati gmotni položaj gledališča. Pa menda ta sredstva pritekajo, ne le za gala piknik, in tudi določen odstotek, ki mu od tega gre za organizacijske stroške, si je menda dal izplačati.

Na sestanku umetniškega ansambla je eden od vidnih igralcev rotil ostale, naj mu vendarle kdo pove kaj dobrega, kar naj bi bil direktor vendarle storil. Odgovora ni bilo, tudi tokrat so se razšli s prepirom, urejeni medsebojni odnosi in ustvarjalni mir pa slej ko prej ostajajo le pobožna želja tistih, ki želijo pač čim več in čim bolje ustvarjati.

Igor Žitnik

Kresnik 93 Milošu Mikelnu za »Veliki voz«

Slika: Saša Bernardi

Z vso spremljajočo bleščavo so na Jurčičevi domačiji na Muljavi razglasili najboljšega med dvajsetimi slovenskimi romani, ki so izšli leta 1992. Nagrado Kresnik 93 je med petimi romani, ki so prišli v ožji izbor, po tem, ko je bila žirija eno uro zaprta v konklave, prejel Miloš Mikeln za roman Veliki voz. Prav je, če povemo, da so bili med finalisti izbora še Nedeljka Pirjevec, Ivo Zorman, Peter Malik in Igor Škamperle. Na sliki: Miloš Mikeln na predstavitvi petih izbrancev v knjigarni Mladinske knjige.

Jože Smole: **PRED USODNIMI ODLOČITVAMI**

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra 1992 izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat in predsednik SZDL Slovenije razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

NOVO – NOVO

Zapisi iz sarajevskega pekla, agonija glavnega mesta BIH, kot jo doživlja in opisuje **Miroslav Jančić.**

Pravnik, novinar, kulturnik, romanopisec in dramatik. Na začetku bosanske drame še jugoslovanski veleposlanik v Gani, zdaj tiskovni predstavnik zunanjega ministrstva BIH, opisuje pustolovsko vračanje v rodno Sarajevo. Vsa tragedija in trpljenje Sarajevčanov v iskrenih, živih literarno reportažnih zapisih. Dokumentarnost akterja in priče sarajevskega peklenskega plesa, pomanjkanja, lakote, granat, ostrostrelcev. Vsak dan soočen s smrtjo, a zvest svojemu mestu

v novi knjigi naše založbe **GLASNIK PEKLA**

Knjigo bogatijo dokumentarni posnetki Zvoneta Šeruge.

Za 1.850 SIT jo lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 061 321-255, 110-033.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo .....

izvod(ov) knjige GLASNIK PEKLA. Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. kupec bom poravnal po povzetju

Naročeno dne: ..... Žig Podpis naročnika

Zaradi članka »Teritorialci napadli lovca«

KAZENSKI PREGON ZOPER NOVINARJA

Na večer druge obletnice samostojne Slovenije

Naši bralci se bodo najbrž še spomnili pisanja o incidentu med teritorialci in lovcema Stanetom Novakom in Francem Pavličem, ki se je pripetil lanskega 12. oktobra zvečer pred planinskim domom IMV na Miklavžu na Gorjancih. Za osvežitev spomina: Pavlič in Novak sta omenjenega večera v bližini planinskega doma lovila lisice in nanje tudi večkrat streljala. Ko sta se približala domu, sta ustavila avto in izstopila. Takrat pa so v popolni temi nanju skočili teritorialci. Prišlo je do fizičnega incidenta, posledice katerega je bila tudi lažja telesna poškodba, ki jo je Stane Novak pokazal pred večjim številom lovcev, med katerimi je bil tudi dr. Jože Smodej iz Novega mesta. Dr. Smodej je takrat nedvomno potrdil poškodbo z ugotovitvijo, da je za njen strokovni in uradni zaznamek potreben obisk lovca Novaka v novomeškem zdravstvenem domu.

Opisani dogodek je služil spodaj podpisanemu za članek z naslovom »Teritorialci napadli lovca«. V njem smo orisali okoliščine, v katerih se je zgodil omenjeni incident, in zahtevali ustrezna pojasnila slovenske vlade oziroma njenega ministrstva za obrambo in takratnega predsedstva države. Dobili pa smo le odgovor Republiškega štaba za TO, pod katerega se je podpisal načelnik za splošne zadeve major **Janez Švajncer**. V njem republiški štab zanika, da bi prišlo med teritorialci in lovcema do fizičnega incidenta, in ugotavlja, da so »pripadniki TO oba lovca obstopili in ju povprašali, kdo sta in zakaj streljata«. Ne gre pa spregledati, da je še pred tem poveljnik TO za Dolenjsko **Rade Klisarič** na vrat na nos obiskal oba omenjena lovca in ju ustrezno »obdelal«. Rezultat te »obdelave« je bila tudi v DE objavljena izjava lovca Pavliča, ki ugotavlja, da se je »s teritorijalci res srečal na Gorjancih, vendar so bili ti do njega korektni in ga niso legitimirali«. Pavlič je dodal, da nad njima pripadniki TO tudi »niso izvajali nobenega nasilja, kot je zapisal novinar **Kuljaj**«.

Po ponovnem preverjanju objavljenih informacij in pogovoru z lovcem Stanetom Novakom pred večjim številom prič smo v DE objavili še en članek z delovnim naslovom »Po napadu teritorialcev na lovca na Gorjancih še ustrezna obdelava pod Gorjanci«. V njem smo odprli več vprašanj, ki zadevajo ingerence vojske nad civilisti v miru in same pristojnosti državnih organov v delovanju obrambnih sil. Kako prav smo imeli, se je izkazalo kmalu po volitvah v znanem dopisovanju med ministrom **Janezom Janšo** in predsednikom države **Milanom Kučanom**. Hkrati pa sem ob koncu članka tudi zapisal naslednje (citiram): »Kljub pojasnilu Republiškega štaba za TO in izjavi lovca Franca Pavliča v celoti ostajam pri zapisanem članku 'Teritorialci napadli lovca'. To pa samo zase govori, da je šlo v opisanem primeru za fizični incident in ne le za to, da bi 'pripadniki TO obstopili lovca'. Ker verjamem, da je v interesu vlade in predsedstva države, da v tem primeru pride resnica na dan, sem zapisano pripravljen dokazati v vsaki resni in predvsem regularni preiskavi. Če Republiškemu štabu tudi to ni dovolj, ima še vedno na voljo vse možnosti, da me toži!«

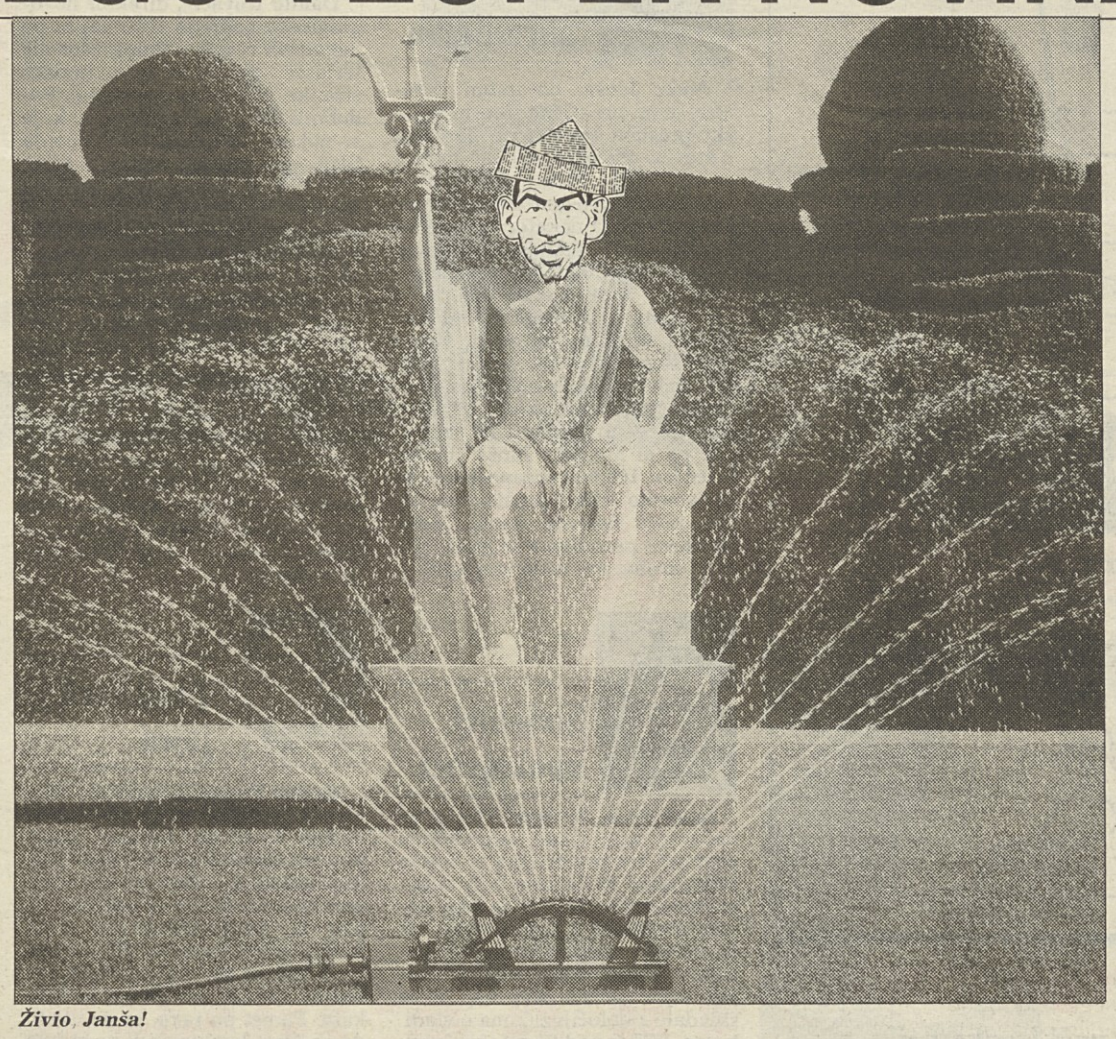

Živio, Janša!

Zgodilo pa se ni nič od tega. Na posebej poslani poziv predsedstvu države smo od v.d. generalnega sekretarja **Martina Cerkvenika** dobili le odgovor, v katerem podpisani ugotavlja, »da na javna vprašanja, postavljena v sredstvih javnega obveščanja, ne pa neposredno (predsedstvo, op. p.) ne odgovarja. Ne glede na omenjeno stališče, je predsedstvo sklenilo zahtevati od ministrstva za obrambo, naj ga pisno obvesti o aktivnostih Teritorialne obrambe Republike Slovenije na področju Gorjancev in o problemih oziroma incidentih med teritorialno obrambo in civilnim prebivalstvom na Gorjancih.« Ali in kakšen odgovor je predsedstvo dobilo od Ministrstva za obrambo, nam ni znano, saj o tem v redakcijo nismo dobili nobenega pisanja. Zgodilo pa se je nekaj drugega, kar je po svoje tragično za mlado slovensko demokracijo.

Te dni je namreč spodaj podpisani dobil od Temeljnega sodišča v Ljubljani, Enota v Ljubljani, vabilo obdolžencu v preiskavi kazenske zadeve »žaljive obdolžitve po čl. 108/II in I KZ RS v zv. s 114/II KZ SR«. Ker se mi niti sanjalo ni, zakaj bi pri zadevi šlo, sem poklical podpisanega sodnika **Borisa Papeža**, ki me je obvestil, da je pregon sprožil javni tožilec in v zvezi z že omenjenima člankoma o incidentu med teritorialci in lovcema na Gorjancih. Kako se bo ta zadeva odvi(ja)la, bomo naše bralstvo in širšo javnost seveda sproti obveščali, že zdaj pa je moč zapisati nekaj presenetljivih opazk.

Ta država se že na svoj drugi rojstni dan vede do pičice enako arogantno, kot se je vedla njena tolikanj etablirana jugoslovanska totalitarna predhodnica. Namesto da bi se pristojni državni organi potrudili in raziskali omenjeni incident na Gorjancih in iz tega izpeljali logične konsekvence, je predstavnik njene sodne oblasti sprožil preiskavo v kazenski zadevi žaljive obdolžitve zoper novinarja, ki je pisal o tem incidentu. Najbolj arogantno pri vsem skupaj pa je dejstvo, da sodnega pregona nista sprožila, denimo prizadeta, Republiški štab za TO ali Ministrstvo za obrambo, temveč je namesto njiju posel očitno »po uradni dolžnosti« (ha, ha, ha...) opravil javni tožilec. Natanko tako, kot se je pred leti zgodilo **Tomažu Mastnaku**, ki naj bi žalil takratnega kandidata za predsednika zvezne vlade **Branka Mikulića**. Toda Mikulić je vsaj izpričal »šarm velikodušnega predsednika« in od tožilca zahteval ustavitev pregona. Po dveh letih slovenske državnosti lahko torej ugotovimo neverjetne kakovostne demokratične spremembe. Janša ima povsem prav, ko biča tiste, ki so proti pompoznemu proslavljanju slovenske državnosti. Kako tudi ne, iz zapisanega se namreč precej jasno odslikava, da je zdaj on država. Na večer dveletnice samostojne Slovenije mi torej ne preostane drugega, kot da vzkliknem: »**Živio, Janša!**« Tudi njegovim jugoslovanskim predhodnikom so tako vzklikali, na koncu pa je vendarle obveljal: »**Go home!**«.

Ivo Kuljaj

Streha nad glavo

ČRNI DNEVI ZA ČRNOGRADITELJE

Črne gradnje vseh vrst so ena največjih nadlog naše družbe v zadnjih 20 letih. Kazni so bile mile, zaradi inflacije prav smešno nizke, postopki so se vlekli. Če bi šlo tako naprej, bi črnograditelji prostor in pokrajino do konca uničili in razvrednotili. Čeprav maratorij za črne gradnje velja že dva meseca in več, je svojo črno gradnjo doslej prijavilo šele 58 črnograditeljev – v povprečju torej le en črnograditelj na občino. Več kot očitno je, da namerava večina črnograditeljev svojo črno gradnjo prijaviti (in vplačati depozit) tik pred iztekom maratorija 9. julija letos.

Tisti, ki so do zdaj svojo črno gradnjo prijavili, so to storili zato, ker so bili v to prisiljeni; urbanistični inšpektorji so jim namreč poslali izvršitvene odločbe oziroma so jim jo že začeli podirati. Precej pa je tudi takih, ki še zbirajo denar za depozit, saj znesek, ki ga je treba plačati za povprečno veliko, na črno zgrajeno hišo ni majhen (za črne gradnje na Malem Vrhku pri Ljubljani investitorji vplačujejo po 400 tisoč tolarjev). Lastniki na črno zgrajenih lop, utic, brunaric, prizidkov in podobnih manjših objektov pa večinoma še premišljujejo, ali se jim sploh izplača plačati zneske za depozit.

Največ investitorjev je svoje črne gradnje prijavilo v ljubljanski občini Vič-Rudnik. Med temi jih je večina z Malega Vrhka, ki so svoje črne gradnje prijavili tik pred napovedano izvršbo. Kar je je. Napake, ki smo jih delali, je težko popravljati. Pomenijo pa izkušnjo, kako v prihodnje.

Po novem bo za vse gradnje in dela, ki posegajo v prostor, potrebno lokacijsko dovoljenje, tudi na primer za odkopavanje ali nasipovanje zemljišč za gradnjo raznih pomožnih objektov, za prizidke, nadzidavanje, za gospodarska poslopja, nadstrešnice, za oporne zidove, ograje itd. Tudi vsako drugo delo, še tako majhno, kot je na primer zapiranje balkona, bo treba priglasiti. Za nedovoljene gradnje veljajo tudi tiste, ki niso skladne z izdanimi dovoljenji. Doslej so črnograditeljem izdajali najprej odločbe o ustavitvi del, potem se je postopek vlekel in vlekel in le redko je prišlo do odstranitve zgrajenega.

Po novem inšpektor takoj izda odločbo o odstranitvi, v kateri je naveden datum, do katerega mora investitor nedovoljeno gradnjo odstraniti, sicer da bo to opravila pooblaščena organizacija. Vse to velja ne glede na to, ali je gradnja na zazidljivem ali nezazidljivem zemljišču. In tudi ne gre samo za gradnje, ampak tudi za onesnaževanje, poškodbe ali razvrednotenje okolja, škodo na naravni in kulturni dediščini itd.

Tudi izmikanja črnograditeljev pri vročitvi odločb bo konec. Če odločbe o odstranitvi investitor noče sprejeti, mu je lahko nabijejo na objekt oz. na gradbišče in s tem je »vročena«. Tako je že pred leti »vročala« odločbe zoper gradnjo vikendov Slovencem bujska občina. Brez ustreznih dovoljenj tudi ni več možen priključek objekta na vodo, kanalizacijo, elektriko, telefon itd., ni moč dobiti hišne številke, ni se moč ne za stalno ne začasno prijaviti. Prepovedani so vsi vpisi črnih gradenj v zemljiške knjige, kataster in druge evidence; prepovedana je uporaba takih objektov, opravljanje gospodarskih, najemnih ali drugih dejavnosti v njih; prepovedan je promet s takimi objekti ali zemljišči, na katerih stoji črna gradnja. Za tak objekt tudi ni moč skleniti kreditnih, zavarovalnih ali najemnih pogodb.

Novi zakon zagotavlja odstranitev črne gradnje in vzpostavitev v prejšnje stanje, omogoča pa tudi zasego predmetov za gradnjo in materiala na črnem gradbišču, vsega, kar bi omogočalo nadaljnjo gradnjo, to je od mešalca do cementa, opeke itd. Poleg visokih kazni in odvzema predmetov in materiala zakon predvideva tudi zasego protipravno pridobljenega premoženja.

Do lastne strehe se bo torej v prihodnje moč dokopati veliko teže kot doslej. Družbena stanovanja so razprodana, črne gradnje zamrznjene, bančni krediti pa dragi. O tem, kam odteka denar od izkupička za prodana družbena stanovanja, pa tako ne kaže več izgubljati besed. Za vse drugo, samo za nova stanovanja ne.

V. O.

... pokrajinski tednik, ki poroča

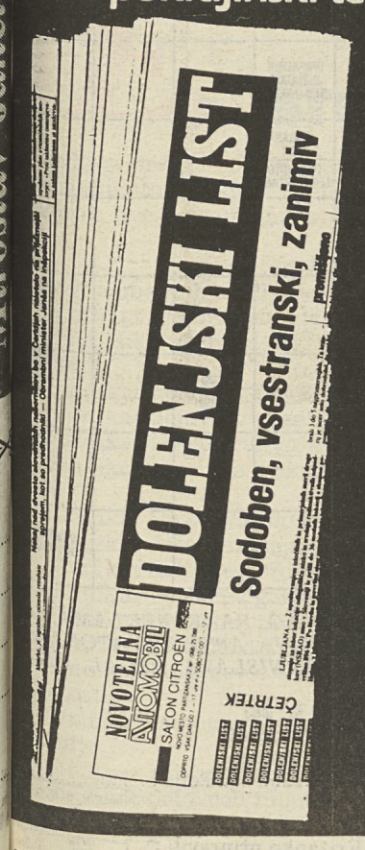

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi neštéto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Ljubljana:

Oblast, to sem jaz

Poslanci v mestni skupščini so bili od volilk in volilcev izvoljeni zato, da bodo čimbolje mesto urejali in vodili.

Toda strankarski interesi in prepiri v skupščini so nam meščanom marsikaj zagrenili. V besedah se gredo demokracijo, ki meji že na anarhijo.

Ljubljančani pričakovali smo novega elana in poleta, doživljamo pa v poslancih vedno več medsebojnega prepira in zapleta.

Saj ni važno, če posamezni poslanci kaj k dnevnemu redu seje predlagajo, toda dodatni predlog sprejet ne bo,

če vodečim in nekaterim poslancem ni za to.

Če dodatni predlog nekaterim sploh ni všeč, na dnevni red ne da ga več.

Nas Ljubljančane stranke bolj malo brigajo.

Gre za to, kako se problemi preko skupščine urejajo in tudi rešujejo.

Zato se seje kar zaključijo in večkrat nič ne sklenejo.

Mogoče pa oznanjajo, kdaj naslednja seja bo.

Ko se na ponovni seji poslanci zberejo, pa po dolgem času razpravljanja ugotavljajo, da z odhodom nekaterih poslancev sklepčnosti ne bo.

Oj ubogo mesto republike Ljubljana, pač takšna naša je skupščinska kavarna.

Pa naj ne bi bila to strgana demokracija, kakšna parodija, ki v manjšino se razvija, ali naj bo Ljubljana lepa ali čista, glavno je, da vodilna mestna in oblast ostane ista. Prav zato, ker s poslanci v mestni skupščini preveč učinka ni, se mestna vlada bohoti. Ni važno kaj meščani mislijo, glavno je, da mestu po svoje vladajo, mestna vlada po svoje dela in v sedlu se drži, zanjo je dobro, da je taka skupščina, a še bolje zanjo je, da skupščine sploh ni.

Samozavestna vlada se niti ne ozira na republiko, zakaj bi se na kakšno ljubljansko občino.

Ljubljana potrebuje sposobno vlado in pa skupščino za močno medobčinsko koordinacijo.

Če redne akcije in volje v tem smislu ni, se mnogo manj v Ljubljani naredi.

Občani opazujemo in se sprašujemo, kako dolgo bo to še šlo.

Pravijo, da je oblast tudi slast, in zakaj bi prepustili sposobnejšim to čast. Mestna vlada pa drži se z vsemi sredstvi na oblasti, čeprav bi po demokratičnih razmerah morala oditi in se od oblasti posloviti.

Gašper

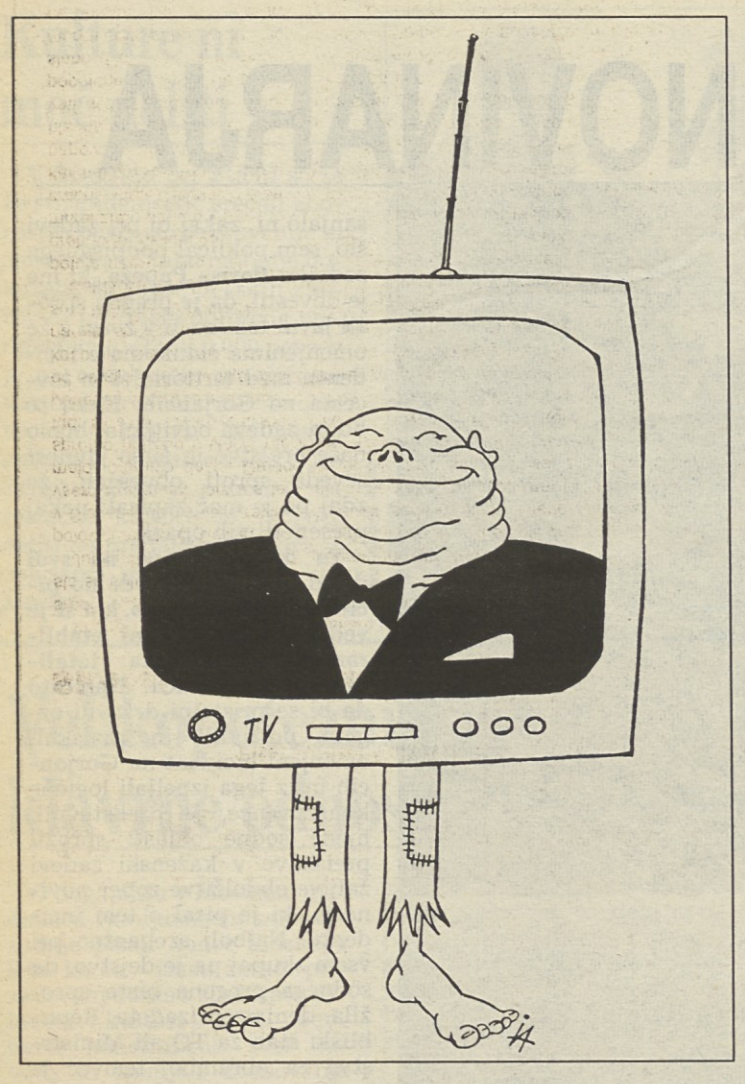

Politik novega kova

Tokrat ga predstavljamo v naši karikaturi.

Horoskop

Koga je težje

V krizi fevdalnega absolutističnega sistema v 18. stoletju se je pojavilo mnogo mislecev in filozofov, ki so želeli s svojimi pogledi vplivati na spremembe sistema, nekateri pa so želeli kar njegovo odpravo. Med najpomembnejšimi misleci je bil tudi francoski filozof in pisatelj Jean-Jacques Rousseau (rojen 28. junija 1712), katerega spisi so veliko vplivali na francosko buržoazno revolucijo. Njegovo načelo za zboljšanje družbe je razglašalo princip osebne svobode in dejstvo, da mora v novi družbi biti bogastvo razdeljeno po načelu »Vsakdo dovolj in nihče preveč«. Jasno, da so se pojavljala tudi druga načela, nekatera so terjala samo osebne svoboščine, pripadniki velike buržoazije so terjali za svoj stan politične pravice in odpravo nekaterih omejitev poslovanja, ki so bile podedovane še iz srednjega veka, najradikalnejši revolucionarji pa so terjali popolno odpravo privatne lastnine. V nekaj letih po izbruhu revolucije so začasno uvedli skoraj vseh principov, od principa velike buržoazije do poizkusa uvedbe najradikalnejših ciljev spremembe družbenega stanja. Vse pa so spremljali tudi dodatni pojavi, pohlep, maščevalnost, teror, izkoriščanje, korupcija, špekulacije, lakota, brezposelnost, hiperinflacija in podobno, dokler ni z nastopom Napoleonove diktature prva republika in del revolucijskih pridobitev začasno izginilo. Rousseau na srečo ni doživel revolucije, saj bi bil kot filozof in človekoljub zagotovo razočaran nad kaosom, nastalim iz najboljših želja po izboljšanju družbe.

Rousseau pa ni bil le filozof in teoretik, bil je tudi duhovit človek. Navada je bila, da so duhoviteže marsikdaj vabili v družbo, da bi zbrani uživali v njihovih duhovitostih. Seveda je bila družba dostikrat takšna, da človek v njej ni bil pripravljen duhovičiti. Tako je bil tudi Rousseau nekoč povabljen v družbo k pesniku Gressetu. Zbrani so nestrpno čakali na kako duhovitost ali modrost iz Rousseaujevih ust, toda ta ni bil pri volji in je ves čas molčal. Končno je gostitelj vzkliknil:

»Kako težko je pripraviti medveda h govorjenju.«

»Da, da,« je odbrusil Rousseau. »Mnogo teže kot papagaja.«

V tem tednu so se rodili še slovenski pisatelj Janko Mlakar, slovenski pravnik Gragor Krek, angleški pisatelj George Orwell (Eric Arthur Blair), angleški fizik William Lord Kalvin, flamski slikar Peter Paul Rubens, češki izumitelj Josef Ressel, francoska pisateljica George Sand (Aurore du Dudevant) in nemški filozof in matematik Gottfried Wilhelm Leibnitz.

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Skoraj zimsko mrzlo

In dnevi so se pričeli krajšati. Nekam neverjetno in malce tesnobno se to sliši sredi poletja, ampak vendar... Najkrajša noč je za nami, vročina in poletje pa sta se šele začela.

Junij nam je postregel z dokaj spremenljivim vremenom, še posebno v drugi polovici meseca. Daljših suhih obdobij ni bilo. Redki so bili dnevi, ko ne bi kje v Sloveniji deževalo. Pravijo, da »hudič serje na kup«. Glede dežja se, predvsem Prekmurci, lahko s tem rekom še kako strinjajo. Tam je namreč padlo malo, premalo dežja. Drugod pa ni bilo tako kritično, vsaj za kolikor toliko sprotno potrebo rastočih rastlin ne. Torkova ohladitev je prinesla nekaj dežja tudi skrajno severovzhodnemu koncu Slovenije. Hladna fronta, ki se je od ponedeljka zadrževala nad Alpami, se je končno odločila »odpotovati«. Za njo je od severa vdrl hladnejši zrak. Temperature so bile za kakšnih 10 stopinj nižje kot prejšnje dni. Ampak smola, da je kaj: »Dež Šentjanža (24. junija) slabo letino nareja, sonce naj se raje pratiki smeje.« Morda bo res tako, res pa je tudi, da smo letos dežja potrebni in je najbrž dobrodošel kadarkoli.

Četrtkova fronta je »odprla« pot hladnemu zraku, ki iznad severnega Atlantika potuje nad Evropo. Zato bo današnje prehodno »izboljšanje« vremena res le prehodno. Že jutri bo zaropotala nova fronta. V višinah bo dotekal skoraj zimsko mrzel zrak, pa tudi v nižjih zračnih plasteh se bomo poslovili od toplih, poletnih zračnih mas. (Priznati moram, da se mi zdi takle scenarij v sredo, ko tole pišem, kar nekam neverjeten; bo pa kar dobra preizkušnja srednjeročna vremenska napoved – srednjeročne so od tri do pet dni naprej.) V noči na nedeljo bo dolina hladnega zraka prešla naše kraje, zato se bo v nedeljo vreme pričelo izboljševati. Kdaj, sprašujete. Dobro vprašanje. Če bi bil optimist, bi rekel, da bo popoldne že suho. Če bi bil pesimist, pa bi bil mnenja, da bo večji del dneva slabo. No, vsaj na Primorskem je dosti možnosti, da bo popoldne že suho, morda bodo ponekod že v dopoldanskih urah padavine ponehale. Brez burje pa ne bo šlo. »Dež na Ladislava (27.) – poletje po vodi splava«. Res niso obeti najboljši! Ampak v torek bo možnost popravnega izpita: »Če sta Peter in Pavel (29. junij) jasna, bo letina krasna.« Zaželimo si srečo!

V ZASEDI

Janševa paradigma

Janez Janša, obrambni minister, je na praktično interni vojaški proslavi (mediji ne poročajo o številu udeležencev) 400-letnice zmage nad Turki skonstruiral njemu lastno nebulozno tezo, po kateri skušajo nekateri preprečiti kakršno koli vidnejše praznovanje 25. junija, dneva slovenske državnosti. Proti naj bi bili predvsem tisti, ki so nasprotovali plebiscitu in ki so na drugi strani navdušeno sklicevali velika ljudska zborovanja ob obletnicah različnih jugoslovanskih partijskih konferenc ali dolomitske izjave. Nič pa ni minister Janša govoril o več kot 100.000 nezaposlenih, ki bi namesto velikih proslav raje videli nova delovna mesta. Nova (Janševa) paradigma se glasi: »Če že ni kruha, naj bodo vsaj igre!«

Siršetovi upokojenci

Janez Sirše, direktor VIS, je na nedavni seji vlade nepreklicno odstopil kot predstojnik te vedno bolj čudne in čedalje bolj nepotrebne službe. Možak je svoj odstop obrazložil z ugotovitvijo, da je opravil najpomembnejšo nalogo – prestrukturiranje slovenske tajne službe, kar naj bi se skladalo z določili zakona o vladi. In res, VIS je pod Siršetovim vodstvom doživel popolno razsulo, tako da, takšna kot je, praktično ni za nič več uporabna. Se pravi, da je nepotrebna. Le to ni jasno, zakaj naj bi se 75 nekdanjih udbovcev zdaj elegantno upokojilo. Običajni delavci, ki ne izpolnjujejo pogojev za upokojitev, postanejo v takšnih okoliščinah tehnološki presežek. Dokaz več, da udbovci nikoli niso bili le običajni delavci. Ker mnogo vedo, tudi danes niso...

Kovačičeva zanka

Danilo Kovačič, direktor novogoriškega podjetja HIT, naj bi po nekaterih vesteh odkupil zaostale terjatve do Slovenske ljudske stranke, ki ji načeluje Marjan Podobnik. Tisti Podobnik torej, ki je z objavo zaupnega dokumenta SDK pravzaprav sprožil afero HIT-VIS. S tem je HIT oziroma Kovačič lepo navezal zanko okoli nekega dvojinskega organa med Podobnikovimi nogami. Poučeni ob tem lahko le ugotovijo, da gre za prvega resnega znanilca novih časov v strukturnem spreminjanju slovenske družbe in politike. Skladno z njimi poslanci v parlamentu ne nastopajo več kot prosti strelci in ceneni nabiralci volilnih glasov, temveč so predvsem zavezani kapitalu, po zaslugi katerega so sploh prišli v parlament. Ali praktično: Kovačič potegne za tisto vrvico in Podobnik temu primerno zajavka. Vse se vrača, vse se (s)plača!

Zupanova jajca

Marjan Zupan, hlapčevsko-tehnološki presežek SSS in priložnostna tarča za metanje gnilih jajc, mi skladno z betežnimi intelektualnimi zmožnostmi očita, da sem molčal, ko ga je obrekomunist in hauptvunbacitelj Miha Ravnik vrgel na cesto. Hkrati vrti jezik, koliko da je prispeval k nastanku nekega »solidnega« sindikata. Pamet pa taka, ki ne uvidi, da po njeni logiki nikoli ne bi bilo »solidnega« sindikata, če bi, bognedaj, štrasenpotpurijevski Kuli slučajno zapičil pero v Ravnika in s tem preprečil usodni tehnološki presežek, ki se kaže kot zgodovinski prispevek k nastanku »solidnega« sindikata. Vidiš, Marjan tudi to je razlog več, zakaj sem jaz plačan za svoje (ne)pisarije, tebi pa tvoji blesteči umotvori štejejo le v rok službe. Napiši še kaj. V mojo in zabavo najinih bralcev.

Unterhund Kuli

Humoreska

Bitka pri Sisku na TV

»Ali ste bili na proslavi bitke pri Sisku?« je vprašal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je kot po navadi zasedal svoj prostor za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte.

– A mislite tiste proslave v Sisku?

»Ne, proslave na turjaškem gradu, kjer je bil doma Andrej Turjaški, ki je zapovedoval delu vojske, sestavljene iz Kranjcev in Štajercev, ki je potem nagnala Turke v Kolpo...«

– A na tisto proslavo mislite? Ne nismo bili. Pa saj razen Janše ni bilo nobenega pomembnega Slovenca.

»Kako da ne! Bil je tudi Podobnik, pa Gros in nekaj časa tudi Jelinčič.«

– Ampak televizija jih ni pokazala...

»No, če mislite, da jih mora pokazati televizija, če hočemo verjeti, da so bili tam, potem pač verjemite televiziji. Res pa, da Jelinčiča najbrž ne bi mogla pokazati...«

– Zakaj pa ne?

»Ker je odšel še pred uradnim začetkom.«

– Kaj mu ni bilo všeč?

»Ne, ampak nagnali so ga!«

– A Janša? Morda Podobnik ali Gros? Kaj takega?

»Ne, pač pa njegovi strankarski sodelavci...«

– Kakšni sodelavci? Zakaj pa?

»No, resnici na ljubo njegovi nekdanji sodelavci, tisti, ki so se potem ločili od njega.«

– Pa so nagnali samo njega?

»No, njega in Polonco Dobrajc, tisto s koruze, kot je Jelinčič sam dejal.«

– To je pa svinjarija. Saj je vendar Jelinčič največ naredil za naš boj zoper Turke. Se še spomnite, kako je ob zajetem tanku kričal, naj vendarle pazijo na tiste cigane... Pa je šel? In kaj so mu zagrozili?

»Nič posebnega. Rekli so mu le, tako sem slišal, da tu nima kaj iskati. In da je očitno zgrešil zborovanje, kajti njegovi zborujejo v Mostecu ob Večni poti...«

– In kaj je bilo v Mostecu?

»Tam je imela svoje rajanje Združena lista oziroma socialno penovljeni demokrati. Tisti od nekdanjega Ribičiča in sédanjega Kocjančiča.«

– In ali sta torej Zmago in Polonca šla v Mostec?

»Tega pa ne vem. Jaz sem ostal na Turjaku. Televizija pa tudi ni pokazala, da sta Jelinčič in Dobrajčeva bila tam. Čisto mogoče je, da tudi tam nista več dobrodošla.«

– Veste kaj, ampak jaz vseeno ne verjamem, da je bilo res, da so Jelinčiča spodili s Turjaka. Saj pravim, tega na televiziji ni bilo videti...

»Ja, če je za vas televizija merilo, potem pa verjemite televiziji.«

Bogo Sajovic

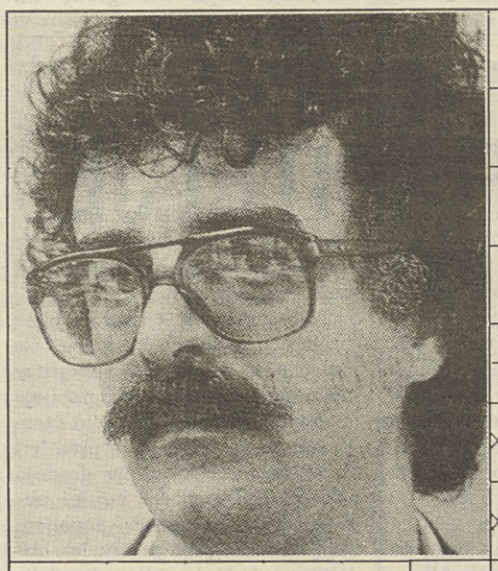

DE časopis slovenskih delavcev

AVTOR MARKO BOKALIČ	DEŽEMER	PREBO-LEVANJE	PESNIK GRUDEN	MLEČNI IZDELEK	PETAR SKANSI	OBLAST PEŠČICE LJUDI	ZIMSKO-ŠPORTNI CENTER V ŠVICI	BULA OD UDARCA	BRANE IVANC	OBER	DELAVSKA ENOTNOST
PESNIŠKI ELEMENT, METAFORA											UMETNIŠKA PODOBA GOLEGA TELESA
ZAKONO-DAJA											
ŠOLSKA KAZEN					SLIKAR ŠUBIC				ANDREJ KURENT / GR. POTUJOČI PEVEC		
VATROSLAV OBLAK / VSTAVA PODATKOV			OBARVANA AROMATSKA SPOJINA	ONDREJ NEPELA	KARTING / ENOTA ZA MOČ						
										ZGODOVIN. KRAJ NA POHORJU	LJUBLJANA
							MALIK / VEČJA KRAŠKA KOTANJA				
SLOV. IGRALKA (BERNARDA)				MESTO V ŠVICI OB ISTOIMEN. JEZERU					SIMON JENKO / ŽENA TEB. KRALJA		
IME VEČ SLOV. VASI				LAŽJA POŠKODBA SKLEPA	KOBILCA / FRANC. DRAMATIK (EUGENE)						IZLETNIŠKA TOČKA NAD HORJULOM
SALOMONOV UGANKAR!	NENADNA SRČNA SLABOST	SEZNAM IMEN	MAMILO IZ INDIJSKE KONOPLJE		NAPETOST / JUŽNOAM. VELETOK					PRIPADNIK JUŽNOAM. INDIJANCEV		
SLOV. UGANKAR, ŠTIRINAJST-DNEVNIK				RADO ČASL			TANČICA / PRVI SEKRETAR OZN			ORGAN VIDA / GL. MESTO AFGANISTANA		
IGRALEC SHARIF					KRAJ PRI VOJNIKU / POPRAV-LJALEC UR				VELIKI IND. MOGUL / UGAŠLO VULK. ZRELO			
ŠKOLJKA Z VELIKO KLINASTO LUPINO						AVSTRIJSKI SKLADATELJ (GOTTFRIED) / SPONA				REKA V ŠVICI / VULKAN NA FILIPINIH		
AMERIŠKA KUKAVICA				MESTO NA SL. KOROŠKEM / REDKI ČRKI				ŠVEDSKI AVTO / ALBERT CAMUS			INDIJ / LOJZE LEBIČ	
KOKOŠJI MLADIČ							MONDENO MEHIŠKO MESTO					
SREČKO KUMAR			REKLO, REČENICA				TOYOTIN TIP AVTO-MOBILA					SALOMONOV VANDRO-VEC

Nagradna križanka št. 28

Rešeno križanko nam pošljite do 5. julija 1993 na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana p. p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 28.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 26:

KROKI, PRATER, LABAN, ESTERA, EDEN, SN, OMIŠ, KRISTINA BRENK, LIRA, NETO, AA, STARIKA, AKTINON, TARIM, NANA, EVANS, INANA, KRT, TM, ARAK, MANG, SAKE, REKLAMA, UN, OST, ANONSA, VAT, LAS, POZNAN, TUVA, ARTRITIS, ATONA, JA, TIRANA, ASTA, ALDAN, OVINEK, STANISLAVA, REGAL, OSAR, IRKA

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 26:

1. Bojan Farkaš, Trstenjakova 6, 69252 Radenci
2. Hrovat Joža, Petelinkarjeva 3, 61412 Kisovec
3. Miro Kastelic, Hladilniška pot 26 b, 61260 Lj.-Polje

Nagrade bomo poslali po pošti.

Križanko pripravil SALOMONOV UGANKAR